

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

EDIN BADIĆ

Edin Badić (1992., Zagreb) diplomirao je anglistiku i švedski jezik i kulturu na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Stažirao je u Odjelu za hrvatski jezik. Glavne uprave za pišmo prevođenje Predstavništva Europejske komisije u Zagrebu i Europskog parlamenta u Luksemburgu. Trenutno završava doktorski studij na Švečilištu u Zadru, u sklopu kojeg piše disertaciju o strategijama prevođenja tabu-tema u hrvatskim prijevodima anglofona dječje književnosti. Supotpisuje prijevod *Hrvatsko-švedskog razgovornog priručnika* i dva izdanja *Švedsko-hrvatskog rječnika leksičkih inovacija*. Autor je znanstvenih radova iz znanosti o prevođenju. Redovite pohade radionice i posjećuje prevođiteljske rezidencije u Skandinaviji. Član je Europskog društva za prevođateljstvo,

Društvo hrvatskih književnih prevodilaca i Centra za istraživanje dječje književnosti i kulture. Prevodi s engleskog, švedskog, danskog i norveškog jezika.

Francis Scott Fitzgerald:
Kratak put kući i druge priče,
Mala zvona, 2020.

Zbirkom *Kratak put kući i druge priče* hrvatskoj se javnosti predstavlja manje poznati dio opusa F. S. Fitzgeralda, velikana američke i svjetske književnosti 20. stoljeća. Zbirka okuplja sedam kratkih priča u kojima se čitatelji uvide u svijet mistike koji katkad nagnije stvarnosti, a katkad fantastici. Fitzgerald spisateljsku tehniku s jedne strane gradi na lajmotivima propadanja mordene američke mladeži te nemira i izgubljenošti koji progone njegove junake i koji kulminaju doživljavaju u dodiru s fantastičnim („Kratak put kući“, „Putovanje u inozemstvo“, „Ispravljač“, „Zlottor“), a s druge na mračnim prizorima pretočenima u improviziranu bajku („Ispred stolarske radnje“) i maštarijama ispričanima iz vizure jednog psa („Runjino jutro“). U posljednjoj, sedmoj priči („Hvala na vatri“), izgrađenoj na jezičnoj igri, autor majstorski pleše na tankoj liniji mistike i ironije.

RUNJINO JUTRO

Probudio sam se nakon ružnog sna, i čim je moja stara njuška živila, obišao sam dvorište, pokušavajući nanušiti nešto zanimljivo, ali vjetar je bio prejak.

U zdjelici me dočekao star keks i zbilja ne znam ima li što sumornije od roga da te jednog vjetrovog jutra dočeka jedan mrtvjak.

Mudrica je sišla rano, kao što i inače silazi otako je počela nestajati na čitav dan. Navalio sam na nju, i bio sam iskren prijatelj. Nisam jedan od onih hvalisavaca koji misle da im je gazda bog, pa makar bio i neki stari crnci koji miriše na sve koji su mu ikad poklonili odjeću – ali zbilja bi svatko rekao da je Mudrica najbolja gazdara.

Otkako sam odrastao i shvatio da njih uglavnom ne zanimaju nikakvi drugi mirisi osim vlastilih, nikada nisam imao problema s njom – osim jednog kada sam joj donio onu kosu, pa me njome pogodila u oko.

Nadao sam se da je danas pravi dan za odlazak u prirodu i na plivanje ali ništa od toga – ušla je u svoju pokretnu sobu u uobičajeno vrijeme i odvezla se, a ja sam se morao nekako zabaviti. Nije to prvi put da sam poželio imati nekakvu redovnu zanimenicu. Prijatelj koji živi preko puta čekao je klopnu, koju dobiva ujutro, pa sam odradio trening s malecim koji živi u kući pokraj naše. Dojurio je, pušnici i prijetnici mi, jer zna da ga nikada ne ozlijedimo.

“Ti velika, nespretna vrčeo dlaka, mogu te razvaliti kao beba zvečku, i to će i dokazati!”

“Ma, je l?” rekao sam, pomalo se zabavljajući, jer on govori kao da stvarno vjeruje u to, pa smo odradili trening s puno cimanja,

SHAGGY'S MORNING

I woke up after a lousy dream, and as soon as the old beczer came alive I went around the yard trying to pick up something interesting, but the wind was too strong.

There was an old biscuit in my dish and if there's anything gloomier than one dead biscuit on a windy morning I don't know about it.

The Brain came downstairs early like she usually does ever since she began staying away all day long. I gave her a rush, and I meant it, too. I'm not one of these dignitaries that think their boss is a god, even if he's an old nigger that smells like everybody that gave him his clothes—but really anybody would have to hand it to the Brain.

Since I grew up and got the idea that they don't go in much for performances except their own, I never had any trouble with her—except the time I brought her in the middle of the night and she hit me in the eye with it.

I was hoping it was about the right day to go out in the country and swim, but nothing doing—she got into her moving room at the usual time and shoved off, and I had to amuse myself. It wasn't the first time I wished I had something regular to do. My friend across the street was waiting for his chow, which he gets in the morning, so I had a workout with the little squat next door. He came tearing over, cursing and threatening, because he knew I never hurt him.

“You big, clumsy tub of hair, I could run rings around you, and I'm out to prove it!”

“Yeah?” I said, kind of amused, because he talks as if he meant it, and we went through a routine with a lot of false starts, charges, leg and throat holds, rollaws, and escapes. It was all right, and after, while we were panting plenty, but I don't get much of a workout with him, because he uses up so much time dodging and doing circles. I like a dog to go in and

take it. Even a little fellow like him. Once he let a tooth slip and nipped me, and I gave him hell.

“Don't take advantage, or I'll tear your coat off.”

“Aw, don't get sore.”

“Then don't let that tooth slip again.”

While we were resting he said: “What are you doing this morning?”

“What's on your mind? You won't get me out after some cat again. Some dogs never grow up.”

“It's no cat.”

“Then what is it? Meat—or girls?”

“I'll take you there and you can see for yourself.”

“You're generous all of a sudden. How big's the dog that's there now?”

While we waited for my friend we did some barking—or rather the squat did most of it. These little tykes can yelp all day without getting hoarse. He made some circles around a bunch of kids heading for school, and I had a laugh when he got a kick in the ribs and gave out a real yelp. I only barked a little in the base to stretch my throat—I'm not one of the kind always shooting off their mouth.

After a friend came out we went with the squat to see what he'd found. Just like I thought, it was nothing—a garbage can with a lid you could nose off. I got a whiff of some perfume, too, that bucked me up for a minute, but it was yesterday's, so my friend and I roughed up the squat for wasting our time and went off on our own.

We followed a tall lady for a while—no particular reason except she had a parcel with meat in it—we knew we wouldn't get any, but you never can tell.

Francis Scott Fitzgerald:
Kratak put kući i druge priče,
Mala zvona, 2020.

And yet beneath their cynicism there was the final naïveté, the blind worship of the money-god. Gordon was quite a likeable Person. He had not that sniffish, buttoned-up spirit that usually goes with an ability to make money. And in a way his fat-wittedness stood him in good stead. Being insensitive to popular prejudice, he could assess people on their merits; consequently, he was rather good at choosing talented employees. The news that Gordon had written poems, so far from shocking him, vaguely impressed him. They wanted literary talent in the New Albion. Having sent for Gordon, he studied him in a somnolent, sidelong way and asked him a number of inconclusive questions. He never listened to Gordon's answers, but punctuated his questions with a noise that sounded like ‘Hm, hm, hm’. Wrote poetry, did he? Oh yes? Hm. And had it printed in the papers? Hm, hm. Suppose they paid you for that kind of thing? Not much, eh? No, suppose not. Hm, hm. Poetry? Hm. A bit difficult, that must be. Getting the lines the same length, and all that. Hm, hm. Write anything else? Stories, and so forth? Hm. Oh yes? Very interesting. Hm!

Then, without further questions, he promoted Gordon to a special post as secretary—in effect, apprentice—to Mr Clew, the New Albion's head copywriter. Like every other advertising agency, the New Albion was constantly in search of copywriters with a touch of imagination. It is a curious fact, but it is much easier to find competent draughtsmen than to find people who can think of slogans like ‘QT Saucy Keeps Hubby Smiling’ and ‘Are you a Highbrow? Dandruff is the Reason.’ Gordon's wages were not raised for the moment, but the firm had their eye on him. With luck he might be a full-fledged copywriter in a year's time. It was an unmistakable chance to Make Good.

For six months he was working with Mr Clew. Mr Clew was a harassed man of about forty, with wiry hair into which he often plunged his fingers. He worked in a

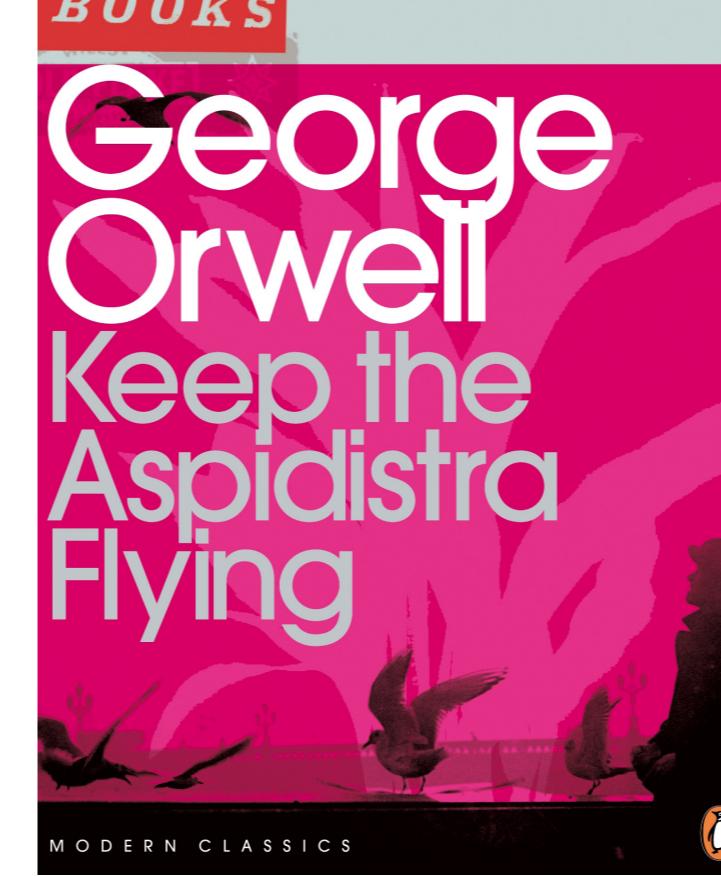
agency, only the strange gods of capitalism know. But he was quite a likeable Person. He had not that sniffish, buttoned-up spirit that usually goes with an ability to make money. And in a way his fat-wittedness stood him in good stead. Being insensitive to popular prejudice, he could assess people on their merits; consequently, he was rather good at choosing talented employees. The news that Gordon had written poems, so far from shocking him, vaguely impressed him. They wanted literary talent in the New Albion. Having sent for Gordon, he studied him in a somnolent, sidelong way and asked him a number of inconclusive questions. He never listened to Gordon's answers, but punctuated his questions with a noise that sounded like ‘Hm, hm, hm’. Wrote poetry, did he? Oh yes? Hm. And had it printed in the papers? Hm, hm. Suppose they paid you for that kind of thing? Not much, eh? No, suppose not. Hm, hm. Poetry? Hm. A bit difficult, that must be. Getting the lines the same length, and all that. Hm, hm. Write anything else? Stories, and so forth? Hm. Oh yes? Very interesting. Hm!

Then, without further questions, he promoted Gordon to a special post as secretary—in effect, apprentice—to Mr Clew, the New Albion's head copywriter. Like every other advertising agency, the New Albion was constantly in search of copywriters with a touch of imagination. It is a curious fact, but it is much easier to find competent draughtsmen than to find people who can think of slogans like ‘QT Saucy Keeps Hubby Smiling’ and ‘Are you a Highbrow? Dandruff is the Reason.’ Gordon's wages were not raised for the moment, but the firm had their eye on him. With luck he might be a full-fledged copywriter in a year's time. It was an unmistakable chance to Make Good.

For six months he was working with Mr Clew. Mr Clew was a harassed man of about forty, with wiry hair into which he often plunged his fingers. He worked in a

91

92

Uz malo pretjerivanja mogla bi reći da se prevedenjem bavim od malih nogu, od onog dana kad sam kao četvrtnaestogodišnjakinja prevela jednu Puškinovu pjesmu (u gimnaziji smo osam godina učili ruski, a profesor me zvao djevočka *Vjeročka*, tako da danas imam dvadesetak prevedenih naslova, u nogama”.

Prvog ozbiljnog prijevoda latila sam se na kon završenog studija komparativne književnosti i engleskog, a drugoga se prihvatala kad sam bila u drugom stanju.

Porok prevođenja nije me napuštao ni onda kad sam dobila stalni posao na Televiziji Zagreb (kasnije HRT). Pored novijih autoru (Mary McCarthy, John Updike, Lucia Berlin) zapali su me i klasični kao što su Jane Austen, Sherwood Anderson, Mark Twain, William Faulkner.

Kao urednici Biblioteke HIT uvelike mi je помогло dugogodišnje prevodilačko iskuštenje i poznavanje rada kolegica i kolega iz

DHKP-a, s kojima sam izvrsno suradivala nastojeći odabranje naslove dati u prave ruke. Mislim da, osim rijetkih slučajeva, nemamo jedni drugima „kaj zameriti“.

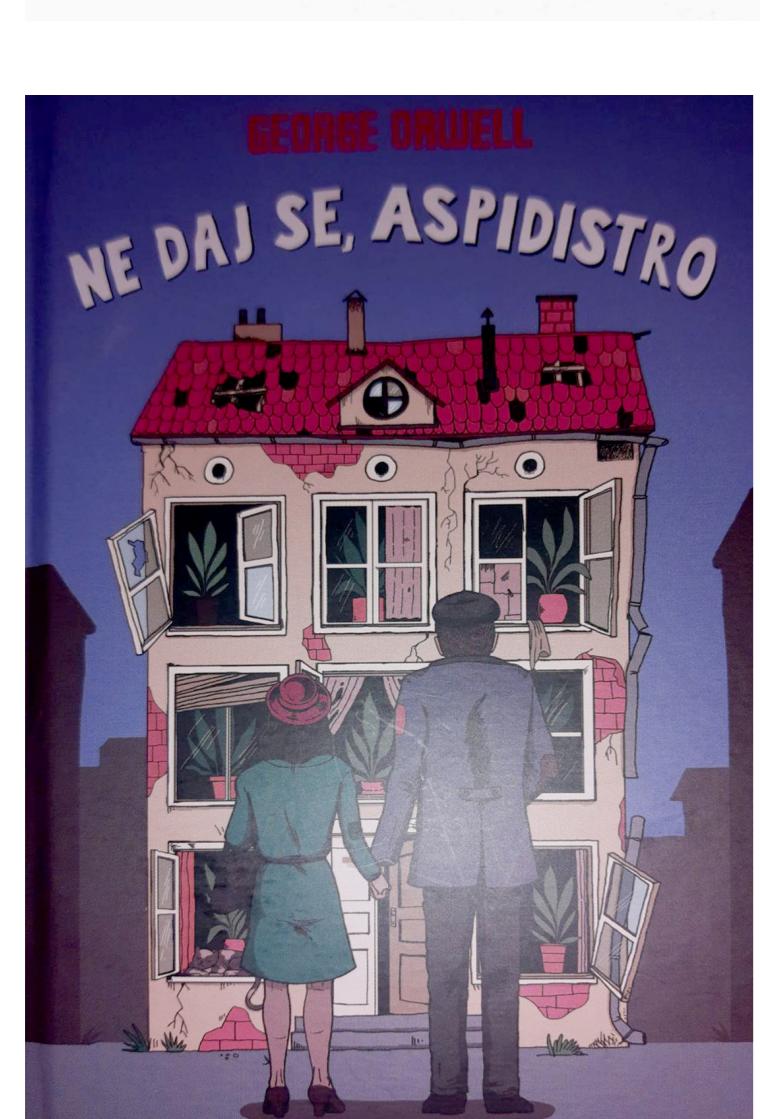
George Orwell: Ne daj se, aspidistro, Šareni dučan, 2021.

Ljubiteljima Životinjske farme i 1984-e vjerojatno je poznato da su osim ta dva kulturna romana svojedobno objavljena i neka Orwellova manje razvijana djela. Među njima upravo knjiga *Ne daj se, aspidistro* danas, u doba korporativnog kapitalizma, prekarijata i besperspektivnosti s kojom su suočeni mladi, ponovo postaje zanimljiva.

Neostvareni pjesnik Gordon Comstock, anđujunak ovog društveno-kritičkog romana, zgadnje svijetom kojim gospodari novac, odriče se dobrog posla, prihvaćajući, iz principa, onaj koji mu donosi manja primanja. Prilikom se čak ne oslanja na neku ideologiju, već vodi svoj „separativni rat“ s bogom novca, kao što će kasnije jedan Hemingwayev jučak usred vihoru Prvog svjetskog rata sklopiti svoj „separativni mir“.

Kako je i sam Orwell neko vrijeme živio u neimaštini opisanu u knjizi Nitko i ništa u Parizu i Londonu, ne čudi da je zamislio i fiktivnog junaka bez penja u džepu. No život slaze križaljku u kojoj će i taj nepopratljivi idealist posustati i pribjeći kompromisu, odričući se pjesničkih ambicija i prihvaćajući unosan posao u reklamnoj agenciji.

I tako će uprljani listovi ispisani Gordonom pjesničkim pokušajima završiti u kafanu, a aspidistra, ta živila ukrasna biljka, simbol gradanske „doličnosti“ s kojom je godinama bio u zavadi, slavodobitno se naći i na njegovu prozoru.

George Orwell: *Ne daj se, aspidistro, Šareni dučan*, 2021.

GEORGE ORWELL

Jednog dana dogodilo se nešto čudno. Netko je slučajno u nekom časopisu vidio jednu Gordonovu pjesmu i rasturio svima da su uredi imaju pjesniku. Naravno da su drugi zaposlenici smijali Gordonu, ali ne zlobno. Otad su ga zvali šabrdom. No, iako ih je to zabavljalo, ipak su ga i lagano prezirali. To je samo potvrdilo ono što su ionako mislili o Gordonu. Čovjek koji piše poeziju nije baš tip koji će susjeti i životu. Ali sve je to završilo pošte nećeščivanju. Nakako u vrijeme kad se sunećivnicu već bili ispunili na Gordonu, direktor gospodin Erskine, koji ga je potpisao jedva primjećivao, pozvao ga je k sebi na razgovor.

Gospodin Erskine bio je krupan muškarac polaganih kretinja i široka, zdrava, bezizražajna lica. Po njegovu izgledu i usponom govor je vječek. A njegova stupnja poznatosti je bio uspon i kretanje, a pripadao je onj vrsti ljudi koja nikad ne čuje niti se trentukad sa vise prestali razgovarati o tome. Kako je takav čovjek mogao stati na čelo oglašivačke tvrtke – to mogu znati samo čudnovati bogovi kapitalizma. No ipak je bio prijelično simpatičan. Nije se držao onako zakopano, prezorno, što obično ide uz sposobnost da se dobro zaraduje. A njegova stupnja zapravo mu je išla na ruku. Kako je bio neosjetljiv na predusmjer, mogao je iude preočnjivati prema njihovim zaslugama; zborog toga je pri zapošljavanju ljudi prilično dobro znao odabirati one talentane. Kad je čuo da Gordon piše pjesme, to ga nipošto nije šokiralo, već napisao, donekle zadivljen. Novom Albionu trebali su književni talenti. Kad je pozvao Gordona, nekako ga je pospasio, ispod oka proučavao i postavio mu niz nedvosmislenih pitanja. Uopće nije slušao Gordonove odgovore, već je naglašavao svoja pitanja mrmljući nešto poput: »Hm-hm-hm. Znači, piše poeziju? Da, stvarno? Hm-i-

57

63

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

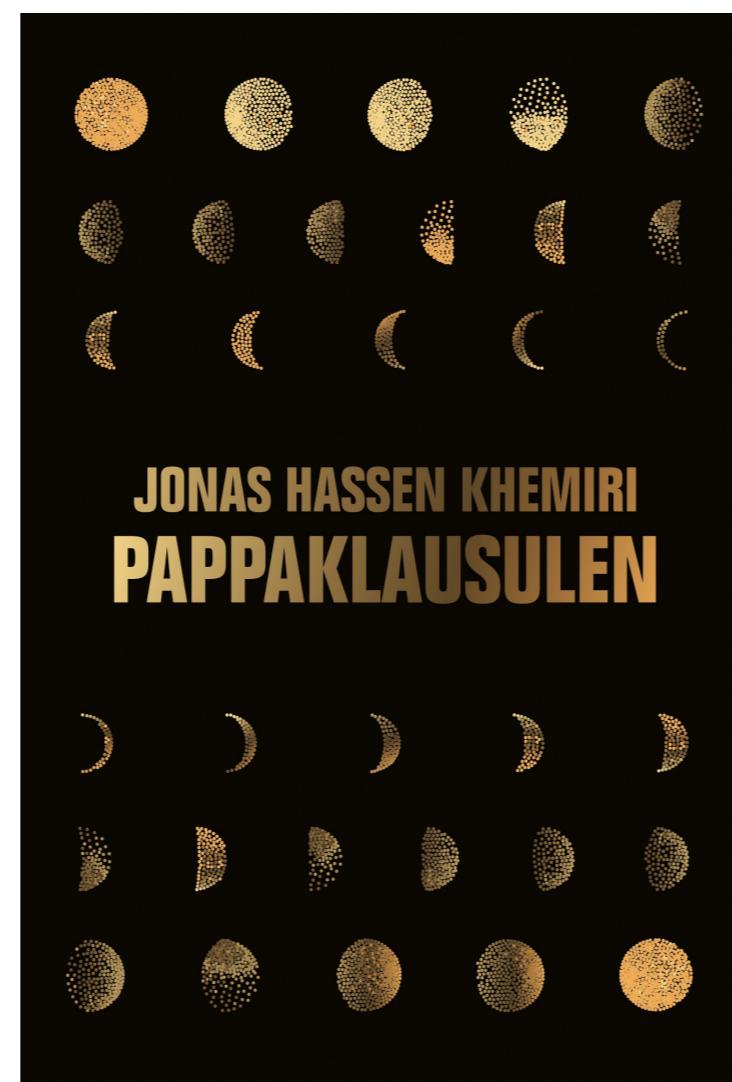
Jonas Hassen Hemiri: *Tatina klawzula*, Frakturna, 2020.

ŽELJKA ČERNOK

Željka Černok prevale je više od sedamdeset knjiga najznačajnijih suvremenih pisaca i klasičkih iz Švedske, Finske i Norveške: Stieg Larsona, Frode Gryttena, Erlenda Loea, Ulfa Starka, Ingmaru Bergmanu, Hjalmaru Söderberga, Kjella Westöa i mnogih drugih. Zadnjih nekoliko godina posebno uživa prevećci knjige o Muminima finski-švedske autorice Tove Jansson. Često prevodi i norvešku poeziju i recenzira berlinsku kazališnu scenu za Treći program Hrvatskoga radija te surađuje s brojnim književnim festivala i časopisima.

Spisateljski put Jonas Hassen Hemirija jasno slijedi njegov životni put i trenutne interese: od prvog romana o dječaku sanjaru koji odluči glumiti huligana kako bi bio cool u školi, do reakcije na terorističke napade i kako je to izgledati „drugačije“ u društву koje se ponosi tolerancijom u kratkom romanu *Zovem svoju braću*. U *Sve će se ne sjecam* istraživaće je što znači ljubav i prijateljstvo u današnjem svijetu, a u *Tatinu klawzulu* preispituje odnose djece i roditelja. Sada i sam otac, u ovome je romanu ispisao vjerojatno najistinitije stranice o porodiljskom dopustu i veselju i frustraciji svakodnevice s malom djecom. Ali Hemiri, kao i uvijek, uspijeva zagrebati puno dublje – u neračišćene odnose s ocem glavnog lika koji je svoju obitelj davnio napustio. No, taj se djed redovito vraća u Švedsku i uvijek odsjeda u sinovu uredu na što smatra da ima pravo. Dolazi li stvarno da vidi obitelj ili samo kako ne bi izgubio socijalnu pravu u Švedskoj? Stvari se zakompliciraju kad nakon desetljeća potiskivanja osjećaja dove do konačnog sraza između mediteranskog kaosa i skandinavske tjeskobe, i jedan od njih dvojice mora puknuti. Hoće li nova generacija ponoviti greške prethodne ili je iz njih ipak nešto naučila?

kao zdrav mladić, pun snova i nada i vjeruje da je sve moguće. Švedska te griza polako ugusi. Da ti dam konkretni primjer, rekao je jedan od djedovih prijatelja. Mladić doveo ovamo. Voli svirati gitaru. Sanja o tome da ima bend, da izdaju ploče, idu na turneve u limuzini. Kad to ne upali, on prilagodi svoje snove. Počne sanjati o tome da predaje muziku, da upozna ljetju curu, skupi dovoljno novca za Volvo 740. Pokuša se upisati na Muzičku akademiju. Ne prode. Pokuša se upisati na Pedagošku. Ne prode. Kad ništa ne upali, on ponovo prilagodi svoje snove. Sanja o poslu, bilo kakvom poslu. Želi upoznati neku OK curu. Sve što dobije je nekoliko sati rada tijedno u kiosku. Dodatno radi u tvornici kobasa izvan grada. Ne može si pristušiti auto. Ne može se priuštiti cura. Cura koju je upoznao nije njegova cura iz snova. Ruzna je. Debeli. Ima tritantan glas, pristjeve i cuje glasove kad ne piće tablet. Tata joj je mrtav. Brat je na psihijatriji. Ona nije osoba koja bi trebala imati dječju. Gitarist to zna. Zna da je prezgodan za nju. Zna da bi trebao tražiti dalje. Ali svejedno završe zajedno. Ne želi više biti sam. Dobiju dijete. Ona se žali da on ne zaraduje dovoljno za obitelj. Nema nikakve veze koliko su različitih poslova ima. Ništa nije dovoljno. Ona hoće da on proda gitaru. On odbije prodati gitaru. Proda pola godine. Nisu mu ponudili dulje radno vrijeme u kiosku. Proda gitaru. Dva tjedna poslije od novca nije ostalo ništa. Ali ništa od toga nije krivnja Švedske. Švedska griza preuzeće ga kad shvatia da nema tog posla koji bi mogao dobiti, a koji bi mu donio više novca od one svote koju dobije od države kad ne radi. Tu shvatia da je njegov vrijeme manje vrijedno od besplatnog. Država mu kaže: beskoristan si i mi bismo ti radje platili da sjediš doma i gledaš TV prodajnu nego da si negdje vani i smetaš nas svojim radom. I tu Švedska griza napadne mladićev mozak. Uvijeć mu se u sruš. Šapće mu da je beskoristan. Uvjeri ga da je jedini način da nešto napravi od života da počne ispočetka. Da sve okonča. Da ostavi

drog skäm, deras barn kastade pinnar och tomburkar i vatnet, en gång var det ett av barnen som hade med sig ett metspö. Men mest kom dom hit för att få en paus från sina familjer. På den tiden kunde man köpa vad som helst här. Kuvert, begagnade barnkläder, lödkolvsmärta vhs-apparater, vandrande pinnar, makrillkonserver i stor-storpack, hasch, utrensade biblioteksböcker, inplastade dammvippor, nyavlar made vindtysgsjäckor och (en gång) en sän där gammeldags klumpig overhead-apparat. Vem tror du vill köpa en sän? så farfärden som var en pappa. Kanske han där borrt som är lättare? så hans kompis. Pappan träffade vänner från hela världen och handlade varor till repriser. Perueran letade arbetskraft till sin golvsplipningsfirma, polacker sökte VVS-jobb, juggar hade kontakter som erbjudt billiga sommarboenden i Split, alla undrade varför alla svenska kvinnor heter Kerstin. Veteranerna varnade nykomlingarna för Svenska sjukan. Vad är det? sa nykomlingarna. Det är som Spanska sjukan, fast värre, förklara de veteranerna. Spanska sjukan dödar ens kropp, men Svenska sjukan dödar ens mentalitet, den tar sig in i ens hjärna, man kommer hit som en frisk ung man, med drömmar och hopp och en stark tro på att allt är möjligt. Svenska sjukan kväver dig långsamt. Låt mig ta ett praktiskt exempel, sa en av farfärarnas vänner. En ung man kommer hit. Han älskar att spela gitarr. Han drömmer om att starta band, ge ut skivor, åka på turnéer med limousin. När inte det går justerar han ned sina

drömmar. Han börjar drömma om att bli musiklärare, hitta en fin flickvän, ha råd med en Volvo 740. Han söker till Musikhögskolan. Han kommer inte in. Han söker till lärlarlinjen. Han kommer inte in. När inget går justerar han ned sina drömmar igen. Han drömmer om ett jobb, vilket som helst. Han vill hitta en okej flickvän. Allt han hittar är en timanställning på Pressbyrån. Han jobbar extra på en korvfabrik i Årsta. Han har inte råd med bil. Inte råd med flickvän. Den flickvän han träffar är inte hans drömmars flickvän. Hon är ful. Hon är tjock. Hon är en irriterande röst, finnar och hör röster om hon inte äter medicin. Hennes pappa är död. Hennes pappa sitter på mentalsjukhus. Hon är inte en bra person att bli mamma till någons barn. Gitarrkullen vet det. Han vet att han är för snyggr för henne. Han vet att han borde leta vidare. Men ändå blir dom ett par. Han är trött på att vara ensam. Dom får barn ihop. Hon klagar på att han inte bidrar tillräckligt till familjen. Det spelar ingen roll hur många extrajobb han har. Inget är tillräckligt. Hon vill att han säljer sin gitarr. Han vägrar sälja sin gitarr. Ett halvår går. Han får inga fler timmar på Pressbyrån. Han säljer sin gitarr. Två veckor senare är pengarna slut. Men inget av detta är Sveriges fel. Svenska sjukan sipprar in när den unga mannen inser att inget jobb som han kan få ger honom mer pengar än pengarna som han får gratis av staten när han inte jobbar. Den unga mannen inser att hans tid är mindre värde än gratis. Staten säger till honom

140

141

now he could tell anyone what to do to look after a baby in the mornings.

Change the nappy (remember to use the white cream or by the second morning the baby's bum is sore). Feed the baby but be careful going downstairs because babies move around in your arms and sometimes they're heavy; if you haven't made the breakfast bottle quickly enough, the baby will start crying again. Put six scoops of baby milk powder in the bottle and fill it with warm water from the kettle. You better taste it to see if it's not too hot. Sometimes if the baby is really hungry, you have to mix in some extra powder and a spoon of sugar. The worst thing is when the baby is sick. That makes a lot of mess and it can take ages to tidy up.

Even Carol doesn't know about the best routine for Jake and sometimes she forgets about him when he's in the high chair and Leon has to take him out. She goes to bed all the time so Leon has to do everything. When he goes into her room, she's always hidden under the blankets with her tablets next to the bed, some in a white bottle and these pink ones that you have to press out of a silver card. He pressed one out once. It looked like a sweet but after he licked it he threw it down the toilet.

Then, other times, Carol goes out and leaves him to watch the telly. She puts Jake in the pushchair and takes him out for hours and when she comes back she's tired and Jake is crying. She leaves the pushchair in the hall and just goes upstairs, talking to herself. Leon has to unfasten Jake's straps and take his baby suit off and feed him and sometimes all the things he has to do make Leon so tired and angry.

It seems like Jake's been crying for days. If he doesn't stop, Leon will have to go and get some money from Tina. If Tina isn't in then he will have to go to the lady next door who doesn't like him. He's already looked in Carol's purse but there isn't enough to buy some food for Jake, some nappies for Jake and some sweets for himself. There's no money at all, just some receipts, an old photograph and an earring. Leon's tipped the whole purse upside down.

22

As soon as the summer holidays start, things get jangled up at home. Leon can go to bed whenever he wants and sometimes he can even go to sleep on the sofa because his mom doesn't notice. He can eat whatever he wants but if there's nothing in the fridge and nothing in the cupboard it doesn't really count. He has to look after Jake nearly every day and Carol keeps crying and going to the phone box, leaving Leon in charge, and once when he picked Jake up, he wriggled so much that he fell on the carpet. He had stopped crying by the time Carol came back but it made Leon feel angry with her and he stole some more coins out of her purse. But he could have taken all the money because she doesn't know what's in there.

Early in the morning, just when it's getting light, Jake starts crying and Leon gets up with him. His nappy is always heavy and wet but as soon as Leon changes it, Jake starts smiling and laughing. Jake always wants the same thing for breakfast and now Leon has a good system. It took him a few weeks to get it just right but

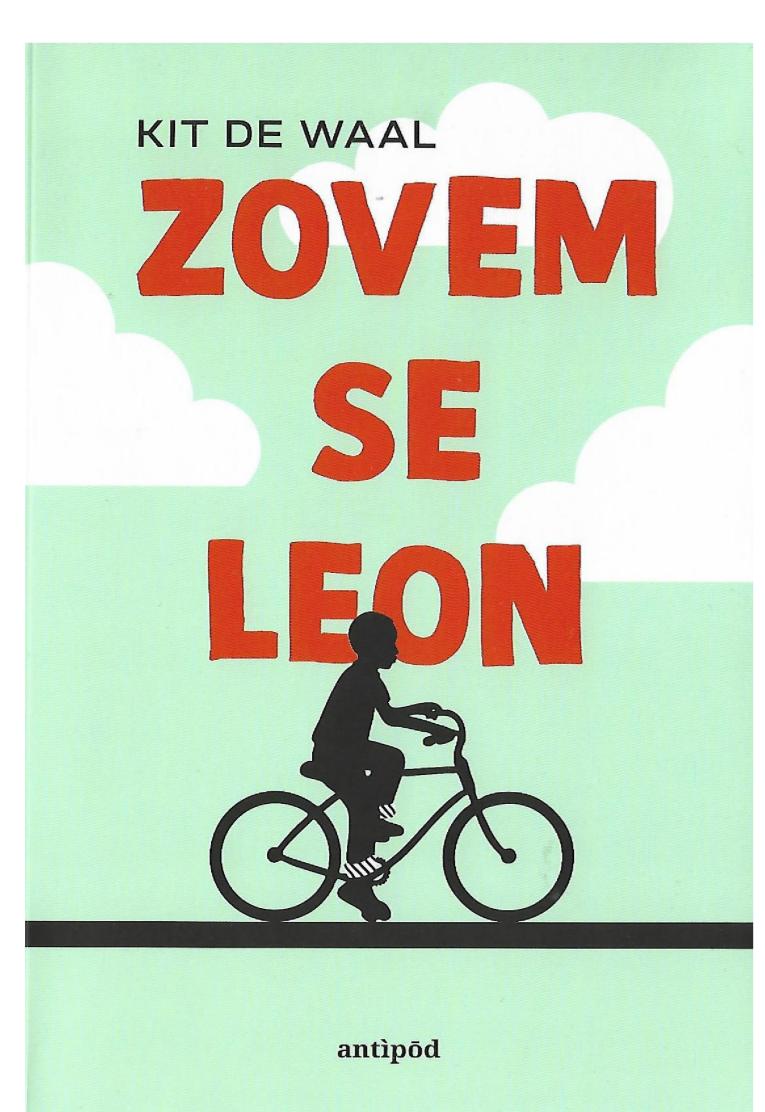
21

Promijenite pelenu (svakako upotrijebite bijelu kremu, jer će inače sutradan ujuro bebina guza biti crvena). Nahranite bebu, ali pazite dok silazite jer se bebe meškoje u rukama i ponekad su teške; ako niste dovoljno brzo pripremili bočicu, beba će se ponovno rasplostati. U bočicu stavite šest mjerica, mlijek u prahu za bebe i prelijije toploim vodom iz kuhalja. Najbolje je da provjerite nije li prevruće. Ako je beba jako gladna, ponekad je potrebno dodati više praha i žlicu šećera. Najbolje je kad beba povrati. Onda nastani veliki nerед i potrebno je puno vremena da se to počisti.

Čak ni Carol ne zna najbolju rutinu za Jakea i ponekad ga zaboravi dok sjedi u visokoj stolici za hranjenje, pa ga Leon mora izvaditi. Ona je stalno u krevetu pa Leon mora sve raditi sam. Kad ode u njezinu sobu, ona je uvijek skrivena ispod deka, a pokraj kreveta stoji njezine tablice; jedne su u bijeloj bočici, a one ružičaste se moraju istisnuti iz srebrne kartice. Jedna je jedanput istisnuta. Izgledala je kao bombon, ali kad ju je polizao, bacio ju je u zahod.

Onda pak Carol ponekad izadevan i ostavi ga da gleda televiziju. Stavi Jakea u kolica i stavlja ih nema. Kad se vrati, ona je umorna, a Jake pliča. Ostavi kolica u hodniku i samo ode gore, razgovarajući sama sa sobom. Leon mora odvezati Jakea i skinuti mu odjeće i nahraniti ga i ponekad je Leon umoran i ljut zbog svega što mora raditi.

Jake kao da već danima plače. Ako ne prestane, Leon će morati otići kod Tine po novce. Ako Tina ne bude kod kuće, onda će morati otići kod one susjede koja ga ne voli. Već je tražio u Carolinom novčaniku, ali tamo nema dovoljno

Kit de Waal: *Zovem se Leon*, Antipod, 2020.

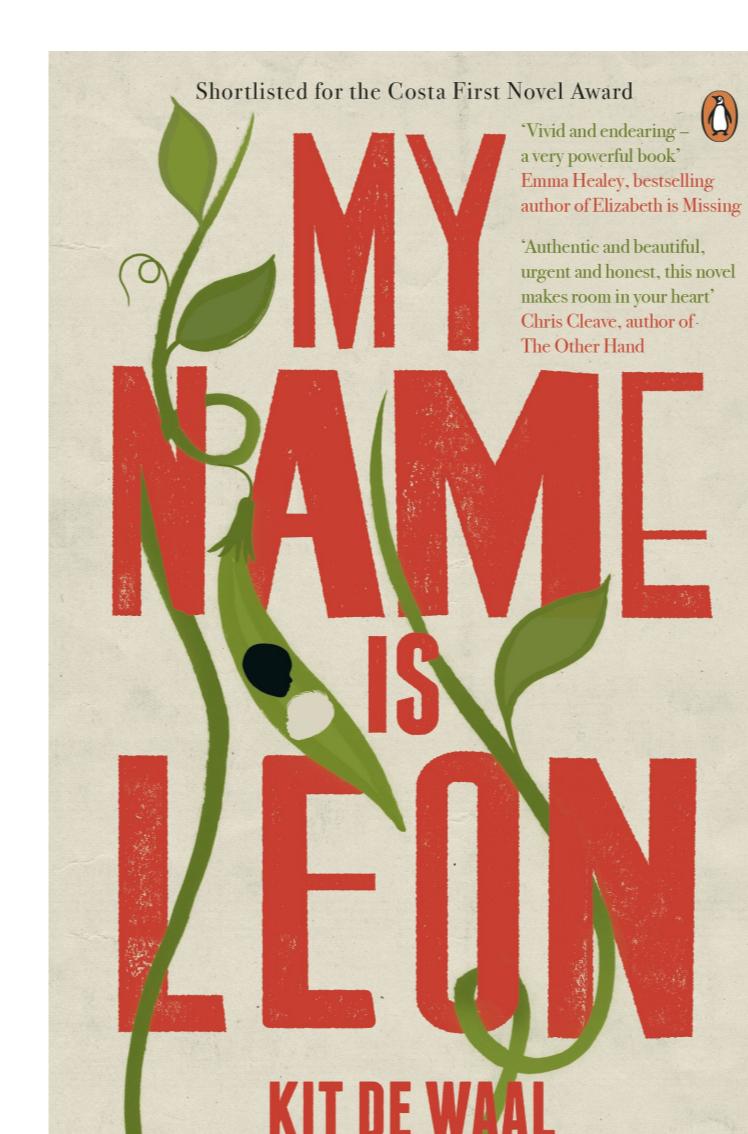
5

Čim počnu ljetni praznici, kod kuće nastane zbračka. Leon može ići spavati kad god želi, a ponekad čak može spavati i na sofi jer njegova mama to ne primjećuje. Može jest što god hoće, ali kad nema ništa ni u hladnjaku ni u kuhijskim elementima, to ništa ne znači. Skoro svaki dan mora čuvati Jakea, a Carol stalno plače i odlazi na telefonsku govornicu dok Leon ostanjava samog s Jakom, a kad ga je jednom uzeo u ruke, Jake se toliko meškožao da je pao na teplinu. Kad se Carol vratio, prestao je plakati, ali Leon se zbog toga naljutio na nju i ukrao joj iz novčanika još dvadeset penija. No mogao joj je uzeti i sav novac jer ona uopće ne zna koliko ima u novčaniku.

Rano ujutro, kad se počne razdanjavati, Jake se rasplače i Leon ustaje s njim. Pelena mu je uvijek teška i mokra, ali čim je Leon promjenio, Jake se počne smješkati i smijati. Jake za doručak uvijek želi jedno te isto, a Leon sada ima dobru metodu. Trebalо mu je nekoliko tjedana da je razradi, ali sada bi svakome mogao objasniti što mora raditi kad se ujutro brine za bebu.

32 | KIT DE WAAL

ZOVEM SE LEON | 33

SVETLANA GRUBIĆ SAMARIĆA

—

Svetlana Grubić Samarića rođena je u Osijeku 1982. godine. Osnovnu i srednju školu završila je u Donjem Miholjevcu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2007. godine diplomirala je engleski jezik i književnost i povijest umjetnosti, a dodatni studij nizozemskog jezika završila je nekoliko godina kasnije. Nakon rada u školi stranih jezika, posvrgnute je prevođenju beletristike i publicistike te audiovizualnih materijala s engleskog i nizozemskog jezika. U više navrata bila je na usavršavanju nizozemskog jezika u Nizozemskoj u Belgiji, a 2019. godine boravila je na rezidenciji za prevođitelje u Amsterdamu. Među pedesetak objavljenih

prijevoda, ističu se naslovi *Dnevnik Anne Frank*, *Mitovi, laži i ratovi* za naftu F. W. Engdahla, *Antigona* u Molenbeeku Stefana Hertmansa, *Što gledaš?* Willa Gompertz, *Malva Hagar Peeters te Ljudski rod: Povijest čovječnosti* Rutgera Bregmana.

Članica je Društva hrvatskih književnih prevodilaca i Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika.

Kit de Waal: *Zovem se Leon*, Antipod, 2020.

Zovem se Leon knjiga je pisana iz perspektive devetogodišnjeg dječaka koji odrasta u problematičnom okruženju i koji se ne prestanju seli iz jedne udomiteljske obitelji u drugu. Pritom se Leon brine o svom malom bratu Jaketu i jedino mu je važno da ih ne razdvoje. U ulomku odabranom za ovu izložbu dočarani su najvažniji motivi priče: briga starog brata o mlađemu, odrastanje s majkom ovisnicom, ali i pogled na svijet očima djeteta koje je prepusteno samo себи.

Osobna priča u romanu isprepliće se sa

zanimljivim povijesnim okolnostima: godina je 1981., svi iščekuju kraljevsko vjenčanje Charlesa i Diane, na ulicama izbijaju neredi zbog rasnih napetosti, a Leon u takvom okruženju pokušava pronaći svoje mjesto pod suncem, ali i način kako da ponovno ujedinji svoju obitelj.

Društvo hrvatskih književnih prevodilaca

Društvo hrvatskih književnih prevodilaca

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

Tove Ditlevsen: *Djetinjstvo*,
Lector, 2020.

Roman *Djetinjstvo* prvi je dio Kopenhanske trilogije Tove Ditlevsen, jedne od najslavnijih i najcjenjenijih danskih spisateljica. Ta priča u spoju memoarska i *bildungsroman* neobično je iskrena i ranjiva, ujedno intimna i privatna, a ipak univerzalna ljudska. Autorica kazuje priču o odrastanju u Kopenhagu, pružajući čitatelju neuljepšan i nepatvorenio iskren uvid u svoj nedacama i neshvaćenošću ispunjen život. Ta djevojčica iz radničke obitelji, odrasla u neuglednoj četvrti velegrada, cđarana je neobuzdanom prijateljicom Ruth, koja je uvodi u tajne života odraslih. Ona osjeća da ne pripada nikamo, da se od nje očekuje da bude netko drugi pa svoje istinsko ja krije čak i od same sebe. Osjeća snažnu sklonost prema književnosti i zna da će, bolno i neizbjježno, jednoga dana morati napustiti ulicu svoga djetinjstva i pri tom možda raskrstiti sa svojim najbližima: Naine, otac je potkresao krlja njezinih spisateljskih težnji već u djetinjstvu ustvrdivši da žene nipošto ne mogu biti književnice. Ovaj roman dojmljiv je portret djevojačkog odrastanja ispričan s neuomljivom emotivnošću; poput svih djela Tove Ditlevsen, protež je profinjenom ironijom, a njezin autorski glas i stil danas su prepoznatljivi u Skandinaviji i svijetu.

Tove Ditlevsen, odgajana u uvjerenju da žena ne može biti književnica, danas je jedna od najčitanijih danskih autorica – svrstanu u okok Karen Blixen i Hansu Christianu Andersenu – i kao prva književnica koja je u Danskoj objavljivala djela pod vlastitim imenom, ne krijući se iza muških pseudonima poput mnogih svojih literarnih suvremenika, ima status feminističke ikone i snažnog ženskoga glasa, koji je postajao sve snažniji što su ga više pokušavali ušutkati.

MIŠO GRUNDLER

Mišo Grundler (r. 1988., Slatina) magistrira je švedski i engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Prevodi sa švedskog, danskog, norveškog i engleskog jezika. Od 2019. godine radi kao prevoditelj na Hrvatskoj radioteleviziji. Asistent je na Katedri za skandinavistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu i bavi se književnim i prevoditeljskim kolegijima. Dosad mu je objavljeno dvadesetak književnih i kazališnih prijevoda, uključujući djela Henrika Ibseна, Augusta Strindberga, Kima Leinea, Larsa Svendsena, Dorthe Nors i Linde Boström Knausgård.

Min far slog mig aldrig. Han var tværtmed god imod mig. Hans var alle min barndoms bøger, og han gav mig til min 5-års fødselsdag en vidunderlig udgave af Grimms eventyr, uden hvilken min barndom havde været grå og trist og armstig. Alligevel husede jeg ingen stærk følelse for ham, hvad jeg ofte bejedejede mig selv, når han siddeinde på sofaen så på mig med sit stille, forskeende blik, som om han ville sige eller gøre noget i retning af mig, noget der imidlertid aldrig kom til udtryk. Jeg var mors pige, og Edvin var fars dengen, den naturlig var ikke til at ænde. Engang sagde jeg til ham: Kummer, hvad betyder det, far? Jeg havde fundet udtrykket hos Gorki og elskede det. Han tankte sig længe om, mens han strøg de opadobjede spider af sit overskræk. Det er et russisk begreb, sagde han så. Det betyder smerte, elendighed, sorg. Gorki var en stor digter. Jeg sagde glad: jeg vil også være digter! Straks synkede han panden og sagde truende: bild dig ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er often, og jeg sidder som svedvæng oppে i sovekammerets kolde vindueskarm og kigger ned i gården. Det er min lykkeligeste time på dagen. Den første angstbølge har lagt sig. Min far har sagt godnat og er gået ind i den varme stue igen, og tojet bag døren er holdt op med at skramme mig. Engang skal andre mennesker læse dem i en bog og undre sig over, at en pige alligevel kunne blive digter. Men jeg var vil blive stoltet af mig end af Edvin, og en skarpsynet lærerinde fra skolen (en jeg ikke har haft endnu) vil si: jeg så det allerede da hun var barn. Der var noget særligt ved hende! Jeg ville så gerne skrive ordene op, men hvor i alverden skulle jeg gemme sådanne papirer? Ikke engang mine forældre har en skuffe, der kan læses. Jeg går i anden klasse, og jeg vil skrive salmer, for de et smukkeste, jeg ved. På min første skoledag sang vi: God ske tak og lov, vi så dejligt sov – og da vi kom til „nu som fuglen frisk, rask som havets fisk, morgensolens skinner gennem raderet“, blev jeg så lykkelig og begejstret, at jeg brast i gråd, hvorpå alle børnene lo på samme måde som min mor og Edvin, når min „sørbred“ driver tilretter frem. Då findes mig stadig overvældende komisk, min kammerater, og jeg har været mig til klovenrullen og finder endda et trist behag i den, fordi den sammen med min stadsfestede dumbed beskytter mig mod deres besynderlige ondskab overfor enhver, der er anderledes.

Det tidlige forår
TOVE DITLEVSEN
TÆNDOM OG ENDRØM
Erindringer Gyldendal

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

Det er ikke noget end! En pige kan ikke blive digter. Jeg trak mig kranket og bedhvet ind i mit selv igen, mens min mor og Edvin lo over dette fortalte intifald. Jeg besluttede aldrig mere at trobe mine drømme for noget, og jeg overholdt denne bestemming barndommen igennem.

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

Dragomán, Sándor Jászberényi, László Darvasi, Miklós Vámos, Viktor Horváth, Szilárd Borbély, Péter Gárdos, Edina Szvoren, Krisztina Tóth, András Forgách, kao i dramski tekstovi te libreta opera.

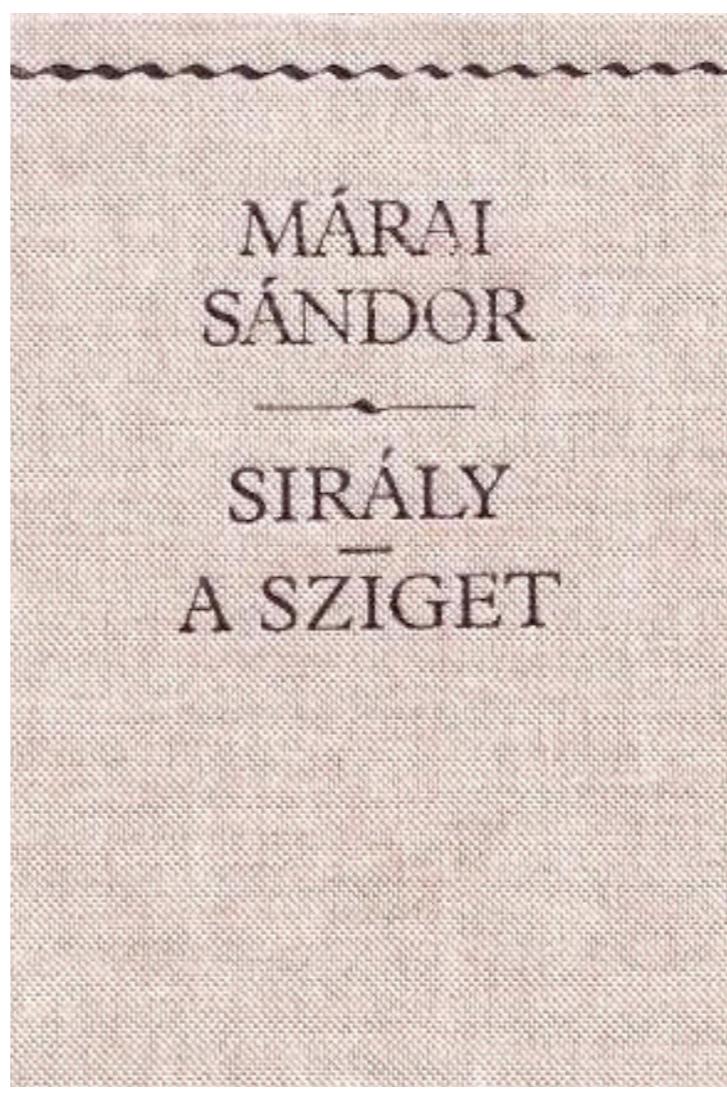
Sándor Márai: Otok, OceanMore, 2020.

Roman Otok klasika mađarske književnosti 20. stoljeća Sándora Máraiha napisan je davne 1934. godine. No, zanemarimo li godinu otisnutu na moderno dizajniranom ovitku knjige izdavača OceanMore s prepoznatljivim vizurama Dubrovnika na naslovnici i smetnemo s uma godine života Sándora Máraiha (Košice, 1900. – San Diego, 1989.), te zanemarimo zastarjeli i prevladani superiorni pogled na kulturni prostor Dalmacije i Dubrovnika kao provincijskih i divljih mjesta kojima manjka književnosti i kulture, ovaj kratki roman posjeduje nevjerljivu aktualnost i gotovo ljekovitu književnu sugestivnost usmjerenu prema današnjem čitatelju. Izvrstan prijevod na hrvatski jezik uradila je već dobro poznata prevoditeljica ovoga mađarskog pisca Xenia Detoni, što je zasigurno doprinijelo tome da roman Otok čitamo kao djelo koje nam pruža savršene odgovore na ključna pitanja našega vremena.

XENIA DETONI

Xenia Detoni (1958.) za svoj rad dobila je više nagrada i priznanja, nagradu Kiklop za prijevod godine 2005. (Péter Esterházy: *Harmonia cælestis*), Srebrni križ Republike Mađarske za promicanje mađarske kulture u inozemstvu (2009.), Godišnju nagradu Iso Velikanović za prijevod romana *Paralelne pripovijesti* Pétera Nádasa (2012.) i Godišnju nagradu Društva hrvatskih književnih prevodilaca Josip Tabak za prijevod romana Pétera Nádasa *Knjiga sjećanja* (2015.).

Do sada je objavila niz prijevoda s mađarskog na hrvatski, ali i obratno. Među prevedenim djelima ističe se opus Imrea Kertésza, zatim djela Pétera Esterházyja. Na popisu autora koje je prevodila nalaze se i Péter Nádas, Sándor Márai, László Végel, Ferenc Fejtő, Attila Bartis, Krisztián Greco, György

nyosan mosolygott. „Ezt a testi részét a dolognak sokáig nem értettem... Én is elhittem, hogy ez csak vele jár, túl kell esni rajta, hozzátarozik, de igazán nem arról van szó, hanem a jósságról, az odaadásról, a szerelemről... Hát nem.” Felordított; arcát feltartotta az ég felé, s torka szakadtából ordította: „Hát nem! Nem igaz! Megcsaltál!” Elfedte szemeit kezeivel, meggörnyedt. A tenger zúgva verte vissza szavát. Meghajolt testtel, alázatosan állt. „Bocsáss meg!” – mondta csendesen. – „Nagyon fáj. Persze, az ember aztán elragadtatja magát néha, mint én is az előbb, a hotelben... Az ember szorgalmas és hívő, s egy principiumot keres, az elvet keresi... s helyette alkatrészeket talál húsbeli, melyeket többnyire pénzért mérnek, aki többet fizet, jobb minőséget kap... Nem veheted rossz néven, ha a csalódás lesújtja... S aztán örökké az a sok mellékes elfoglaltság, vacakolás, hivatalos munka, megbeszélések, amely elvonja az embert... Nem mondomb, volt néha úgy, hogy megnyugodtam... De csak nagyon rövid időre... Egyszer mentem hazájára a ködben, az utcák sarkain meggyűjtötték a gáztartályokat, s azok öles lánggal lobogtak a ködben... akkor boldog voltam és nem hiányzott semmi, de ez csak fél óráig tartott... S egyszer nyáron, reggel, a kertben... Egyszer a színházban, a zene egészen közelről érintett, különösen az egyik hegedű... Behunytam a szemem egy pillanatra... Egyszer, mikor az Alpesek felett repültettem, s az egyik légsavar kihagyott és a gép lassan, sántán ereszkedni kezdett... De ez mind nem volt semmi ahoz, amit Te igértél, ez mind csak kóstoló volt... Én még emlékeztem arra, amit igértél... Ez az egyik része a dolognak sokáig zavart, meglepett... Ugyan, mondtam, az nem lehet... Nevetséges lenne, tisztálatlan és primitív megvalósítása egy nagyszerű ötletnek, a te ötletednek... Erről sem beszélt senki, soha... Amit hallottam erről, az számárság volt és kertelés... Grafikonokat rajzoltak a kéjről, és a mirigyeket elemeztek... Hát ezen csak nevetni lehetett.” S mintha másoknak mondáná, akik a sötétben hallgatják, súgva: „Az lehetetlen, gondoltam, hogy csak ennyire sikerült Neki megcsinálni, amit akart... Ez valami elfuserált munka, egy kontár ellopta az öt-

letet, és megcsinálta helyette... Félreértés lesz... Ne haragudj, ennyire biztam benned” – folytatta hangosabban. – „Emlékszel, akkor még fiatal voltam és bezártam a klinikákra... akkor én már választottam, Platón hallgattam és megvetettem a felcserék fontoskodását... Gögösen jártam be a boncterebe, fitymálva néztem a ronda sarat, amellyel egyesek nagyképűen és olyan komolyan babráltak, mintha az még el tudná árulni titkát... kutatták a testet, nevetséges... az izmokat néztem, a vesét s a szervet magát, és vállat vontam... Hát igen, egészen ügyes eszközök, gondoltam... és »milyen praktikus«, mint a kisgyerek mondta a nevelőnőnek... s még mindig azt hittem, hogy nem kell különösebb figyelmet fordítani reá, ahogy a gondozó nem törödik a tintával és a tollal, amellyel ír...” Akadozva folytatta: „Hát igen, a lassú tűz... Egy napon fájni kezdett, tudod, a hús fájt, mint egy betegség... Te talán ezt nem ismered... Igen, ez a mi ügyünk, ez bennünk az emberi” – mondta és vigyorgott. – „Az öröök emberi... Mikor már nagyon fájt, figyelni kezdtem... mint a harmadfokú égést, azt a fájdalmat már nem enyhítette olaj, sem gyógyszer... S minden pillanatban élesztették a tüzet, az utcán, ha elment mellettes valaki, minden pillantás, minden kézfogás... ó, közben én is nagyszerűen lebunkóztam néha a fájdalmat, törökül tanultam vagy könyvet írtam és dijat nyertem, megnősültem... Időről időre mintha nem is lenne semmi baj... Aztán egyszerre az a láng, az a fehér izzás, ami odaér a húshoz – szeretnél felordítani és kiszaladni a házból... De ülsz nyugodtan tovább és mosolyogsz, beszélgetsz vagy udvarolsz... Ezt a fájdalmat folyton összetévesztik, erotikáról beszélnek... Mi ez?... Nagyon ritkán találkoztam vele... Egyszer egy hotelhallban ültem, ebéd után, s a szomszéd karosszékből felállott egy fiatal nő, a lifthez lépett s intett férjének, hogy kövesse... Egyszerre léptek be a liftbe, s már csak a nő kezét és karját láttam, amint lassan becsukta az ajtót, s a lift elindult velük... Azt hiszem, ez az egyetlen erotikus mozdulat, amelyre emlékszem... Amit a bonctereben lát-tam, az nem volt erotikus” – mondta egyszerűen, töredelmes hangon. „És később sem, az, amit az ágyban láttam. Ta-

The image shows the back cover of a book. At the top, the author's name "SÁNDOR MÁRAI" is written in a white serif font. Below it, the title "Otok" is displayed in a large, bold, dark blue sans-serif font. The central visual element is a man from behind, wearing a grey suit and a light-colored shirt. He is looking towards a large, white cruise ship with red accents and multiple decks, which is positioned on a dark blue sea against a red sky. The overall composition has a vintage, artistic feel.

Sándor Márai: Otok
OceanMore, 2020.

Licem okrenut nebu, zaurla iz svega grla: „*E pa, nije tak!*
To nije istina! Obmanuo si me!“ Rukama je skrio oči, zgurio se. More je snažnim hukom odjekivalo njegove riječi. Ostao je ondje pogнутa trupa, pokoran: „*Oprosti!*“ doda vrlo taho. „*Ali boli. Čovjek se, dakako, povremeno poneše i otme kontroli, kao i ja maloprije, u hotelu...* *Čovjek je marljiv i pobožan, a u potrazi je za jednim načelom, traga za prapočelom...* *a umjesto toga naiđe na njegove sastavne dijelove od mesa, a ono se uglavnom prodaje na malo za novac, pa tko za nj više plati, dobiva bolju kvalitetu...* Ne možeš uzeti za zlo ako razočaranost pogodi čovjeka... A onda vjećito te uzaludne radnje, gomila suvišnih zanimacija i petljanja s kojecom, službene dužnosti i sastanci koji ti odvlače pozornost... Ne kažem da nije bilo situacija da sam se smirio i opustio... Ali samo nakratko... Jednom sam išao kući noću, bila je magla, pa su na raskrižjima bili upaljeni plamenici na spremnicima plina, koji su onda u tom sivilu buktjeli metrima visokim plamenom... tada bijah sretan i ništa mi nije nedostajalo... no to je potrajalo samo pola sata... I jednom ljeti, ujutro u vrtu... I jednom u kazalištu, glazba me je posve duboko dirala, napose zvuk jedne violine... Sklopih oči na trenutak... I jednom kad sam letio nad Alpama pa je jedan od propelera zrakoplova počeo zastajkivati, a letjelica postupno i hramajući gubila visinu... No sve je to bilo ništa u usporedbi s onim što si Ti obećao, svega uзорак da se okusi... A ja sam se još sjećao Tvojega obećanja... Taj mi je dio ove stvari dugo smetao, iznenadivao me... Ma nema veze, rekao bih sâm sebi, to nije moguće... Da je tako, bila bi to upravo smiješna, nečista i primitivna provedba jedne veličanstvene zamisli, i to Tvoje zamisli... O tome nitko ne progovara, baš nikad... Sve što bih čuo o tome bila je teška besmislica i okolišanje... Crtali su se grafikoni o seksualnosti, analizirale žlijezde... E pa, tome se čovjek mogao samo nasmijati.“ Zatim, kao da to govori drugima

koji ga prislruškuju u mraku, šapćući: „To nije moguće, raz
mišljao sam, sumnjam da Mu baš ovoliko ne bi uspjelo na-
praviti ono do čega Mu je bilo toliko stalo... Ovo je nek-
strašan fušeraj, valjda Mu je neki šeprtla ukrao ideju
napravio to umjesto Njega... Mora da je to nesporazum...
Nemoj se ljutiti, no ja sam toliko vjerovao u Tebe“, nastav-
glasnije. „Sjećaš li se kad sam bio mlad i redovno posjećivao
klinike... ja sam se već tada opredijelio, slušao Platona
prezirao koliko se svi ti šarlatanski felčeri prave važni... Sav
pun sebe ulazio bih u obduktijske dvorane i s gađenjem pro-
matrao ono blato po kojemu bi neki tako napuhano i smrtno
ozbiljno prčkali, kao da to još nekomu može povjeriti tajnu
bitka... pretresali su tijelo, ma, smijurija... a ja sam ondje
gledao u mišiće, u bubreg kao organ, i slegnuo ramenima. E-
da, baš su dosjetljivi alati, pomislio sam... a ‘još i kolike
praktični’, kako je to mališan svojedobno rekao guvernant...
i još uvijek vjerovao da nema smisla pridavati tomu osobitu
važnost, kao što se ni mislilac ne osvrće na tintu i pero koji
ma piše...“ I zapinjući nastavi: „E da, vatra sporo gori... A
onda je to jednoga dana počelo i boljeti, znaš, ono kad te boli
meso, kao da te hvata neka bolest... No možda Ti i ne znas
za to... Istina, to je naša stvar, to je ono ljudsko u nama...“
reče i naceri se. „Ono trajno ljudsko... A kad je počelo jako
boljeti, to me je nagnalo na promatranje... kao kod opeklina
trećega stupnja koje ne ublažavaju ni ulje ni lijekovi... A
vatru su drugi potpirivali svakoga trenutka, na ulici, kad bi
tko prošao mimo mene, svaki pogled, svako rukovanje... ali
i ja sam znao ponekad izvanredno uspješno kolcem zatući
bol, pa naučio turski, napisao knjigu, osvojio nagradu, ože-
nio se... Pa s vremenom na vrijeme nema nikakvih proble-
ma... A onda odjednom taj plamen, to bijelo žarenje koje ti
dodirne meso... najradije bih zaurlao i izletio glavom bez
obzira iz kuće... No ti ipak nastaviš i dalje mirno sjediti i
smješkati se, razgovaraš i družiš se s drugima, ili se

162 Síndes Míos

'Elke cultuur is een mengdrank,' zei Patelski, 'en de samenstelling van het mengsel is aan voortdurende verandering onderhevig. Dat kenmerkt een levende cultuur. Wie een cultuur wil zien die is versteend tot monolithische onbewogenheid en in marmer gebeitelde principes, kan de resten gaan bekijken van Griekse en Romeinse tempels. Wat van die dode culturen voortleeft in het heden, is precies datgene wat zich heeft laten verwateren, besmetten en corrumperen door twee millennia van vreemde invloeden. De huidige angst voor islamisering van Europa is identiek aan de angst van een Romeinse patriciër in de vierde eeuw voor de kerstening van het imperium. Ik zou ook Horatius kunnen citeren: "Het onderworpen Griekenland onderwierp de barbaarse veroveraar." U begrijpt wat ik bedoel. De botsing van twee culturen leidt niet tot substitutie van de een door 4de ander, maar tot een nieuwe cultuur, waarin beide op een magische manier tot overwinnaar kunnen worden uitgeroepen. Zelfs de tot de tanden bewapende Spaanse conquistadores zijn er ondanks verwoede pogingen niet in geslaagd de oorspronkelijke cultuur van de inwoners van Zuid-Amerika volledig uit te roeien. Die komt een paar eeuwen later in hun eigen taal terug in de boeken van García Márquez om hun eigen cultuur te besmetten en hun manier van denken te veranderen. Als Europa islamiseert, zal de islam daar net zoveel van veranderen als Europa. Los van de vraag of dit kan worden tegengehouden, kan het op mondiale schaal hoogstwaarschijnlijk worden beschouwd als vooruitgang.'

‘Deze opvatting zou door velen worden weggehoond als een extreme vorm van cultuurrelativisme,’ zei ik.

‘Noem het cultureel realisme,’ zei Patelski. ‘Bij dit soort vraagstukken helpt het om niet geheel en al onwetend te zijn van de geschiedenis. Het alternatief voor cultuurrelativisme is cultureel absolutisme, waarbij de ene cultuur superieur wordt geacht aan alle andere. Deze opvatting struikelt echter in filosofische zin over het historische gegeven dat iedereen in alle eeuwen overal ter wereld altijd zijn eigen cultuur superieur heeft geacht aan alle andere. En wanneer die superieur geachte cultuur vervolgens onder invloed van een andere cultuur verandert in een nieuwe cultuur, zijn er binnen de kortste keren fanatieke aanhangers te vinden die die nieuwe cultuur te vuur en te zwaard verdedigen als objectief superieur aan alle andere.’

‘Is er een filosofische argumentatie te verzinnen die het weren van immigranten rechtvaardigt?’ vroeg ik.

‘Als u Plato een filosoof wilt noemen,’ zei hij, ‘moet worden geconcludeerd dat dat tot de mogelijkheden behoort, want hij geeft in zijn *Wetten* de verantwoordelijkheid aan de overheid om door middel van emigratie en immigratie het ideale inwoneraantal voor het gebied dat zij bestuurt op peil te houden. Dit is echter geen ethische redenering, maar een pragmatische overweging die het welzijn van de eigen groep centraal stelt. Overigens zou men gezien de vergrijzing van Europa op grond van Plato’s criterium moeten besluiten immigratie toe te laten en te bevorderen. Zodra je het vraagstuk van migratie echter op een ethische manier benadert, wordt de kwestie angstaanjagend banaal. Elk idee van rechtvaardigheid gaat uit van gelijkwaardigheid van mensen. Omdat ethiek universeel en egalitair is, wordt het principe van open grenzen door de ethiek zelf geïmpliceerd. Omdat wij allemaal migranten zijn en niemand van ons kan bogen op een voorgeslacht dat is ontsproten aan de kluiten aarde waarop wij staan, is er geen argument op grond waarvan wij anderen het recht op migratie kunnen ontzeggen. Er is veel voor te zeggen om migratie te beschouwen als een fundamenteel mensenrecht, want zonder het recht op migratie zou iedereen levenslang veroordeeld zijn tot het lot dat hem of haar is toegeewezen in de loterij van de geboorteplaatsen, en dat zou met

migratie voort uit onrecht. Of de oorzaken vervolging en geweld zijn, dan wel schrijnende economische ongelijkheid, doet niet ter zake. Daarbij komt dat wij in het Westen schuld dragen voor dat onrecht. Veel immigranten ontvluchten oorlogen die wij hebben veroorzaakt, of regimes die wij om pragmatische redenen steunen. De economische ongelijkheid tussen Europa en Afrika is een gevolg van onze koloniale uitbuiting in het verleden en onze huidige kapitalistische roofbouw op natuurlijke hulpbronnen. Op grond van deze overwegingen is het weren van immigranten onrechtaardig en het wordt zelfs een abjecte misdaad wanneer we beseffen dat ons restrictieve beleid als zodanig duizenden dodelijke slachtoffers maakt, die verdrinken in de zee of stikken in vrachtwagens omdat wij alle reguliere, veilige routes naar Europa voor hen hebben afgesloten. De enige overweging op grond waarvan wij immigranten kunnen weren, is dat wij ons territorium verdedigen als dieren. Maar dieren kennen geen rechtvaardigheid. En dat is juist waarom wij immigranten moeten accepteren.

Ilja Leonard Pfeijffer:
Grand hotel Europa, V.B.Z., 2020

Roman *Grand hotel Europa* Ilje Leonarda Pfeijffera iznimno je bogata stilistička riznica raznorodnoga sadržaja. Iako se proslavio romanima, autor je po vokaciji pjesnik, po struci je klasični filolog, po obrazovanju svestrani erudit, kao ličnost samouvjeren, originalan, duhovit i nemilosrdan. U ovome djelu sve to dolazi do izražaja: promišljanja o umjetnosti i filozofiji, intelektualne rasprave, aluzije na klasike, društvena kritika, faktografija, neologizmi i metafore, sarkazam, domišljati dijalozi, lirske opise, pustolovine, seksualne scene... Tekst pršti umjetničkim nabojem te plijeni svojom slojevitošću, bogatstvom vokabulara i razigranim rečenicama, čime predstavlja ozbiljan prevodilački izazov.

卷之六

Ilja Leonard Pfeijffer:
Blood

„Svaka kultura je mješavina“, rekao je Patelski, „a sastav mješavine podložan je stalnim promjenama. To je obilježje kulture koja živi. Tko želi vidjeti kulturu kao monolitnu statičnost i principe uklesane u mramoru, može otici u razgledavanje ostataka grčkih i rimskih hramova. Ono što je od tih kultura ostalo u životu jest upravo ono što su dva milenija stranih utjecaja razrijedila, zarazila i pokvarila. Današnji strah od islamizacije Europe jednak je strahu od pokrštavanja carstva jednog rimskog patricia u četvrtom stoljeću. Mogao bih ovdje citirati Horacija: 'Pokorena Grčka pokorila je svog barbarskog osvajača.' Vi me razumijete. Sudar dviju kultura ne dovodi do zamjene jedne kulture drugom, nego do nove kulture, u kojoj obje na neki čudesan način mogu bite proglašene za pobjednicu. Čak ni do zuba naoružani španjolski konkvistadori, unatoč bjesomučnim pokušajima, nisu uspjeli potpuno iskorijeniti izvornu kulturu stanovnika Južne Amerike. Vratila im se nakon nekoliko stoljeća u vlastiti jezik preko knjiga Garcíje Márqueza da bi im zarazila kulturu i promijenila način razmišljanja. Ako Europa bude islamizirana, islam će se promijeniti isto kao Europa. Bez obzira na pitanje može li se to izbjegći, u svjetskim se razmjerima vrlo vjerojatno može smatrati napretkom.“

„Kako je u čemu je etika?“ A ovakvi planirani poslovni baroni često poznavanje povijesti. Alternativa kulturnom relativizmu je kulturni apsolutizam, pri čemu se jedna kultura smatra superiornom svima ostalima. Takvo mišljenje spotiče se u filozofskom smislu o povjesnu činjenicu da je svatko, u svaku dobu, u svim dijelovima svijeta svoju kulturu smatrao superiornom drugima.“

„Bi li se mogao izmislići neki filozofski argument za opravdanje zaustavljanja migracije?“ pitao sam.

„Ako Platona ubrojimo među filozofe“, rekao je, „morat ćemo zaključiti da to doista postoji kao jedna od mogućnosti, jer on u svojim *Zakonima* smatra državu obveznom održavati idealan broj stanovnika regulacijom imigracije i emigracije u području kojim upravlja. To nije nikakvo etičko gledište, već pragmatično razmišljanje koje dobrobit vlastite grupe stavlja na prvo mjesto. Zapravo bi se, s obzirom na starenje europskog stanovništva, prema Platonovu kriteriju trebalo odlučiti za dopuštanje i stimuliranje imigracije. Kad se pak problemu migracije pristupi s etičkih stajališta, on postaje zastrašujuće banalan. Svaka ideja pravičnosti polazi od ljudske jednakosti. Budući da je etika univerzalna i egalitarna, ona samim tim podrazumijeva princip otvorenih granica. S obzirom na to da smo svi migranti i da se nitko od nas ne može pohvaliti podrijetlom izniklim iz grumenja zemlje na kojoj stojimo, nema argumenta na temelju kojega možemo drugima osporiti pravo na migraciju. Po mnogo čemu migraciju možemo smatrati fundamentalnim ljudskim pravom, jer bez prava na migraciju svatko bi doživotno bio osuđen na ono što mu je dodijelila lutrija mjestom na kojem je rođen, a to se ne može uskladiti ni s kojim počelom pravičnosti. Osim toga, migracija proizlazi iz nepravde. Nije važno jesu li razlozi progoni, nasilje ili drastične ekonomske razlike. A ne zaboravimo da smo upravo mi na Zapadu krivi za tu nepravdu. Mnogi imigranti bježe od ratova koje smo mi započeli, ili od režima koje iz pragmatičnih razloga podržavamo. Ekonomске razlike između Europe i Afrike posljedica su kolonijalne eksploatacije u prošlosti i našeg sadašnjeg kapitalističkog prekomjernog iskorištavanja prirodnih bogatstava. Na temelju takvog razmatranja zabранa imigracije je nepravična, a može se smatrati i gnusnim zločinom kad shvatimo da naša restriktivna politika kao takva odnosi tisuće žrtava koje se utope u moru ili zaguše u kamionima zato što smo im zatvorili sve regularne, sigurne pristupe Evropi. Kao jedini razlog za zaustavljanje imigranata mogla bi se navesti obrana teritorija po životinjskom principu. Samo što životinje ne znaju za pravičnost. A bitku bismo ionako izgubili jer je njih više, pa mi se čak i iz pragmatičnih razloga ta strategija ne čini povoljnijom.“

Radovan Lučić rođen je 1963. u Zagrebu. Sredinom osamdesetih napušta domovinu te odlazi okušati sreću u Nizozemskoj. Godine 1995. magistrirao je slavistiku na Sveučilištu u Amsterdamu gdje radi kao docent hrvatskoga jezika. Uz redovite prevodilačke aktivnosti bavi se primijenjenom lingvistikom. Autor je *Hrvatsko-nizozemskog rječnika* (Pegasus, Amsterdam, 2013.; Dominović, Zagreb, 2014.). Preveo je djela nizozemskih autora Willemra Frederika Hermansa, Ceesa Nooteboom, Annie M. G. Schmidt, Geerta Maka, Dimitrija Verhulsta, Ilje Leonarda Pfeijffera i drugih. Godinama je iz hobija svirao bubnjeve, a u posljednje vrijeme se vrti u jednom.

Teško mi je bilo odabratи kratak, cjelovit odломak kojim bih dočarao barem dio te raznolikosti. S obzirom da su dvije glavne teme romana masovni turizam i propast stare Europe - u kojoj je „toliko prošlosti da više nema mjesta za budućnost”, odlučio sam se za dio rasprave dvaju likova o odnosu Europe prema problemu migracije. Vjerujem da će čitatelj u prijevodu tog odlomka moći osjetiti raskošan autorov stil i naslutiti slo-

DHKP
Društvo hrvatskih
književnih prevodilaca

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

LIDIJA MILENKOV - EČIMOVIĆ

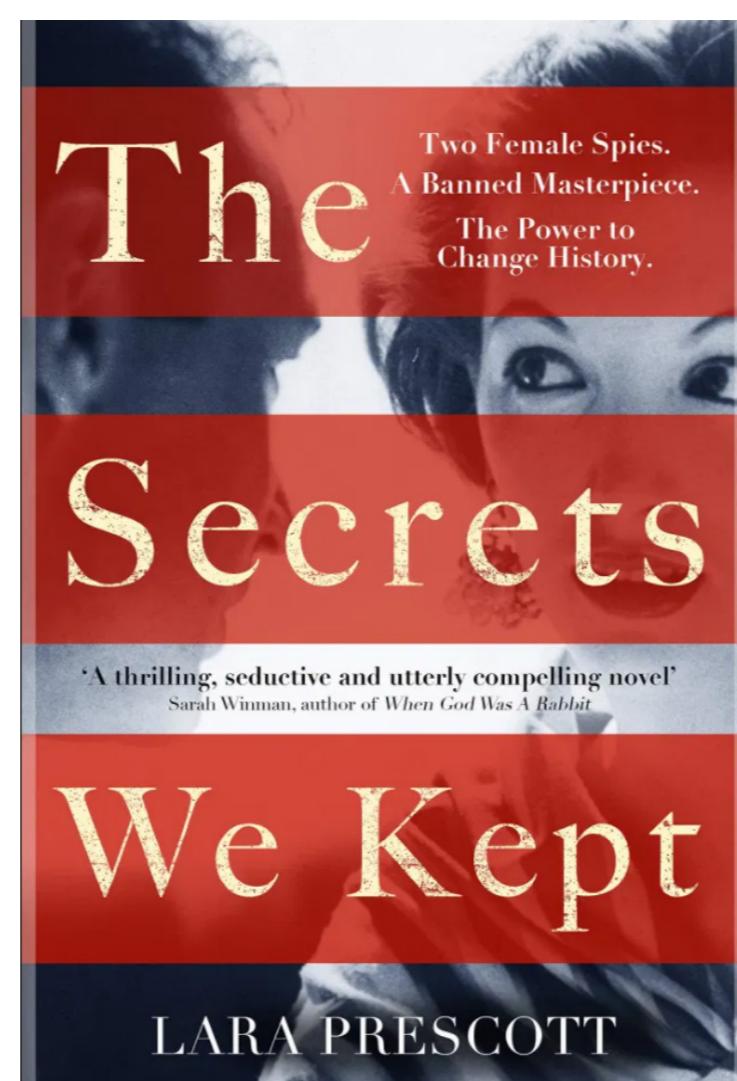
Rodena 11. 11. 1965. u Sisku, 1994. diplomirala engleski i njemački jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od ožujka 1989. do rujna 2013. zaposlena kao prevoditeljica u Željancu Sisak (do 1995.), a poslijе u MI Gavrilović d.o.o. u Petrinji. Na Tehničkom veleučilištu Zagreb radila godinu dana kao prevoditeljica na IPA projektu. Trenutno zaposlena kao prevoditeljica za njemački i engleski jezik u jednoj privatnoj prevodilačkoj agenciji. Od 2018. kao vanjski suradnik predaje engleski jezik na Metalurškom fakultetu u Sisku. Književnim prevođenjem počela se baviti 2008. godine i od tada do danas prevela gotovo četvrtdeset romana raznih žanrova i nekoliko ilustriranih priručnika.

Lara Prescott: Čuvarice tajni, Znanje, 2020.

Nakon romana *Ernest i ja* Paule McLain na stol mi je stigao roman Lare Prescott u kojem se ponovno pojavljuje lik snažne žene koja stoji uz slavnog pisca, priča o Olgiji Ivin-

skojnoj i Borisu Pasternaku i o njegovom životnom djelu, romanu *Doktor Živago*. Dvije heroine, Martha i Olga, imaju puno toga zajedničkog, ali i puno razlika. Međutim, nije to priča samo o Pasternaku i Olgiji, o nastanku romana i njegovu mukotrpnom putu do svjetla dana.

Uzbudljiv roman nadahnut istinitim događajima, planom obavještajne agencije CIA da najveću ljubavnu priču 20. stoljeća, *Doktora Živaga*, iskoristi kao oružje protiv sovjetskog sistema. Ujeku Hladnog rata, djevje daktilografkinjama Agencije povjerjene su zadatci života. Misija im je prokljumčariti *Doktora Živaga* iz SSSR-a, gdje ga se nitko ne usuduje objaviti, i pomoći Pasternakovu remek-djelu da obide svijet. Sofisticirana Sally Forrester iskusna je špijunka koja je zanat izbrusila na zadacima diljem svijeta, služeći se šarmom i lukavstvom kako bi iščekrila tajne iz moćnih muškaraca. Irije na je, druge strane, potpuna početnica u špijunku poslu, no pod Sallynim mentorstvom brzo uči kako se stopešti sa svakom okolinom i neprimjetno obaviti povjerljive zadatke. Čuvarice tajni isprepleću poznatu ljubavnu priču iz svijeta književnosti, vezu Pasternaka i njegove dugogodišnje ljubavnice Olge Ivinskaje, i pripovijest o dvjema ženama koje dar za čuvanje tajni katapultira u svijet opasnosti, ljubavi i međunarodne špijnjaže. Dok nas vodi od Moskve do gulaša, od Washingtona do Pariza i Milana, ovaj roman osjećajno, vjerodstojno i s posebnom pažnjom za povijesne detalje pripovijeda o napetim vremenima i iznimnim a nevidljivim ženama koje su ih obilježile. (preuzeto s internetske stranice Znanja).

LARA PRESCOTT

Ta je zima bila popruna suprotnost od onih dana provedenih u tami. Dolazili su nam prijatelji i oper smo počeli održavati čitanja *Doktora Živaga*. Slike nedjelje, Mitja, Ira i naši prijatelji stizali bi vlakom iz Moskve. Objedivali bismo svjajno, potom bi Borja čitao, a ja bih opet preuzeća ulogu domaćice.

ROMAN JE BIO gorovo dovršen. Borja je pisao sumarnut rimont, kada onda smo se zapljubili jedno u drugo. Pisao je u Peredelkiju prije podne, a onda je prisjećao da su lise učili početi došao u Malu kuću. Ja bih mu posljednje pomogla urediti i preprijeti tekst.

Zivago je stalno bio pristran, posebice sada kada se blžio vršnjaku. Ako biste Borju zapitali kakvo je vrijeme ili kako mu je prijala većera ili misli li da su lise učili bežigao lošeg uroda grožđa da tog ljeta, uvijek bi pronašao način da razgovor usmjeri natrag na knjigu. Ponakad je čak sanjao Juriju i Laru. »Savsim je jasno vidjelo, kada bilo živo osobu«, rekao je. »Kada su doista nekoc postojali i njihovi duhovi sada razgovaraju sa mnom.«

Dok su Jurij i Lara njemu bili stali na umu, meni Velika kuća nije izlazila iz glave. Onde je pisao. Onđe je još. Spavao je ondje. Ona mu je kuhala i kralpa mu crape. Ona je onđe gledala televiziju. Kartala se sa susjedima kada on noću nije bio onđe. Njegova ga je kada bi ga mudila gledalo ili željala i kada bi se brinuo za svoje srce.

U njegova je radnju sobu ulazila samo kada je trebala posjetiti i nikada ga nije prekidači u radu. Stvorila mu je savršene uvjete za pisati. Premda mi to nikada nije rekao, vjerujem da je to razlog zašto je ostao. U to sam si vrijeme govorila da ga onđe drži da opisivina želja da dovrši roman.

Pitala sam se spavaju li zapravo. Sunjnjala sam u to, ali ipak, ta mi je pomislio bila poput mrige tinte na blještavoj bijelom stolnjaku. Kako bi izgledali isprepletenu u zagrijaju! Njegov dugi, vidki torzo prisutn je u njezin rukah. Njegove snažne ruke kako podižu njezine dojke na mjesto gdje su nekada bile. Dio mene želio je

106 · THE SECRETS WE KEPT

Zivago was ever present, especially as he neared its completion. If you asked him about the weather or how he'd enjoyed his dinner or whether he thought aphids were the reason his summer squash had withered on the vine, he'd find a way to bring the conversation back to the book. Sometimes he'd even dream of Yuri and Lara. "They are clear to me as anyone living," he said. "It's as if they once existed and their ghosts are speaking to me."

But as Yuri and Lara were ever on his mind, Big House was ever on mine. He wrote there. He slept there. She cooked for him and mended his socks. She watched television there. She played cards with the neighbors on night. She was gone. She nursed him when he had a headache or upset stomach or fretted about his heart.

She entered his study only to clean and never interrupted his work. She created the perfect conditions for his writing. Although he never told me, I believe that's why he stayed. At the time, I told myself it was his obsession to finish the novel that kept him there.

I wondered whether they slept together. I didn't think so, but still, the thought was an ink spot on a white tablecloth. What would they look like intertwined? His long, lean torso pressed against the fold of her belly. His strong hands lifting her breasts to the position they once occupied. Part of me wanted it to be true. In a strange, twisted way it reassured me he'd still want me when I was old. Once, I asked whether they still sleep together, and Borya assured me it had been years. "How many?" I asked. "Did you sleep with her while I was gone?"

"Of course not. We are not that way anymore." "Did you sleep with anyone?" I asked. "I'll understand if you had." I added, though I didn't mean it. He told me I had nothing to worry about, that my place in his life was forever cemented. That he kept company only with Lara during my absence.

And still I persisted, still I pushed. "No one?"

...

ČUVARICE TAJNI

da to bude istina. Na neki čudan, uvrnut način to mi je govorilo da će me i dalje željeti kada budem stara. Jednom sam ga upitala spavaju li još uvijek zajedno i Borja me uvjeravao da su od tada prole godine. »Koliko?« upitala sam. »Jesi li spavao s njom dok mene nije bilo?«

»Naravno da nisam. Naš odnos više nije takav.«

»Jesi li spavao s nekom drugom?« zanimalo me. »Shvatit ću da će jesi,« dodala sam, premda to nisam mislila. Rekao mi je da ne moram brinuti, da je moje mjesto u njegovu životu zauvijek zacementirano. Da se u mojoj odstupnici držimo s Laram.

A ja sam i dalje ustrajala, i dalje provocirala. »Baš ni s kim?«

»MRTAV JE«, REKAO MI JE Borja na telefon.

Čvrsto sam stinsula slušalicu. »Tko je mrtav?«

Zastenjao je kao da mi se željudiči upravo zgrčio. »Jurij«, napokon je procjedio.

Suze su mi navale na oči. »Mrtav je?«

»Gotovo je. Moj roman je dovršen.«

Pobrinula sam se za to da se rukopis uredi, pretipka i uveže u kožni uvez. Otišla sam u Mosku po tri primjera iz tiskare i srušila ih u vlasti nosiće kuriju, cijelim putem oješćuju težinu Borjinih riječi na svom krilu.

Cekao me u Maloj kući. Kada sam mu pružila kuhinju u kojoj se nadzadio njegovom životom djelu, neko ju je vrijeme držao u rukama, a potom je odložio i zavrtio me po sobi. Plesali smo bez glazbe. Dok smo se vrijeli, vidjela sam svoj odraz u ovalnom ogledalu. I ja sam izgledala stremno – ali kao što izgleda majka netom nakon što je rodila: ushićena i iscrpljena, stremna i u bolovima, smirenja i u isto vrijeme prestavljenja.

»Možda će biti obavijen,« rekao je Borja.

Sjetila sam se Anatolija Sergejevića Semionova kako sjedi za svojim velikim stolom i ispituje me o *Doktoru Živagu*. Sjetila sam

...

"He's dead," Borya said over the telephone.

I tightened my grip on the receiver. "Who is dead?"

He groaned as though he had stomach cramps. "Yuri," he finally got out.

Tears came to my eyes. "He's dead!"

"It's done. My novel is complete."

I arranged for the manuscript to be edited, retyped, and bound with a leather cover. I went into Moscow to pick up three copies from the printer and carried the box back on the train, the weight of Borya's words heavy on my lap.

He was waiting for me at Little House. When I handed him the box containing his life's work, he held it in his hands for a moment, then set it down and spun me around the room. We danced without music. As we spun, I saw myself in the oval mirror, and I, too, looked happy—but as a mother looks after her's given birth: elated and exhausted, happy and pained, peaceful and at the same time terrified.

"Perhaps it will be published," Borya said.

I thought of Anatolij Sergejević Semionov sitting at his large desk inquiring about *Doctor Živago*. I thought about the State's obsession with what he had written. But I said nothing.

I scheduled meetings with every literary magazine, every editor, every publishing house, anyone who might publish *Zivago*. I went alone to speak on Borya's behalf. When pushed to describe his work, defend it, or even promote it, he felt he couldn't. "It's as if my own words are lost somewhere between putting them to paper and seeing them in print," he told me.

So I spoke for him.

The editors met with me, but none made promises. A few said they'd possibly be interested in publishing the poems that came at the end of the novel, but my questions about publishing the book in full were never answered directly.

Lara Prescott: Čuvarice tajni, Znanje, 2020.

14. POGLAVJE

Mongolska modra pege (Congenital dermal melanocytosis) je podobna modrići. Gre za znamenje modro-crvene barve u koži, kći je podsticaju pigmentnih celic. Pojavljuje se že ob rođaju, in sicer na spodnjem delu brata, stegnici ali zadnjici. Najpoznatej je imaju azijski i crnki dejenčki, a se labbo pojavit i u bēdbi kādējākā podeska podeskāvībā.

(Wikipedia)

Dne, 22. 12. 2018 ob 17.15 sta Brina Dimec, kapetanica Odbojkarskega kluba Branik, in njena mama Berta, vdova razvrgtega Gorazda Dimca, sedeli v najstarejši mariborski slastičarnici Ilich.

Pre tremi zagrebskim kremšnitemi na mizi sta pozirali dežurnemu fotografu Resnica.

Fotografu, ki je imel nalogo po mestu iskati znane obreze nekoga, ki govorí eno, dela po drugo, vsak javni poljub lahko v sebi nosi priskrivnost, vsebina nakupovalnega vozička pri razkrivajoči resnično finančno stanje javne osebe, zanikan alii zaradi večje količine krema za sončenje skriva načrte za počitnice na bajno dragih eksotičnih tropskih lokacijah.

— 144 —

Dežurnega fotografa je se posebej vznemirila tretja kremšnita, saj je sumil, da čakata še nekoga. Zato je hotel na vsak način izvedeti, kaj pravzaprav praznjuje.

"Dolgo se nisva videle," je Brinu odgovor prehitela Berta, ki je vedela, kaj lahko napravi napacen odgovor, ko imaš opravka z rumeno Resnicu. Namemona ni hotela izdati pravga vzroka, ki bi lahko za sabo potegnil kup novih vprašanj in možnih senzacionalističnih podtkanjan. Recimo, kaj na nekdanji praznik dan JNA praznujeta vdova in hči nekdanjega jugoslovenskega oficira ja član ZKJ?

Fotograf je zaigral zadovoljen nasmej in nevoljno odšel naprej, kar pa ni pomenilo, da stac se znebili. Vsak trenutek bi se lahko streljal pojavil, da ju vendarle zaloti z osebo, na katero naj bi čakali. Njegov urednik bi bil najbolj vesel, če bi ju lahko poslikal s kakšnim razvijitim kriminalcem, iz razuzanimiščnikom ali vsakim skorupčinari političarom.

"Mami, zadušila me boš?" se je zasmajala nekam dol pod svojo brado novoprečena polnoletnica.

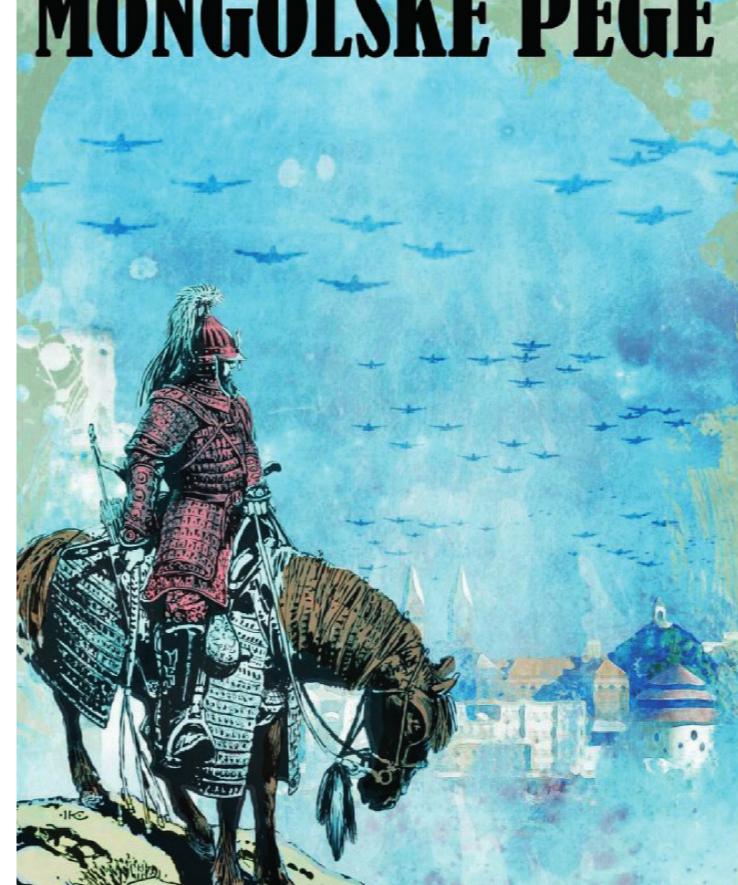
"Izvoli dario. Verjamem, da ti bo všeč. Mene je ta knjiga po polnoči očarala," je rekla Berta.

"O, to je po debela knjiga. Sto let samote," se je knjige prestrašila odbojkarka v Brini.

"Objubili mi da bo još prebrala. Ne bo ti žal," je pravilno predvidevala Berta, ki je poznala svojo hčer.

— 145 —

Zoran Predin MONGOLSKIE PEGE

JAGNA POGAČNIK

Jagna Pogačnik rođena je 1969. u Zagrebu. Diplomirala je kroatistiku i južnoslavenske filologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 2000. godine djeluje kao samostalna književna kritičarka i prevoditeljica. Sa slovenskoga jezika prevela je stotinjak književnih i stručnih tekstova objavljenih u periodici, desetak radio drama te tridesetak knjiga suvremenih slovenskih prozaika. Za prevođenje je 2000. godine nagradena međunarodnom nagradom Kulturkontakta iz Beča. Članica je HDP-a, DHKP-a i Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika.

Zoran Predin: Mongolske pege, Fraktura, 2021.

Zoran sam upoznala kad mi se obratio s ponudom da njegovu prvu knjigu Druga žena u haremu prevedem na hrvatski jezik. Ova rečenica, zapravo, zvuči mi pomalo besmisleno, jer sam u trenutku kad sam primila njegov mail imala osjećaj da ga već odavno poznajem. Njegovo stidljivo – Dobar dan, zovem se Zoran Predin i napisao sam... – zvučalo je više kao nekakva ironija, kakvo je i inače sklon, nego realnost upoznavanja pisca i njegove buduće prevoditeljice. Kad netko napiše i izvede toliko pjesama koje tijekom života nešto znače, naime, imaju osjećaj da ga već odavno poznaje.

I tako sam prevela prvu knjigu tom novoprečenom proznom piscu Zoranu Predinu, a poslije i drugu, *Glavom kroz zid*. Zoran se tako upisao na listu 'mojih' pisaca za prevođenje, a ja na njegovu listu suradnika u raznim njegovim umjetničkim praksama. Kad kažem 'mojih' mislim na slovenske pisce čije sam knjige prevela tijekom sada već više od dvadeset godina prevoditeljske djelatnosti. Blatinik, Debeljak, Hudolin, Šteger, Glavan, Vojnović, Čater, Čander, Svetek, Kramberger i drugi, vjerujem, više su nego zanimljiva družina koja je dolaskom Zorana Predina dobila šarmantnog i duhovitog člana, ali i još jednog pisača od formata.

Prve dvije knjige bile su negdje na rubovima esejističko-kolumnističkog žanra, ali vijest koja ovog puta nije stigla mailom, nego je izrečena uživo, ispred straž

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

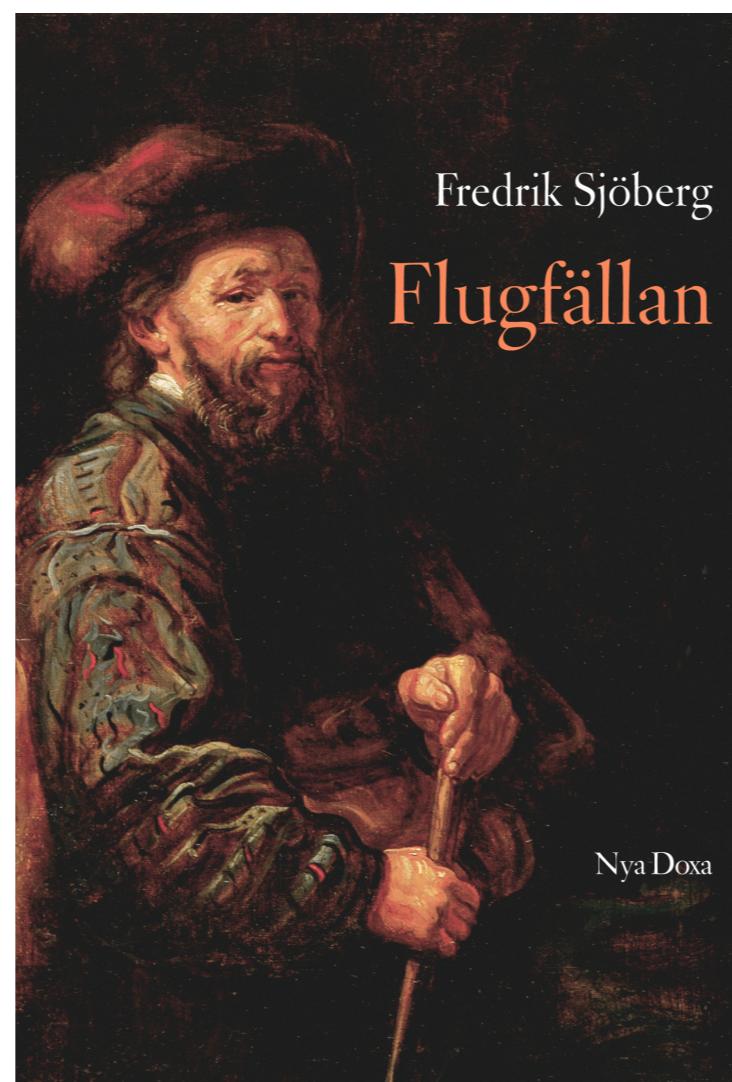

SARA PROFETA

Diplomirala na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, prevoditeljstvo na skandinavistici i govorništvo na fonetici. U potonjoj struci nikad nije radila, no od diplome povremeno prevodi prozu sa švedskog. Uz prevoditeljski rad, od 2012. sudjeluje u nastavi studija švedskog jezika i kulture, prvi godina kao vanjski suradnik, a od 2015. kao lektor na Katedri za skandinavistiku.

Fredrik Sjöberg: *Klopka za muhe*, Hena com, 2020.

U Švedskoj je *Klopka za muhe* prvi put izdana 2004. Uključena je u nominacije za Augustriset, nagradu dakkalo nazvanu prema sasome Strindbergu. Nije ju osvojila, no zato je postala „neočekivana svjetska uspiješnica“. Esejizirana je to biografija kojom autor, po struci biolog, odaje počast čuvenom švedskom entomologu Renéu Malaiseu. Istodobno radi brojne digresije, u priču upiće dogodovštine iz svoje svakodnevice, neprestano na razmudi književnosti i znanosti. Autor je, naime, strastveni sakupljač ni više ni manje nego osolikih muha. Tekst je pisan lakocom ozbiljnog prirodoznanca kod kojega je, eto, prevlada književni talent. Ujedno je i neizmerno susretljiv, svjestan koliko je laiku njegovo područje zakučasto.

Fredrik Sjöberg
Flugfällan

Nya Dosa

Natrag na stranicu

Na pitanje smijem li nekolicini muha koje osim latinskih, imena na hrvatskome nemaju nadjenuti ona koja je smislio moj dosjetljivi suradnik entomolog, Sjöberg se složio, ako dobro zvući, neka je i naučrba znanstvene točnosti. Tako se među kućnim muhamama i voćnim mušicama, vodenim muhamama plesačicama, grabežnicama i pršilicama, ženicanama, ušarama i slanaricama, debeloglavim muhamama, vojničkim muhamama, muhamama paučicama i vitražicama, mesarušama, zujarama, smrdljivim muhamama, muhamama stajskim i onima mrtvačkim sanduka našlo njih pet stvarnih, a izmisljenih.

Doduše, htio sam pričati o prerušavanjima, umjetnu naličovanju bumbara. Razlog je svima jasan. Isplati se. Ptice jedu muhe, ali uglovlasti izbjegavaju kuke koji bodu – i tako je priroda i njezina vječna utrka u naoružanju problikovala velike količine bezazlenih muha u vjeerne reprodukcije svačega neugodnog. Zašto su baš pršilice postale takvi nadmoćni prevaratnici, ne znam, ali kako god, činjenično je tako, kao što je činjenica i da je sunce sjalo na kristalnom plavou nebnu vrućinu ljeta kada sam jednoga dana, u samim začecima karijere poznavatelja muha, stajao spremam uz mnoštvo sedmolista u cvatu. Posuda insekti. Leptiri ljubičine sedefice, zlatne mare, strizibube, bumbari, muhe, nema čega nije bilo. I, naravno, ja, u kratkim hlačama u šeširu, naoružan preklopnom mrežicom kratke drške, češki model, i blaženom neopterećenošću čovjeka koji lovi za gušću.

A onda se iznenada pojavi tamni crni projektil zdesna, na dva metra iznad kopriva. Bumbar kamenjar, stiglo mi je proći kroz glavu, ništa više, ali u djeliču sekunde učinilo mi se da primjećujem neobičnu lakoću izvedbe. Tek nijansa, jedva razlučiva, ali sama pomisao izazvala je refleksno zamahivanje mrežicom.

Ulov će se kasnije pokazati mojom ulaznicom u visoko poznavatelja pršilice.

No, prvo da dam detaljniji opis prizora. Nema nam druge nego krenuti ispočetka, a što je tu prikladnije nego ispričati kako lov teče. Dobro nam je poznata općeprihvaćena slika entomologa kao zaduhanog blesana koji divlje

18

Entré i flugsocieteten

tyckte jag mig också uppfatta en sällsam lätthet i framförandet. En nyans bara, knappt skönjbar, men blotta misstanke utlöste ett reflexmässigt backhand-sving med häven.

Fängsten kom att bli min inträdesbiljett till flomflugessocieten.

Men först en utförligare scenbeskrivning. Vi tar det här från början. Och vad är väl då lämpigare än att berätta hur jakten går till. Vi kämper ju väl till den gångs bilden av entomologen som en andfådd fjani i vilt språngmarsch över äker och ång efter hastigt undflyende fjärilar. Alldeles bortsett från att det där inte är helt sant, så kan jag försäkra att det är fullkomligt osant vad avser samlarne av blomflugor. Vi är stillsamma människor med en kontemplativ läggning och jämförlevis aristokratiskt uppsträndade i terrängen. Att springa behöver inte nädvändigtvis vara under vär världighet, men är i alla händelser meningslös eftersom flugorna är alltför snabba. Därför står vi still, som på pass, därför nära nog uteslutande på platser med gassande solsken, lå och doftande blommor. Den förbi passerande kan därför lätt få intryck av att fluggärenden är en konvekscent av något slag tillfalligt försökningen i någon form av meditation. Det ligger väl något i det.

Utrustningen är inte märkvärdig. Håv i en handen, i den andra exhaustor. Det senare är en suganordning i form av en kort, genomsiktig glasfiber-

22

Entré i flugsocieteten

cylinder med korkar i ändarna. Genom den ena korken löper ett plaströr och genom den andra en armlång slang. Rörer riktas försiktigt mot sitrande flugor, slangen har man i munnen. Och lyckas man bara komma tillräckligt nära utan att skrämma flugan, räcker det med en hastig inandning för att den ska hamna inuti glasfibercylindern. Ett finmaskigt filter i den bakre korken förhindrar att djuret försätts ner i halsen; ovanligkt är dock att instrumentets användare hefa tiden vringa besvärna nivåvisa frågor om huruvida han är riktig klok. Tro mig, jag har hört alla tänkbara insinuationer och kvickheter i den vägen. Av erfarenhet vet jag därför också att det enda som kan kyla av den som står där och flinar är en oväntad förevisingning av utrustningens tredje beständsdel – giffglaset.

Med världsmannens obesvärade lättet har jag upp det ur fickan och säger, helt sanningsenligt, att jag här i min hand har tillräckligt mycket cyanalium för att söva öns hela befolkning för gott. Alla billiga leenden förbys då per omgående i respektfulla frågor om hur i helvete får man tag på sätt, vilket jag aldrig avslöjar. Många kännare använder åttaketter, andra klorform, men jag föredrar cyaniden. Den är effektivare.

Det bor nästan trehundra människor på ön.

23

Klopka za muhe

jureći po poljima i livadama hvata leptire koji mu brzinski uzmiču. Na stranu to što takva slika i inače ne odgovara baš posve istini, kada se radi o sakupljačima pršilica, uvjeravam vas da je potpuno neistinljivo. Mi smo mirni ljudi, kontemplativno nastrojeni i skladno tome, prilični aristokratsko držanja na terenu. Nije nam trčanje nužno ispod časti, ali praktički je besmisleno jer muhe su prebrze. Zato stojimo mirno, kao na čeku, pritom gotovo isključivo na mestima gdje suje priči, zavjetrija je i mitske cvijeće. Slučajnim prolaznicima stoga se lako može učiniti da je lovac na muhe neka vrsta rekonsvalescenta, privremeno utonuo u neki oblik meditacije. Imu nešto i to ute.

Oprema nije osobita. U jednoj ruci mrežica, u drugoj ekshaustor. Potonje je usisavajuća naprava, kratki cilindar od prozirnog stakla s plutenim čepovima na oba kraja. Kroz jedan čep prolazi plastična cijev, a kroz drugi crijevo dužine ruke. Cijev se opreza usmjeri prema muhi koja se spustila na cvjet, crijevo se drži u ustima. Uspijete li se dovoljno približiti a da ne prestrašite muhu, dovoljan je jedan briž udah da završi u cilindru. Mrežica sitnih očica na drugom čepu sprječava da van životinjica nastavi niz grlo; s druge strane, neizbjegljivo je da korisnik instrumenata neprstano bude prisiljen odgovarati na dirksa pitanja o tome je li pri sebi. Vjerujte mi, čuo sam svaku zamisljavu insinuaciju i dosjektu tog tipa. Iskusivo me naučilo da jedino što može ohladiti čovjeka koji tako stoji i certi se jest neočekivano ukazivanje na treći sastavni dio opreme – bočicu s otrovom.

19

Fredrik Sjöberg: *Klopka za muhe*, Hena com, 2020.

logičar i višejezični prevoditelj tiskao je 60-ak knjiga. Pored triju antologija talijanske poezije na hrvatskom i dviju hrvatske poezije na talijanskom uknjiženi su mu hrvatski prijevodi sljedećih autora: Bergamin, Bettocchi, Calvino, Campana, Cattafi, Gómez de la Serna, Jiménez, Leonardo da Vinci, G. B. Marino, Michelangelo Buonarroti, Montale, Pasolini, Pavese, Proust, Salinas i Ungaretti, odnosno talijanski prijevodi Šopa i Gotovca. Neki u više izdanja. Primio je 15 književnih nagrada u Italiji i 6 u Hrvatskoj, uz po jedno državno priznanje u obje zemlje.

Pronađeni u prijevodu, Alfa, 2020.

Iz mnoštva prevodenih pjesnika izdavajem prigodno dvojicu (jedan maestro, drugi „starinski brat“) s opusima kojih sam desetljećima živio. Prvi se tekst i nakon pola stoljeća nameće aktualnošću glede stanja u svijetu (eksplozivnost u poravnanju svega), dok drugi (alegorijski) upućuju, nehotice i nadosobno, na strpljenje autorā „bez dobi“.

Eugenio Montale (1896-1981)

I fichi dell'inverno

I fichi dell'inverno
vengono ai rami stravolti dal freddo.
Chiusi sidi capelli
dissimili dagli estivi
svenervoli compagni
sono rossi di dentro come un tramonto
gelido senza giallo
selvatici sospettosi
a ogni stormi di fronda
serrano fra le labbra asprigne
una riga di zucchero.
Giunti inaspettati
se ne vanno così
come son venuti
frammenti erranti
nel vuoto e nel buio
per un attimo colpiti dalla luce.

(*L'aria secca del fuoco*, Mondadori, Milano, 1972)

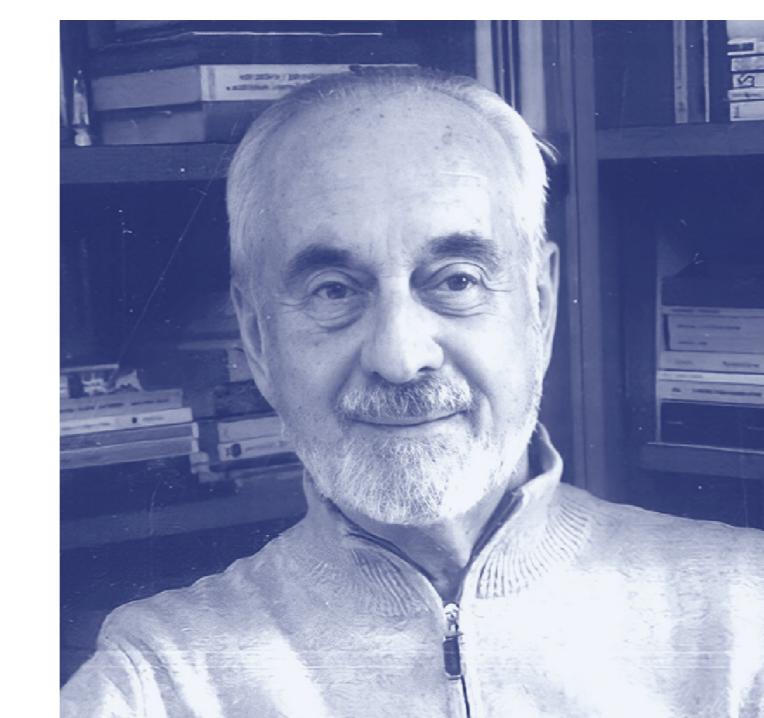
Bartolo Cattafi (1922-1979)

Bartolo Cattafi (1922-1979)

Zimske smokve

Zimske smokve
niču na granama ispreturne hladnoćem.
Zatvorene čvrste tvrdoglavе
razlikec djetjem
studenjavih družica
crvene umutra kažal
leden bez žula
divlje sumnjave
prema svakom sastanju lišča
stisku među oporim usnama
šćerčuru crtu.
Prispjele neočekivano
odlaze tako
kao što su došle
ulomci lutalački
u praznini i u mraku
na tren pogoden svjetlošću.

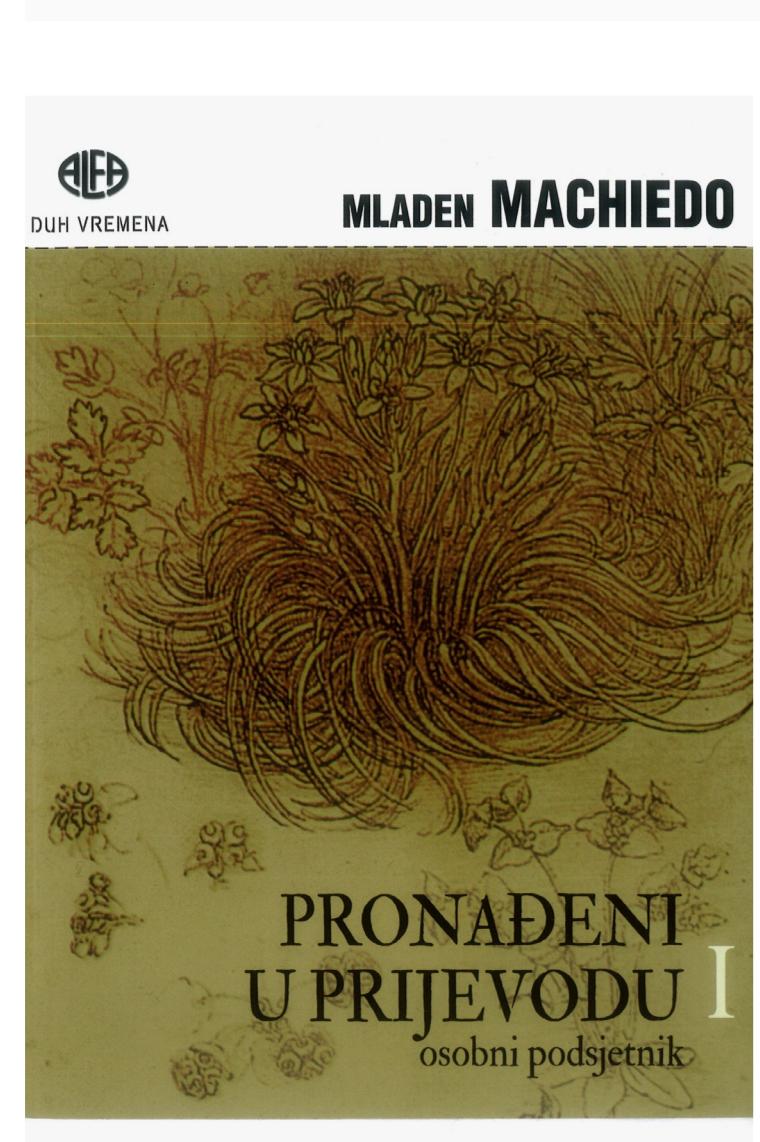
(Mladen Machiedo, *Pronađeni u prijevodu / osobni podsetnik*, Alfa, Zagreb, 2020)

MLADEN MACHIEDO

—

Mladen Machiedo (Zagreb, 1938.) predavao je godinama talijansku književnost na Filozofskom fakultetu, uz to – tijekom ponekog semestra – na sveučilištima u Sarajevu, Zadru i Trentu. Kao „leteći“ visiting prof., često u više navrata, gostovao je u talijanskim gradovima: Firenci, Modeni, Milani, Padovi, Pisici, Reggiju Calabria, Rimu, Trstu i Udinu. U domovini u Splitu. U aktivnoj je mirovini: u svojstvu prof. emeritus, kao redoviti član HAZU, urednik „Forum“ te redoviti suradnik časopisa „Steve“ u Modeni. Pjesnik, kritičar, eseist, memorijalist, anto-

Pronađeni u prijevodu, Alfa, 2020.

DHKP
Društvo hrvatskih književnih prevodilaca

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

ANA BADURINA

Ana Badurina viša je lektorica na Odsjeku za talijanistiku zagrebačkog Filozofskog fakulteta. Redovna je članica DHKP-a, a od rujna 2018. njegova predsjednica. Osmišljava, organizira i moderira tribine posvećene književnom prevodu. Za prijevod romana *Eva spava* Francesce Melandri 2020. godine dodijeljena joj je jedna od nagrada za prijevod Ministarstva za kulturna dobra i turizam Talijanske Republike za doprinos

širenju talijanskog jezika i kulture. U suradnji s Talijanskim institutom za kulturu u Zagrebu i DHKP-om organizira radionice talijansko-hrvatskog Translaba – Laboratorija za književno prevodenje.

Elena Ferrante, Lažljivi život odraslih, Profil 2020.

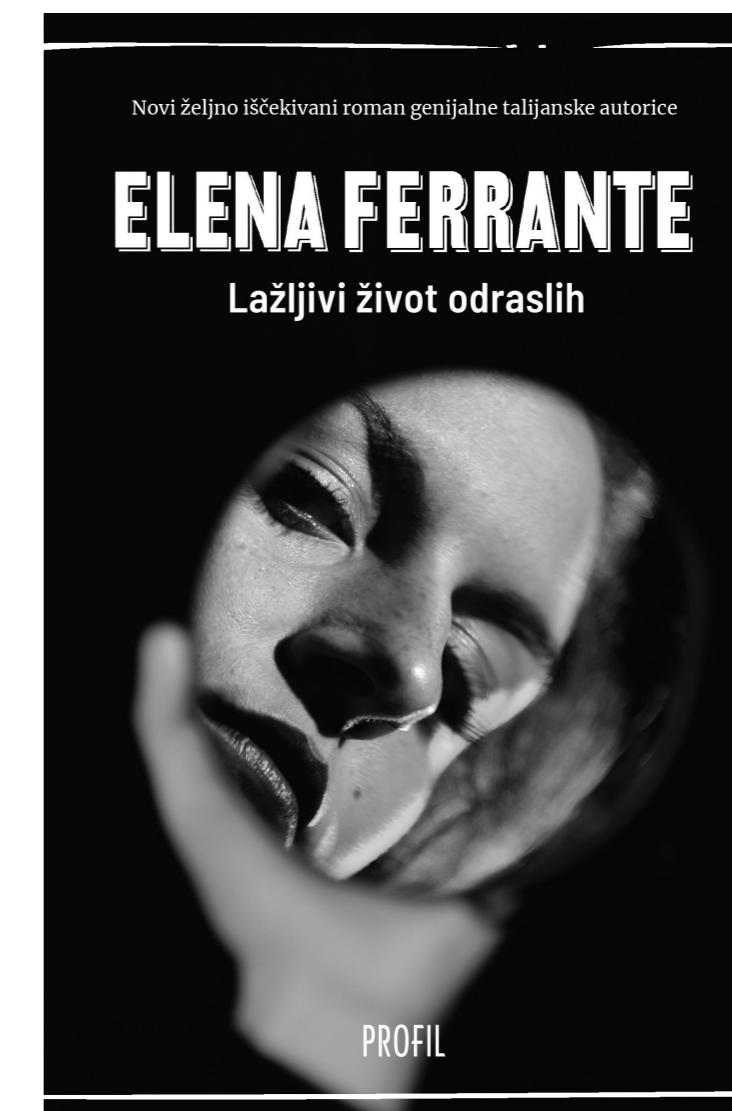
Proza Elena Ferrante izrazito je više slojna, kroz banalnost nam servira teme kojih se sramimo, ali u kojima se prepoznajemo i više nego što bismo htjeli. Piše hipnotično, stvara izrazito vjerodostojne likove, potku priče tka nevjerojatno filmično, romane konstruiraju majstorski, nemilosrdno je iskrena, sirova i surova, ne zamara se udovoljavanjem čitateljima i čitateljicama. Sumanut ritam, brzina i dinamičnost njezinja pripovijedanja te njezina bespoštednost stvaraju ovisnost koje se teško riješiti i u prevodačkoj i u čitateljskoj ulozi.

Francesca Melandri, Prava krv, Frakturna 2020.

Melandri u ovom romanu nastavlja ispreplitati prošlost i sadašnjost, ukazivati na probleme, paradokse i nepravde u društvu, a istodobno piše veliku obiteljsku sagu. Detaljna psihološka karakterizacija, ispreplitanje različitih pripovjedačkih stilova i kutova gledanja, zanimljivi zapleti i često kontroverzne teme (kolonijalizam, imigrantska kriza, pojedinačni identiteti i zajedničke sudbine, ljubav i obiteljske drame) skladno su uravnoteženi i jamče potpuni čitateljski i prevodački užitek.

edizioni e/o

Elena Ferrante, Lažljivi život odraslih, Profil 2020.

romana na kojima je ona radila – da se moja majka predaje nekom izvan obiteljskog sporazuma, i to kradom. Taj netko smatra da ima pravo pod stolom gležnjevima stiskati nezin, i sliniti joj u usta, sisati bradavice koje sam joj ja sisala i – kako je Vittoria rekla dijalektalnim naglaskom koji mi nije bio svjetven, ali za koji sam sada više no ikad poželjala da to postane – primati je za jednu stramu stražnje, primati je za drugu. Kad bi se vratala zadhana jer je zaokupljaju stotine poslovnih i kućanskih obaveza, vidjela sam joj sjaj u očima, pod odjećom joj opažala tragove Marianih ruku, na cijelom joj tijelu, iako nije pušila, osjećala miris dima s njegovih od nikotina žutih prstiju. Ukrzo mi se počelo gaditi kad bih je i samokorznula, ali svejedno nisam mogla podnijeti što više ne mogu uživati sjedeći joj na koljenima, igrajući se njezinim usinim resicama kako bih je izvircala, a ona mi rekla prestani, poplavljaj če mi uši, pa bismo se zajedno smjale. Žasto je takva, razbjrijala sam glavu. Nisam vidjela nijedan dobar razlog koji bi opravdavao njezinu prijervu, pa sam nastojala shvatiti kako da se pobrinjem da opet postane kakva je bila prije tog dodira pod blagovaonskim stolom i da opet bude moja kao kad nisam ni primjećivala koliko mi je stalo do nje i kad mi se zapravo činilo da je očito da je tu, spremna udovoljiti mojim potrebama, i da će uvijek biti tu.

1.

Danima sam nadzirala majku. Kad bi zazvono telefon, a ona previše žurno otrčala javiti se prvo vrlo glasno, da bi joj se glas ubrzo pretvorio u šap, posumnjala bih da joj je sugovornik Mariano. Kad bi provela previse vremena dotjerujući se pa odbacivala sad jednu, sad drugu, sad treću haljinu, a na kraju me čak i pozvala da čuje što ja mislim koja joj najbolje pristaje, bila sam posve uvjerenja da treba otici na tajni sastanak sa svojim prijateljnikom, te sam izrazje nudičući povremeno radne verzije ljubavnih romana.

Tako sam doznala da mogu postati neizječivo ljubomorna. Sve do tog časa bila sam uvjerenja da mi majka pripada i da je moje pravo, da je moje neosporno pravo da mi stalno bude na raspolaganju. U predstavama u mojoj glavi otac je uvijek bio moj, a po zakoni i njezin. Spavali su zajedno, razmjenjivali poljipe, začeli me u skladu s načinima koji su mi objašnjeni još kad sam imala nekih šest godina. Njihov mi je odnos bio neopinjivo činjenica i upravo me zato nikad nije svjesno uzmemirio. Ali izvan tog odnosa, majku sam nedosljedno doživjeljujao kao nedjeljivu i nepovredivu, pripadala je samome. Njezino sam tijelo smatrala svojim, a meni je pripadao i njezin miris, pa čak i njezine misli koje sam – bila sam uvjerenja otkad znam za sebe – mogla zauzimati iksključivo ja. Sad sam, pak, odjednom imala valjan razlog smatrati – i tu sam upotrebljavala formule naučene iz

S oroglaj mia madre per giorni. Se squillava il telefono e lei correva a rispondere con troppa sollecitudine e la voce, in principio alata, diventava presto un bisbiglio, io sospettavo che il suo interlocutor fosse Mariano. Se passava troppo tempo a curare il suo aspetto e scattava un abito e poi un altro e poi un altro ancora, e addirittura arrivava a chiamarmi per avere il mio parere su quale le stava meglio, io ero certissima che doveva andare a un convegno segreto con il suo amante, fratario questo che aveva appreso leggichiamo a volte le bozze dei romanzi rosa.

Scoprii in quell'occasione che potevo diventare inguaribile gelosa. Fino a quel momento ero stata certa che mia madre mi appartenesse e che il diritto di averla sempre a mia disposizione fosse indiscutibile. Nel teatro della testa mio padre era mio e legittimamente anche suo. Dormivamo insieme, si scambiavano baci, mi avevano concepita secondo le modalità che mi erano state spiegate già intorno ai sei anni. Il loro rapporto era per me un dato di fatto, e proprio per questo non mi aveva mai consapevolmente turbata. Ma mia madre, fuori da quel rapporto, in modo incongruo, la sentivo indivisibile e inviolabile, apparteneva solo a me. Il suo corpo lo consideravo mio e mio il suo profumo, miei persino i suoi pensieri che – ne ero stata sicura fin da quando avevo memoria – non potevano essere occupati che da me. Ora invece, all'improvviso, era diventato plausibile – e qui utilizzavo di nuovo formule apprese dai romanzi su cui lei lavorava – che mia madre si concedesse a un altro

fuori dei patti familiari, di nascosto. Quell'altro si riteneva autorizzato a stringere sotto il tavolo la caviglia tra le sue, e in chissà quali luoghi le metteva la saliva nella bocca, le succhiava i capezoli che non avevo succiato io e – come diceva Vittoria con una cadenza dialetale che non avevo mai chia ora più che mai, per disperazione, avrei voluto avere – le prendeva una natica, le prendeva l'altra. Quando rientrava trafelata perché l'assillavano mille incombenze di lavoro e domestiche, le vedovo gli occhi pieni di luce, le sentivo sotto i vestiti i segni delle mani di Mariano, percepivo su tutta lei, che non fumava, l'odore di fumo delle dita di lui, gialle di nicotina. Anche solo sfiorarla cominciò presto a disgustarmi, e tuttavia non sopportavo di aver perso il piacere di sedermi sulle sue ginocchia, di giocare coi lobbi delle sue crecchie per infastidirla e sentire che diceva smettila, mi stai facendo diventare le orecchie paonazze, e ridere insieme. Perché fa questo, mi arrivovalo. Non vedovo un solo buon motivo che giustificasse il suo tradimento e perciò cercavo di capire come adoperarmi per riportarla a prima di quel contatto sotto il tavolo da pranzo e rivelarla com'era quando nemmeno mi accorgo di quanto tenessi a lei e anzi mi sembrava ovvio che ci fosse, pronta per i miei bisogni, e che ci sarebbe stata sempre.

2.

In quella fase evitai di telefonare a Vittoria, di vederla. Mi giustificavo pensando: così è più facile dire ad Angela e Ida che lei è indaffarata e non ha tempo di incontrare nemmeno me. Ma la ragione era un'altra. Mi veniva continuamente da piantare e sapevo ormai che solo accanto a mia zia avrei potuto farlo in piena libertà, gridando, singhiozzando. Oh sì, volevo un momento di sfogo, niente parole, niente confidenze, solo un'espulsione di dolore. Ma chi mi assicurava che, nel momento in cui fossi scoppiata in lacrime, non le avrei rinfa-

140 SANGUE GIUSTO

FRANCESCA MELANDRI

141

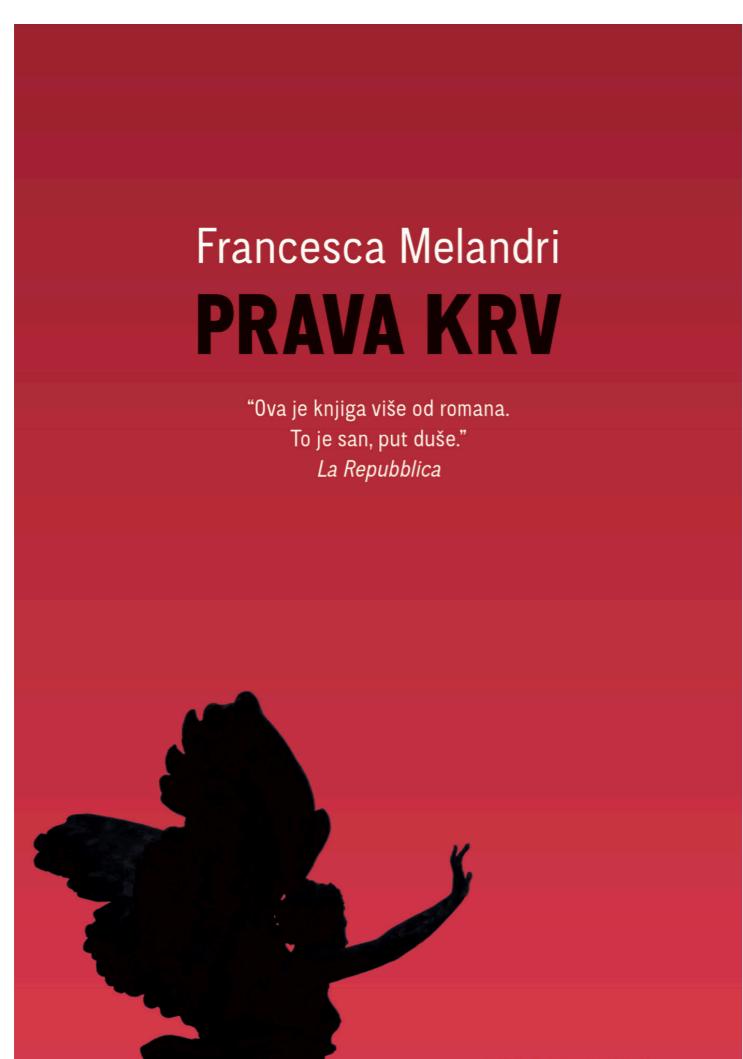
altre delegazioni ufficiali straniere, ai operatori, agli informatori, alle spie del regime, alle putane dalle mani affusolate e, soprattutto, ai tanti giornalisti eccitati all'idea di documentare una piaga veterotestamentaria come la carestia ("nel Ventesimo secolo!"), che nel giardino a bordo piscina, frondoso di jacarande, palme e falsi banani, facevano colazione. All'americana oppure continentale.

La fame in Etiopia aveva messo al centro del mondo un Paese di cui fino a pochi mesi prima molti ignoravano la collocazione quando non l'esistenza. I più famosi fotografi accorrevano a immortalare così scatti tragici ma dalla composizione perfetta l'enormità della catastrofe: bambini morenti disidratati come ramoscelli, madri dai seni vuoti e gli occhi spenti, armenti scheletrici avanzati tra nuvole di polvere. Figure a capo chino avolate da veli come statue neoclassiche, cadaveri nudi dalle ossa e i tendini definiti con la precisione di schizzi anatomici rinascimentali. Queste immagini incutevano una pietà simbolica, estetica e decisamente gherigica. Gli spettatori cui erano destinate ne erano inorriditi ma allo stesso tempo rassicurati: quella miseria assoluta era platealmente estranea alla loro esistenza. L'alterità raffigurata in quelle foto negava ogni comunanza possibile di condizione umana tra soggetti e spettatori. Risparmio così a questi ultimi lo sconvolgente abisso della vera empatia.

Eppure, come sapevano bene gli operatori delle strutture di emergenza di distribuzione alimentare, c'era anche altra che succedeva in questa carestia. Per ogni bambino morente in braccio alla madre esista ce n'erano dieci che, nonostante la pancia piena di vermi, si ostinavano a dare calci a una palla di stracci. Per ogni corpo abbandonato agli avvoltoi c'erano centinaia di persone in fila ordinate che aspettavano la loro razione alimentare. Per ogni contadino che si era arreso a mettersi in fila ce n'erano molti di più che andavano a caccia di selvaggina, cercavano lavori a cottimo, si trasferivano da parenti in aree meno colpite dalla siccità, che cercavano cioè di sfamare la famiglia con le proprie risorse di forza e

intelligenza. Ma a queste scene di resilienza e d'ingegno i fotografi e i cameramen non rivolgevano mai i loro obiettivi. Sceglievano sempre solo quelle che ritravano gli etiopici come vittime passive e inerti, bisognose di ogni cosa e soprattutto di volontà. I telegiornali di tutto il mondo ripetevano la formula: "Un milione di morti". Un antropologo obiettò che la cifra reale – nell'ordine delle centinaia di migliaia – era già troppo abbastanza e che renderla così rotonda e teatrale era un segno più della pubblica bulimia di emozioni forti che di rispetto per le vittime. Fu tacciato di mancanza di compassione. Pochissimi spiegavano che se la fame imperversava proprio nello Shoa e nel Wollo, da sempre foci di resistenza al Derg, non era una sfortunata coincidenza; che cioè la sequenza guerra-carestia-epidemia non riguardava solo il Seicento lombardo del Manzoni ma anche, oggi, la guerra fraticida tra Etiopia ed Eritrea. Pochissimi interrogavano su quali fossero le industrie occidentali che fornivano le armi per quella guerra. Ma la tragica epicità della narrazione mediatica sarebbe stata disturbata da questi contenuti politici, troppo prosciuci in quanto storici e umani. Si preferiva raccontare l'Etiopia come un Paese flagellato da una grandiosa e inarrestabile apocalisse naturale – "biblica" era l'aggettivo più usato. Intanto, le rockstar vendevano milioni di biglietti dei loro concerti di beneficenza.

Il capannone in periferia dove il Derg accoglieva le missioni straniere era cavernoso come un hangar, freddo e umido come un bunker della contracerea, vuoto come gli scaffali di uno spazio sovietico – era insomma correttamente realsocialista. Ad Attilio ricordava l'Officina Grandi Riparazioni della stazione di Bologna, dove il padre Ernani aveva portato lui e il fratello bambini perché ammirassero il funzionamento di un grande snodo ferroviario. Otello era stato ammalato da quel vasto locale dalle finestre profilate in ferro che rimbombava dell'eco di frese, martelli, saldatrici e pistoni, cacfonica in cui le voci umane affondavano come sassi in un crogiuolo di metallo fuso. Attilio invece aveva provato il forte disagio

Francesca Melandri, *Prava krv*, Frakturna 2020.

stičke statue, gola trupa s kostima i tivama precizna octanim kao na renesansnim anatomskim skicama. Ti su prizori budili simbolično, estetsko i nesumnivo hijerarhijsko saželjenje. Gledate je kojima su fotografije bile namijenjene užasavale su, ali istodobno i umiravale: ta posvemašna bijeda očito nije imala nikakve veze s njenim životinjom. Drugost prikazana na njima onemogućavala je da fotografirani subjekti i gledatelji na bilo koji način diđe ljudsko stanje. Potonji su tako pošteni uznenimirujućeg ponora prave empatije.

Ipak, kako su dobro znali djelatnici organizacija za distribuciju hrane, u toj se neimastišni događaju još nesto. Na svaku umiruće djejetu u naruci iscrpljene majke dolazilo ih je desetero koji unatoč trbušu otčenom od glisti uporno štituju krepnu loptu. Na svako tijelo prepunstvo strvinarima dolazile so storne ljudi koji u rednim redovima čekaju svoju porcję hrane. Na svakog seljaka koji je pristao stati u red dolazio je još mnogo više onih koji love divljač, traže poslove plaćene po komadu, sele rođindbi u području koja nisu toliko pogodena sušom, odnosno onih koji nastoje prehraniti obitelj vlastitim snagom i pameću. Ali fotografirati i snimati nisu usmjeravali objektive prema tim prikazima žilavosti i domišljatosti. Uvijek su bili samo one koji su Etiopljane prikazivali kao pasivne i inertne žrtve kojima treba sve, a osobito vojla. Televizijski dnevničci u cijelom su svijetu ponavljaju parolu: "Milijuni mrtvih." Neki je antropolog prigovorio da je stvaran broj – koji seže do nekoliko stotina tisuća – već dovoljno stršan i da je to što ga se tako teatralno zaokružuje prije izraz javne gladi za snažnim emocijama nego poštovanja prema žrtvama. Optužili su ga da nema dovoljno saželjenje. Vrlo su rijetki bili oni koji su objašnjavali kako činjenica da glad bjesni upravo pokrajinama Shoa i Wollo, oduvijek žarističima otpora Derga, nije nesretna slučajnost; odnosno kako činjenica da se niz rat – neimastišna – epidemija ne odnosi samo na sedamstesto stoljeće u manzonijevoj Lombardiji nego i na današnji brotoubalčki rat izmedu Etiopije i Eritreje. Vrlo je malo onih koji su se zapitali koje ih je zapadnjačke tvornice opskrbljivale oružjem za taj rat. Ni to bi

politički sadržaji, previše prozačini s obzirom na to da su povijesni i ljudski, smetali tragičnoj epničnosti medijskog narrativa. O Etiopiji im je bilo draže govoriti kao zemlji koju šiba iznimna i nezauzajljiva prirodna apokalipsa – napukljavanju pripredje bio je "biblijska".

U medvednemu su rock-zvijezde prodavale milijuna ulaznica za svoje dobrovrijeme koncerte. Hangar na periferiji u kojem je Derg dočekivao strane misije bio je dubok e mračan poput hale, hlađan i vlžan poput protučrnoćnog bunkera, prazan poput polica kakve sovjetske prodavaonice – ukrašto, bio je korektno realsocialistički. Attilja je podješćao na pogon za popravak i održavanje vagona bolognorskog kolodvora, kamo je njega i njegova malegnog brata otac odveo da promatraju kako funkcioniše veliko željezničko čvoriste. Otella je očarao taj veliki prostor s prozorima od željeznih profila kojim je ozdravljala jekla glodalica, čekića, strojeva za zavarivanje i klipova, kakovonja u kojoj su se ljudski glasovi utopal poput kamenja u lonce rastaljeng metalata. Attilio je pak osjetio snažnu nelagodu koja ga uvjek obuzme u stranim i bezličnim prostorijama koje pobijaju njegovo nesvjesno, ali zato ništa manje čvrsto uvjerenje da je on mjerilo svega. Isto mu se dogodilo sada, u toj golome jednostavnijoj i nezgrapnoj dvorani.

"Pokrećemo agrarnu reformu usredotočenu na ruralizaciju i raspaljavanje stanovništva u najproduljnije i najproduktivnije dijelove zemlje u skladu s artikularnim sustavima kolektivizacije i redistribucije..."

Ministri Derga na pozornici su molili ideološku krunicu apstraktno kao da daju službenu izjavu, no talijansko poslanstvo došlo je radi nečeg vrlo konkretnog. Radio se o skupi načinjeća u vrijednosti od mnogo milijardi lira: izgradnji čitave infrastrukture potrebne da premiđe područja na zapadu presele stotine tisuća ljudi s visoravn u pokrajinama Wollo i Shoa, tada već susaćenih poput staročkih koljena. Bio je to impozantan projekt, golema narudžba. Obuhvaćala je desetke tisuća stambenih jedinica, škola, cesta, bunara, cjevovoda; opskrbu svim poljoprivrednim materijalom, strojevima, slijemensom i gnojivom potrebnim da bi područja

- 130 -

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA
15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTVA
HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

ANDRA BUKVIĆ PAŽIN

Andra Bukvić Pažin rođena je 1980. u Metkoviću, gdje je završila osnovnu i srednju školu. Diplomirala je engleski jezik i njemački jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a na istom je fakultetu i doktorirala 2012. g., s temom autobiografskih ženskih tekstova u njemačkoj književnosti oko 1800. g. Radi kao lektorka na Odsjeku za anglistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Tekstove i brojne prijevode objavila je u časopisima za književnost i kulturu, a na portalima koji se bave kulturnom i društvenom scenom objavljaju eseje i književne kritike. Bavi se djecišjom književnošću, osobito slikovnicama: piše kritike i praktično usmjerene tekstove te ukazuje na važnost visoke jezične kvalitete prvih tekstova za djecu. Dobitnica je godišnje nagrade Ministarstva kulture Iso Velikanović za najbolji književni prijevod u 2018. g.

Mnogo toga nismo mogli ni smjeli u 2020. godini, ali čitati, prevođiti i pisati, to se moglo. Malo sam više čitala i pisala nego prevodila, ali nešto se ipak dogodilo i na tom planu: taman koliko je potrebno za ovu izložbu. I taman da se zadovolji ravnoteža dječjega i odrasloga, koja mi je i dalje važna: jedna slikovnica, i jedan roman.

Saša Stanišić: Porijeklo, Fraktura, 2020.

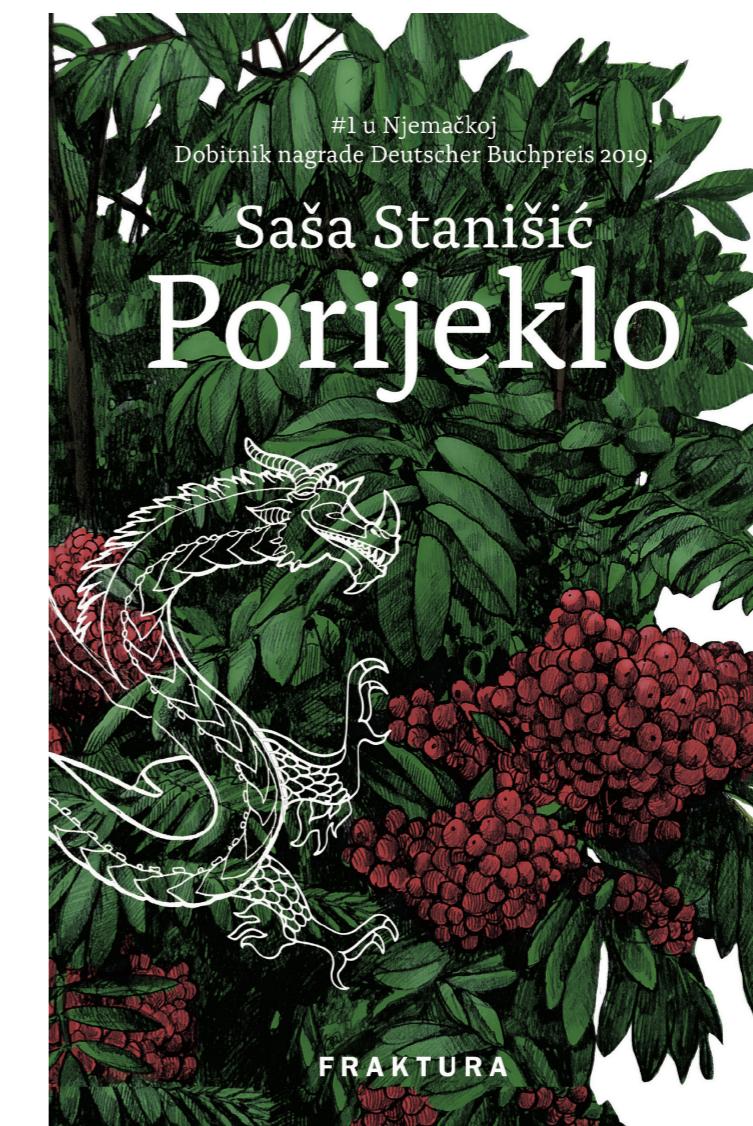
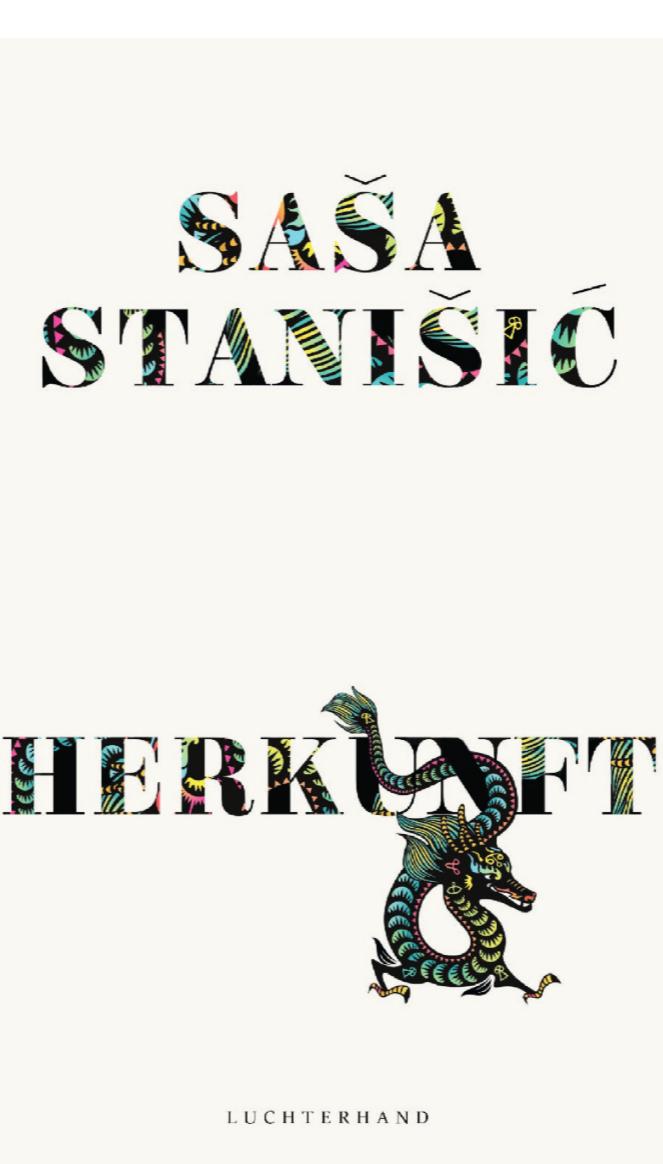
Porijeklo je knjiga prerađe prošlosti, i razrade identiteta. Pisac je u njemu zagrabilo duboko po sjećanjima, dječjim i odraslim, a s njim onda i ja. Rijetko sam koji tekst toliko intimno doživjela kao ovu priču koja se igra

žanrovima, likovima, i mogućnostima bilo kakvog završetka, ne samo sretnog.

Matthew A. Cherry, Vashti Harrison: Ljubav je u kosi, Harfa, 2020.

Ljubav je u kosi dirljiva je i vrlo sažeta slikovnica, oslonjena na Oscaram nagrađen crtani film. Prevela sam je brzo, ali kad sam prvi prijevod pročitala svojoj djeci, da isprobam kako funkcioniра naglas, kći mi je rekla: Mama, nije ti to baš dobro, moraš ispočetka. Pa i jesam. Verzija koja je otisnuta je četvrta ili peta, i ima dvoje suautora, pa ovim putem zahvaljujem Agnes i Davidu na doprinosu!

Foto: Josip Ninković

Saša Stanišić: *Porijeklo*, Fraktura, 2020.

WARNING:

Lies das Folgende nicht der Reihe nach! Du entscheidest, wie die Geschichte weitergehen soll, du erschaffst dein eigenes Abenteuer.

Du bist Sohn eines Betriebswirts und einer Politologin mit Schwerpunkt Marxismus. Enkel einer Mafia-Patin und eines zu früh verstorbenen – ja, was denn eigentlich? Urenkel von Bauern und von einer Sängerin und einem Flößer. Du bist ich.

Du bist in das Altenheim zurückgekehrt, um deiner Großmutter gute Nacht zu wünschen. Vielleicht aber bist du zurückgekehrt, damit Großmutter gar nicht erst schlägt.

Die Slaven lieben die Gefahren. Zahlreiche lauern! Deine Entscheidungen können dich ins Gelingen führen, was auch immer Gelingen sei. Oder ins Verderben.

Viel Glück.

DU IGNORIERST ALLES, was du über den Gesang der Sirenen weißt, übergehst Erfahrungen aus dem Rollenspiel mit Waldgeschöpfen, die Wanderer in Fallen locken, nein, du lässt dich nicht beirren, und sobald du ein paar Schritte in Richtung des Wassers getan hast, unschweift dich ein Dutzend blätterkleider Schönheiten, und wenn eine dich, wie zufällig, berührt, schmeckst du Honig oder Erdbeere oder Steak auf der Zunge, je nachdem, was du am liebsten ißt. Dein Durst wird größer und größer – du rennst los zur Quelle, während die Waldfrauen dich singend necken:

Hatt ein Mann eine Abnung,
was das heißt, so bäuchlings trinken,
niemals tränk er bäuchlings Wasser

Deine Kehle: Staub. Du musst trinken. Eine der Vilen schöpft etwas Wasser und hält es dir in der Kuhle ihrer Hand hin.

Du nimmst ihr Angebot an und trinkst. Lies weiter auf Seite 343
Du trinkst direkt aus der Quelle, bäuchlings auf der Wiese.
Lies weiter auf Seite 340

294

Upozorenje!

Nemoj ovo što slijedi čitati po redu! Ti odlučuješ kako priča ide dalje, stvaraš svoju vlastitu pustolovinu.

Sin si ekonomista i diplomirane politologinje s pojačanim marksizmom. Unuk si mafijaške kume i prečano premuinologa – da, zapravo koga? Pratnik seljaka i pjevačice i splavarja. Ti si ja.

Vratio si se u starački dom da svoj baki poželiš laku noć. Ali možda si se vratio da baka uopće ne zapse.

Slaveni obožavaju opasnosti. Mnogobrojne vrebaju! Tvoje odluke mogu te odvesti u pobedu, što god pobjeda značila. Ili u propast.

Sretno.

BATALIŠ SVE ŠTO ZNAO O sirenskom pjevu, zanemarujući iskustva sa šumskim stvorovima koji putnike vabe u zamke iz igara uloga, ne, tebe neće obmanuti, i čim napraviš par koraka u smjeru vode, okruži te roj od desetak ljetopica odjevenih u iščešće, i kad te jedna, kao slučajno, dotakne, osjetiš okus meda ili jagoda ili stješka na jeziku, ovisno o tome koje ti je omiljeno jelo. Žed ti je sve veća i veća – trčiš prema izvoru, a šumske te djevice pjesmom zadir-

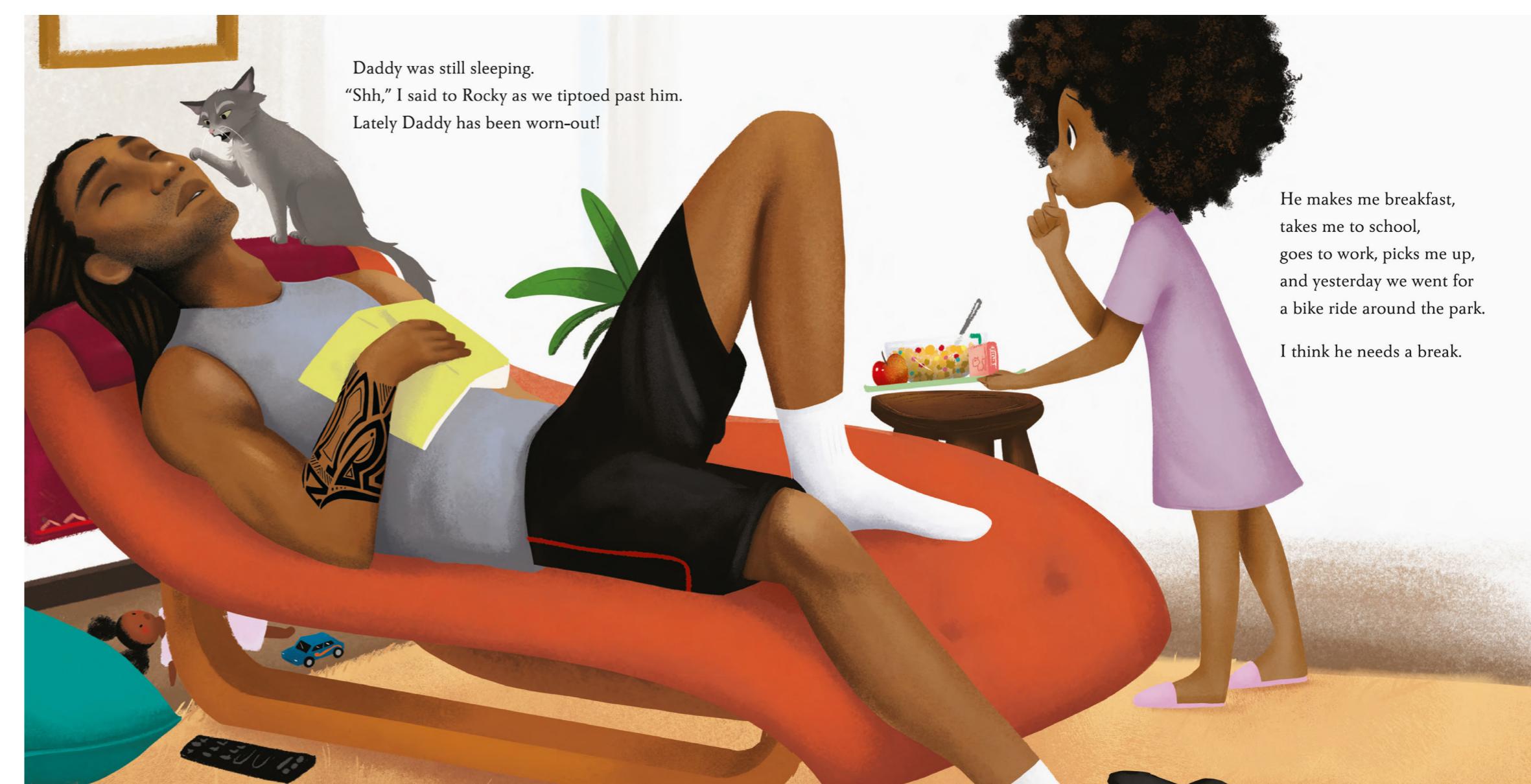
Kad bi znala muška glava,
što to znači ovde biti, potrobuske vodu piti,
nikad ne bi tako plila.

Tvoje grlo: prašina. Moraš piti. Jedna od vila zahvatí malo vode i pruži ti je u kupici od svoga dlana.

Priljubiš njezinu ponudu i pješoj iz ruke. Čitat dalje na str. 304.
Pješ ravnio s izvoru, potrobuske na ledini. Čitat dalje na str. 301.

– 254 –

– 256 –

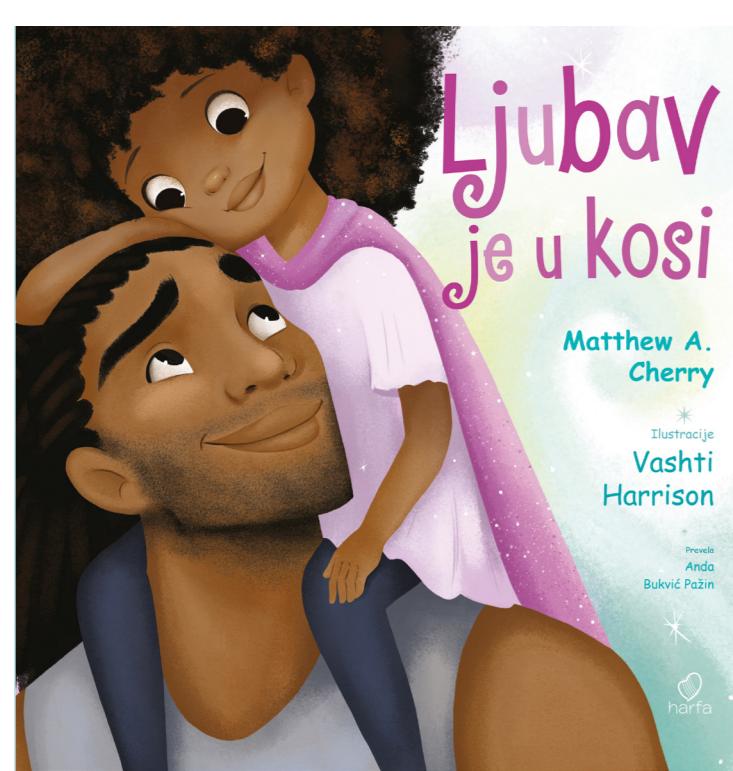
Tata je još spavao.
„Psih!“ rekla sam Rokiju, dok smo tankali pored njega.
U zadnje vrijeme tata je baš iscrpljen!

Sprema mi doručak,
vodi me u školu,
ide na posao, dolazi po mene,
a jučer smo se još isli vozati
biciklom po parku.

Misljam da mu treba odmor.

He makes me breakfast,
takes me to school,
goes to work, picks me up,
and yesterday we went for
a bike ride around the park.

I think he needs a break.

Matthew A. Cherry, Vashti Harrison:
Ljubav je u kosi, Harfa, 2020.

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

PATRICIJA HORVAT

Patricia Horvat, rođena Osječanka, od 1998. živi i radi u Splitu. Posljednjih petnaestak godina posvetila se prevodenju kao samostalnog djelatnosti, a osim pismenim prijevodima bavi se i konferencijskim prevodenjem. Od 2005. članica je Društva hrvatskih književnih prevodilaca i dosad je prevela više od četrtdeset književnih djela s engleskog odnosno njemačkog na hrvatski jezik. Od 2009. aktivna je kao književna promotorica

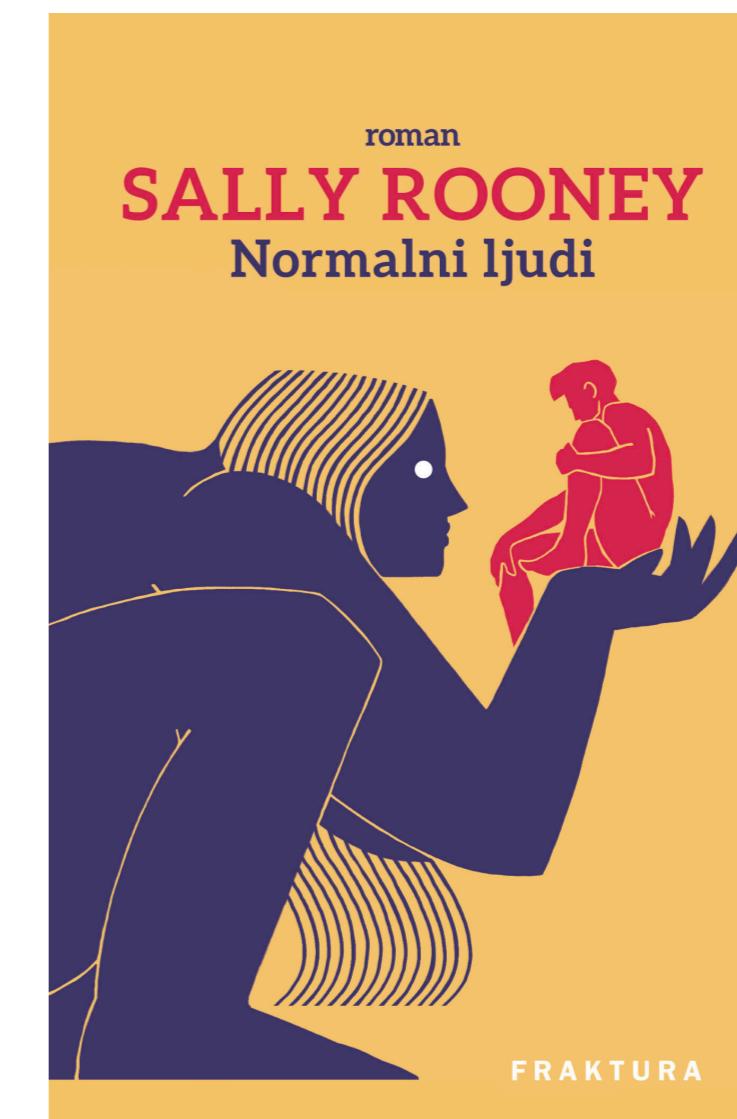
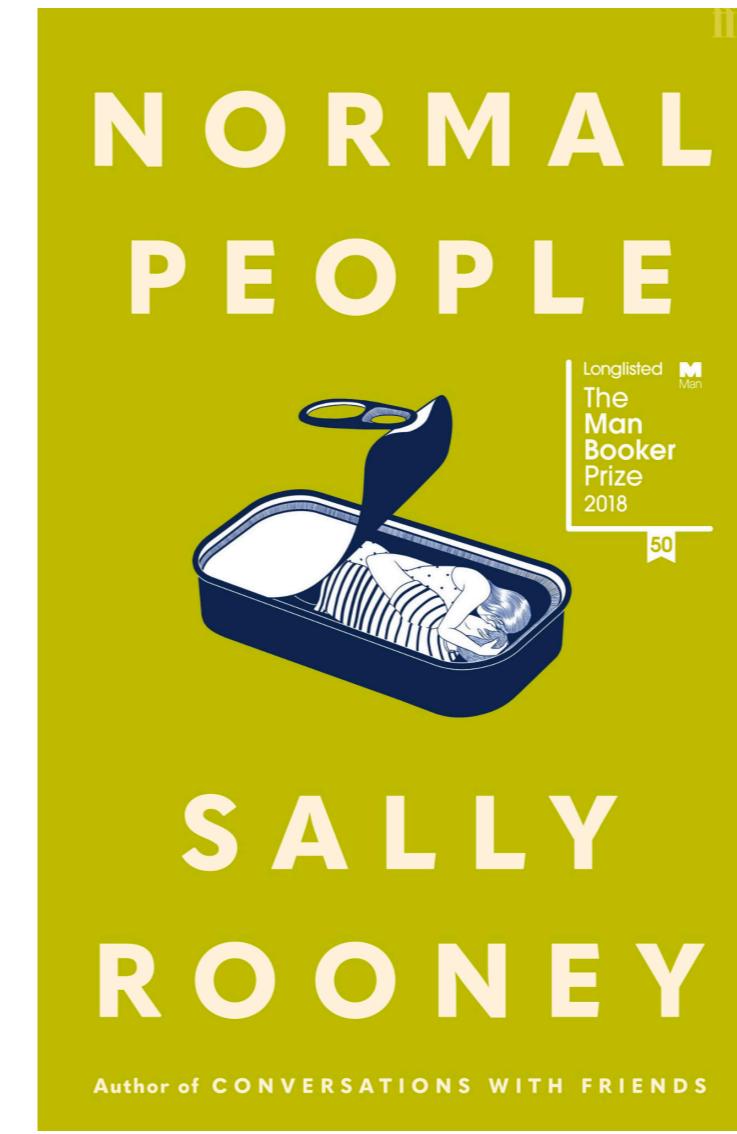
i voditeljica književnog programa Bookvica u Splitu te moderatorica drugih književnih događanja u Splitu i izvan njega. Od prevedenih književnih djela izdjava slijedeća: Alan Bennett: *Suverena čitateljica*, Edmundo de Waal: *Zec jantarnih očiju*, Alain de Bottom: *Religija za ateiste*, John Williams: *Stoner*, August Černikov *Prijelaz*, Ralf Rothmann: *Umrijeti u proljeće u Bog onoga ljeta*, Paul Beatty: *Prodana duša*.

Sally Rooney: *Normalni ljudi*, Fraktura, 2020.

Sally Rooney: *Razgovori s prijateljima*, Fraktura, 2020.

Irsku spisateljicu mlađe generacije Sally Rooney mediji su prozvali „prvom velikom milenijskom autoricom“. Njezin prvi roman *Razgovori s prijateljima*, u izvorniku objavljen 2017., munjevitvo je osvojio publiku širom svijeta, dok je drugi, *Normalni ljudi* iz 2018., postigao još veću popularnost, osobito nakon što je po njemu snimljena uspješna mini-serija BBC-a.

Premda se ova romana na površini čitaju kao priče o ljubavnim i prijateljskim odnosima, oni zadiru mnogo dublje i otvaraju nam pogled na svijet „miljenjalaca“, posebice onih visokoobrazovanih, na njihova razmišljanja, osjećaje, politička stajališta, ekonomski i socijalne rastrganosti, klasnu i spolnu dinamiku, pokusaje da pronađu sebe u kaosu 21. stoljeća. Varljiva „lakoća“ teme čitatelje će brzo oduvći u vrtlog dubokih osjećaja i promišljanja te ih nagnati da, među ostalim, preispitaju pojam intimnosti. Iz prevoditeljske perspektive najveći mi je izazov i ujedno najveće zadovoljstvo bilo proizvesti jednako dojmljiv pripovjedački glas kao u izvorniku.

Sally Rooney: *Normalni ljudi*, Fraktura, 2020.

think she's attractive, which they tell Connell often. She probably is attractive, so what, it doesn't offend him. Connell has darker hair and a hard-looking face, like an artist's impression of a criminal. He knows, however, that his grandmother's point is unrelated to his physical appearance and is meant as a remark on his paternity. So, okay, he has nothing to say on that.

No one except Lorraine knows who Connell's father is. She says he can ask any time he wants to know, but he really doesn't care to. On nights out his friends sometimes raise the subject of his father, like it's something deep and meaningful they can only talk about when they're drunk. Connell finds this depressing. He never thinks about the man who got Lorraine pregnant, why would he? His friends seem so obsessed with their own fathers, obsessed with emulating them or being different from them in specific ways. When they fight with their fathers, the fights always seem to mean one thing on the surface but conceal another secret meaning beneath. When Connell fights with Lorraine, it's usually about something like leaving a wet towel on the couch, and that's it, it's really about the towel, or at most it's about whether Connell is fundamentally careless in his tendencies, because he wants Lorraine to see him as a responsible person despite his habit of leaving towels everywhere, and Lorraine says if it was so important to him to be seen as responsible, he would show it in his actions, that kind of thing.

He drove Lorraine to the polling station to vote at the end of February, and on the way she asked who he was going to vote for. One of the independent candidates, he said vaguely. She laughed. Don't tell me, she said. The communist Declan Bree. Connell, unprovoked, continued watching the road. We could

do with a bit more communism in this country if you ask me, he said. From the corner of his eye he could see Lorraine smiling. Come on now, comrade, she said. I was the one who raised you with your good socialist values, remember? It's true Lorraine has values. She's interested in Cuba, and the cause of Palestinian liberation. In the end Connell did vote for Declan Bree, who went on to be eliminated in the fifth count. Two of the seats went to Fine Gael and the other to Sinn Féin. Lorraine said it was a disgrace. Swapping one crowd of criminals for another, she said. He texted Marianne: fg in government, fucks sake. She texted back: The party of Franco. He had to look up what that meant.

The other night Marianne told him that she thought he'd turned out well as a person. She said he was nice, and that everyone liked him. He found himself thinking about that a lot. It was a pleasant thing to have in his thoughts. You're a nice person and everyone likes you. To test himself he would try not thinking about it for a bit, and then go back and think about it again to see if it still made him feel good, and it did. For some reason he wished he could tell Lorraine what she'd said. He felt it would reassure her somehow, but about what? That her only son was not a worthless person after all? That she hadn't wasted her life?

And I hear you're off to Trinity College, his grandmother says.

Yeah, if I get the points.

What put Trinity into your head?

He shrugs. She laughs, but it's like a scoffing laugh. Oh, good enough for you, she says. What are you going to study? Connell resists the impulse to take his phone from his

pašto, njeđa to ne vrijeda. Connell ima tamniju kosu i grublje lice, poput umjetničkog prikaza zločinca. Zna, međutim, da se riječi njegove bake ne odnose na njegov izgled, nego na njegovo podrijetlo po ocu. U redu, dakle, on to tom nema što reći.

Nitko osim Lorraine ne zna tko je Connellov otac. Ona kaže da je može pitati kad god poželi saznati, ali nije zapravo nje briga. Za večernjih izlazaka njegovi prijatelji ponekad načunu temu njegova oca, kao da je to nešto duboko, važno, o čemu mogu razgovarati samo kad su pijani. Connella to deprimirala. Nikao ne razmišlja o muškarcu s kojim je Lorraine zatrudnjena, i zašto bi? Njegovi prijatelji djeluju strašno osprednuti vlastitim očevima, opisujući oponašanjem očeva ili razlikovanjem od očeva na neke posebne načine. Kad se svadaju s očevima, te svade kao da nijek znaće jedno na površini, ali ispod površine skrivaju neko drugo, tajno značenje. Kad se Connell posvoda s Lorraine, obično je to zato što je ostavio mokar ručnik na kauču ili nešto slično, i to je, doista je riječ o ručniku, ili je možda, u krajnjem slučaju, posredni pitanje je li u biti sklon nemaru, jer on želi da ga Lorraine doživljava kao odgovornu osobu usprkos njegovoj navici ostavljano ručnike na sve strane, a Lorraine kaže da bi, da mu je toliko stalno da ga ona doživljava kao odgovornu osobu, pokazao to i dječima i tonu slično.

Krajem večer vozio je Lorraine do glašačkog mjesta i u vožnji ga je upitala za kog će glasati. Za jednog od neovisnih kandidata, nedreveno je odgovorio. Nasimila se. Nemoj mi reći, kazala je. Za komunista Declana Breeja. Neisprobiran, nastavio je promatrati cestu. Dobro bi naručio dobro malo više komunizma u ovoj zemlji, ako mene pitaš, rekao je. Krajnjom oka vidio je kako se Lorraine smiješi. Ma daju, druze, rekla je. Ja sam ta koja ti je usudila te dobre socijalističke vrijednosti, sjećas se? Istina je, Lorraine ima vrijednosne stavove. Zanimaju je Kubu i pitanje palestinskog oslobođenja. Na kraju je Connell doista

- 48 -

him, the compassion of a good-natured observer.

We met Marianne that afternoon, as well as her boyfriend Andrew, who nobody really liked. Philip was there too, with Camille, a girl he had started seeing. Philip seemed awkward in my company, careful to catch my eye when he could and smile at my jokes but in a way that seemed to communicate sympathy, or even pity, rather than real friendship. I found his behaviour too silly to be offensive, though I remember hoping that Bobbi would notice it too so we could talk about it later.

We were sitting upstairs in a small cafe near College Green, and at some point the conversation turned to monogamy, a subject I didn't have anything to say about. At first Marianne was discussing whether non-monogamy was an orientation, like being gay, and some people were 'naturally' non-monogamous, which led Bobbi to point out that no sexual orientation was 'natural' as such. I sipped on the coffee Bobbi had bought me and said nothing, just wanting to hear her talk. She said that monogamy was based on a commitment model, which served the needs of men in patrilineal societies by allowing them to pass property to their genetic offspring, traditionally facilitated by sexual entitlement to a wife. Non-monogamy could be based on an alternative model completely, Bobbi said. Something more like spontaneous consent.

Listening to Bobbi theorise in this way was exciting. She spoke in clear, brilliant sentences, like she was making shapes in the air out of glass or water. She never hesitated or repeated herself. Every so often she would catch my eye and I would nod: yes, exactly. This agreement seemed to

252

glasao za Declana Breeja, koji je poslije eliminiran u petom krugu prebrojavanja glasova. Dva zastupnička mjeseta dobila je stranica Fine Gael, a ostala Sinn Féin. Lorraine je rekla da je to sramota. Zamjenjujemo jednu bandu kriminalaca drugom, dodala je. Napisao je SMS Marianne: fg u vlasti, ejobete. Odgovorili mu je: Francova stranka. Morao je proguglati što to znači.

Neki večer Marianne mu je rekla kako misli da je dobro ispođao kao osoba. Rekla je da je krasan i da ga svi volje. Mnogo je razmislio o tome. Godilo mu je zadržavati tu rečenicu u mislima. *Krasna si osoba i svi te volje*. Kako bi se iskusio, trudio se neko vrijeme ne misliti na te njezine riječi i onda im se površine vrpoljno pomisli na njih ne bi li provjerio pružaju li mu i dalje dobar osjećaj, i pružale su. Iz nekog razloga imao je želu kazati Lorraine što mu je Marianne rekla. Imao je osjećaj da bi je njezin sin nekako razvukao, ali u kojem smislu? Bi li je uverio da njezin sin ipak nije bezvrijedna osoba? Da nije protatila život?

I čujem da ideš na Trinity College, kaže baka.

Aha,aku budem imao dovoljno bodova.

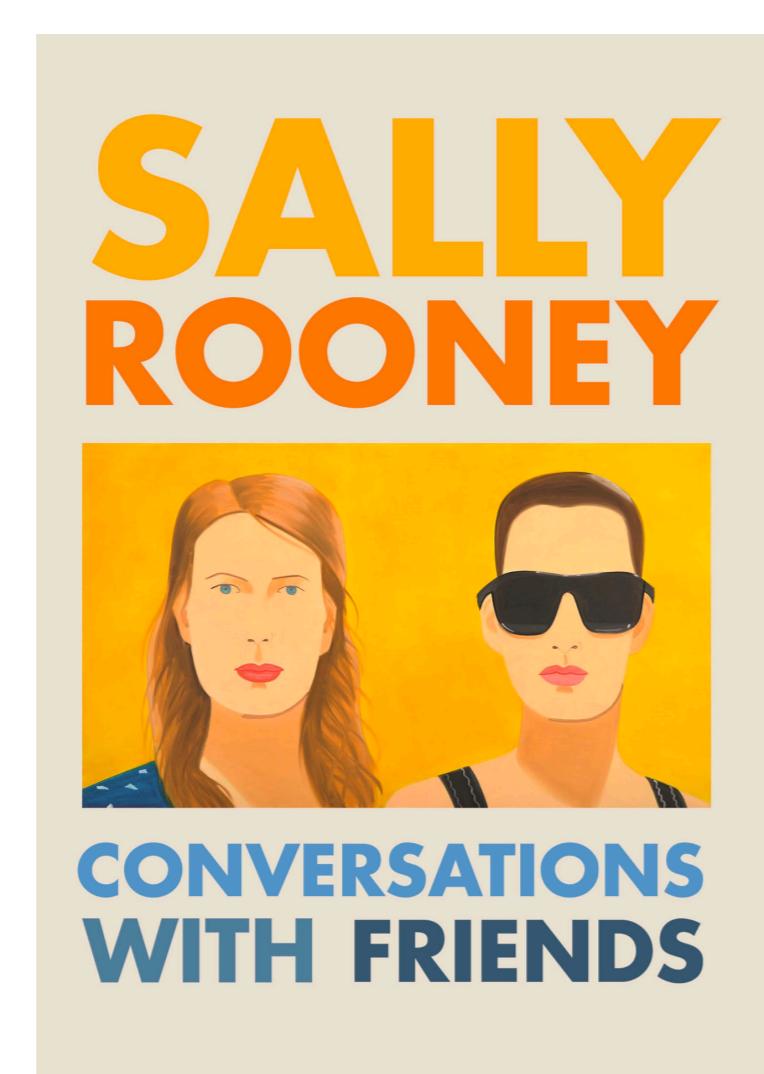
Otkud ti ta ideja, Trinity?

On slegne ramenim. Ona se nasmije, ali njezin smijeh zvuči kao poruka. O, baš po tvojoj mjeri, kaže ona. Sto ćeš studirati

Connell se odupre porivu da izvadi telefon iz čepa i provjeri koliko je sati. Engleski, kaže. Ostavio je dubok dojam na tetke i stričeve odlučivši stavit Trinity kao prvi izbor i zbog toga mu je neugodno. Ako upadne, ispunjavat će uvjete za punu skolarinu, ali bez obzira na to morat će raditi puno radno vrijeme tijekom ljeta i barem skraćeno tijekom semestra. Lorraine ne želi da prevrće radi tijekom studija, želi da se usredotoči na diplomu. To mu stvara nelagodu, jer diploma iz engleskog nije neka prava diploma s kojom se može zaposliti, više je zezancija, i zbog tog misli da se vjerojatno ipak trebao prijaviti na pravo.

Lorraine se vrati u sobu. Njezine cipke ujednačeno lukpaku

- 49 -

Greena i u jednom trenutku poveo se razgovor o monogamiji, temi o kojoj nisam imala što reći. Prvo se Marianne zapitala je li nemonogamija orientacija, kao homoseksualnost, jesu li neki ljudi "prirodno" nemonogami, što je navelo Bobbi na izjavu kako nijedna seksualna orijentacija nije "prirodna" kao takva. Šutke sam pijučkalu kavu koju mi je Bobbi platila, samo je želeći slušati kako govori. Rekla je da je monogamija utemeljena na modelu obvezivanja, koji je služio potrebama muškaraca u partrilinearnim društvima omogućujući im da prenose imovinu na genetske potomke, što je tradicionalno olakšavano seksualnim pravom na suprugu. Nemonogamija bi mogla biti utemeljena na potpunom drukčijem modelu, rekla je Bobbi. Nekom koji je sličniji spontanom pristanku.

Bilo mi je uzblidjivo slušati Bobbi kako teoretičira na taj način. Govorila je jasnim, blistavim rečenicama, kao da u zraku stvara oblike od stakla ili vode. Ni u jednom trenutku nije okljevala niti se ponavljala. Svako malo pogledao bi u mene i ja bih kimala: da, točno tako. Moje slaganje kao da ju je ohrađivalo, kao da je tražila odobravanje u mojem pogledu, i onda bi ponovo skrenula pogled i nastavila pod tim mislim... Nije se činilo da govorci obraću pozornost na druge ljude za stolom, no primjetila sam da Philip i Camille razmjenjuju pogled. U jednom trenutku Philip je pogledao u Andrewu, jednog drugog muškarca za stolom, a Andrew je podignuo obrvu kao da je Bobbi počela trabunjati ili promicati antisemitizam. Pominjala sam da je to kukavčki postupak jer sam znala da se Philipu Andrew čak i ne svida te me obuzela nelagoda. Malo po malo shvatila sam da već neko vrijeme nitko drugi nije progovorio i da Marianne s nelaždom zuri u krilo. Premda sam voljela slušati Bobbi kad je u elementu, počela sam prizeljkivati da prestane.

Nije se činilo da govorci obraću pozornost na druge ljude za stolom, no primjetila sam da Philip i Camille razmjenjuju pogled. U jednom trenutku Philip je pogledao u Andrewu, jednog drugog muškarca za stolom, a Andrew je podignuo obrvu kao da je Bobbi počela trabunjati ili promicati antisemitizam. Pominjala sam da je to kukavčki postupak jer sam znala da se Philipu Andrew čak i ne svida te me obuzela nelagoda. Malo po malo shvatila sam da već neko vrijeme nitko drugi nije progovorio i da Marianne s nelaždom zuri u krilo. Premda sam voljela slušati Bobbi kad je u elementu, počela sam prizeljkivati da prestane.

Jednostavno mislim da čovjek ne može voljeti više od jedne osobe, reči je Camille. Mislim, cijelim srcem, doista voljeti.

Jesu tvoji roditelji imali omiljeno dijete?, upitala je Bobbi. To ti sigurno teško padalo.

Camille se nervozno nasmijala ne znajući šali li se Bobbi, ne poznavajući je dovoljno da bi znala kako je to njezino uobičajeno ponosašnje.

Nije baš isto s djecom, rekla je Camille. Zar ne?

Pa, ovisno o tom vjeruješ li u neku vrstu transpovjesnog pojma romantične ljubavi koji se dosjedno javlja u različitim kulturnama, rekla je Bobbi. Ali pretpostavljam da svi vjerujemo u gluposti, zar ne?

Marianne me pogledala, samo kratko, ali naslutila sam da osjeća isto što i ja: da je Bobbi postala agresivnja nego inače, da će povrijediti Camilleine osjećaje i da će se Philip uzrnatiti.

Pogledao sam na Bobbinu i primjeticala da je već prekasno. Nosnice su mu se blago raširile, bio je jut i znala sam da će se upustiti u prepuštiti s Bobbi i izgubiti.

Mnogi se antropolozi slažu da su ljudi prirodno monogamna vrsta, rekao je Philip.

Ti se stvarno oslanja na te teorije?, upitala je Bobbi.

Ne može se svevesti na kulturnu teoriju, uzvratio je Philip.

Bobbi se nasmijala; bio je to estetski veličanstven smijeh, izraz potpuno samouverenosti od koje se Marianne lečula.

O, moj Bože, i tebe će pustiti da diplomiraš, rekla je Bobbi.

Što je s Isusom?, upitala sam. On je svakog volio.

A i živo je u celibatu, rekao je Philip.

To je predmet povijesnog prijepora, rekla je Bobbi.

Zašto niste ne ispričala o svom esaju o Bartlebyju, Philip?, rekla sam. Danas si ga predao, ja? tako?

Bobbi se iscernila na moju nezgrapnu intervenciju i zavalila se

253

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

LARA HÖBLING MATKOVIĆ

Lara Hölbling Matković već dugo prevodi. Najdraže su joj knjige za djecu i knjige o prirodi. Upravo je Frakturi predala više od petsto kartica jednog romana o stablima, pa se možete veseliti čitanju ulomka iz njega na idućoj izložbi.

Tekstovi koje sam izabrala za ovogodišnju izložbu dobro opisuju situaciju u kojoj smo se našli u 2020. godini a da to nisam niti slutila kad sam prevodila te knjige.

Steven Johnson: Kako smo došli dovde,
ArTresor naklada, 2020.

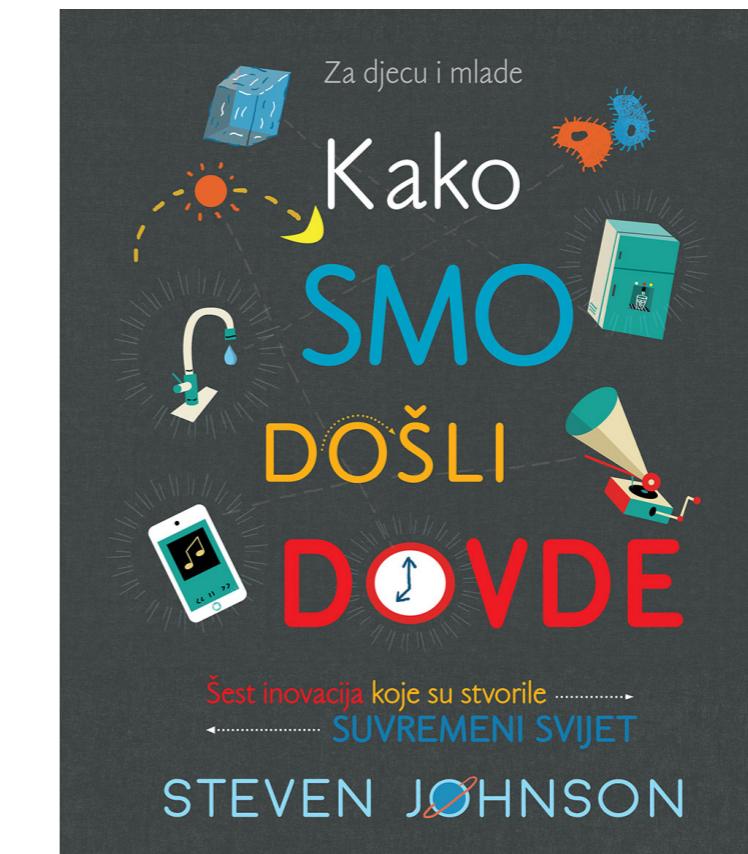
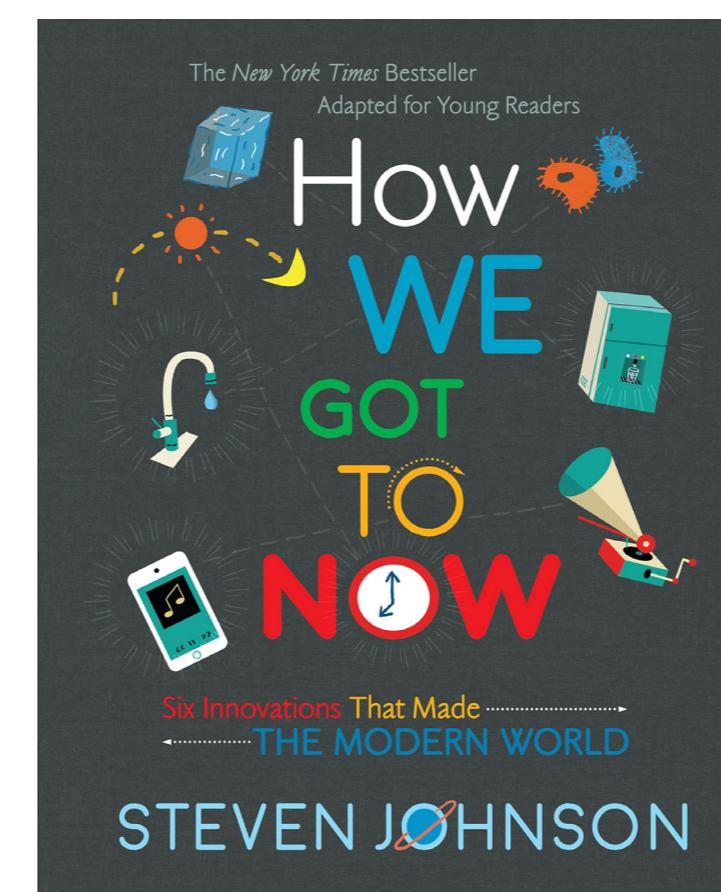
Popularnoznanstvena knjiga Stevena Johnsona za mlađe *Kako smo došli dovde* (ArTresor naklada) govori o važnosti znanosti i njezinih postignuća u svakodnevnom životu, a odlomak govori o preživljavanju zahvaljujući pranju ruku i borbi protiv „klica“, tj. virusa i bakterija.

Roald Dahl: Fantastični gospodin Lisac,
Znanje, 2020.

Roman Roalda Dahla za djecu *Fantastični gospodin Lisac* (Znanje) govori o važnosti suradnje i izdržljivosti u nevolji, a odabra-

ni ulomak vješto oslikava opću atmosferu zlostavnosti kakva je zadesila i naše krajeve poslije potresā.

No obje knjige mogu preporučiti i za čitanje u najsjetlijim okolnostima jer dobri knjiga o znanosti za djecu nikad dovoljno, a Dahlov humor i topлина prikaza ljubavi nešto su što svakodnevno treba svoj djeci i njihovim roditeljima.

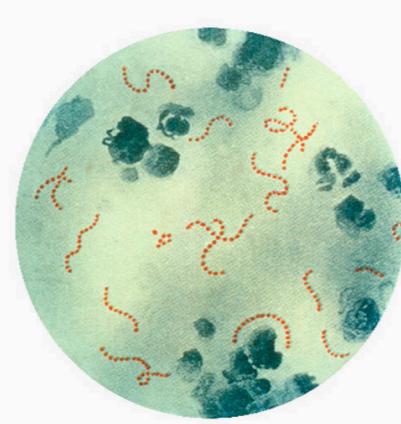

Steven Johnson: *Kako smo došli dovde*, ArTresor naklada, 2020.

—

—

—

A *Streptococcus pyogenes* bacteria (magnified nine hundred times) that causes *puerperal* or "childbed" fever. Ignaz Semmelweis, like most everyone else at the time, would have known about these germs.

THE APPEARANCE AFTER DEATH OF A VICTIM TO THE INDIAN CHOLERA WHO DIED AT JOURNAL.

disconcerting discovery: the elite physicians and medical students switched back and forth from delivering babies in the wealthy ward and performing autopsies on cadavers in the morgue. Washing in between was minimal or nonexistent.

Semmelweis hypothesized that some kind of infectious particle was being transmitted by hand from the corpses to the new mothers. He ordered hospital staff to clean their hands and instruments with chlorinated lime to stop the cycle of infection. Semmelweis's physician peers were unenthusiastic; they didn't like being blamed for carrying diseases (in fact, they didn't like Semmelweis, who could be prickly). The medical establishment mocked, criticized, and ignored the idea of antiseptic cleansing, a fatal mistake for many of their patients as well as for Semmelweis, who was drummed out of the hospital and eventually died in a psychiatric institution.

This print from 1832 shows the effects of cholera. The 1800s saw five major cholera pandemics, and millions of people all over the world died horrible deaths from the disease, which still kills almost one hundred thousand people every year.

usisa gradski vodovod. Stanovnici grada su odvratnu vodenu mješavini nazivali „srbljom čorbom.“

Cikasna situacija bila je prisutna svadje u svjetu: kanalizacija bi odvodila izmet, ali uglavnom su se cijevi praznile u izvore pitke vode, bilo izravno ili neizravno tijekom snahnih obuja. Većina je ljudi živila u blaženom neznanju o tome da je mješavina između s priklom vodom smrtonosna. Nitko nije niti mogao vidjeti one skrivene obujice koje vrebaju u prijavoj vodi. Da bismo mogli stvoriti čiste uvjete života, morali smo shvatiti i što se zbiva na razini mikroorganizama. Morali smo znati kako klice – bilo virusi bilo bakterije – ulaze u naše tijelo i ujedju naše zdravje, a tek onda otkriti kako ćemo ih sprječiti da nam naude.

Peri ruke

Madraski liječnik Ignaz Semmelweis pokušao je 1847. povezati ponasanje i bolest. Semmelweis je radio u Općoj bolnici u Beču, koja je imala dva odjela za porodage: jedan za dobrorođeće žene, za koje su brinuli liječnici i studenti medicine, a drugi za radničke klase, za koje su se brinule primatelje. Semmelweis je primijetio da mnogo manje srodnih žena nakon porodice umire od poslijeporodne infekcije. Proučio je kako se rabi na oba odjela i otkrio nešto što ga je zabrinulo: elitni liječnici i studenti medicine naizmjence su poradili žene na bogatokom odjelu i obavljali obdukcije na leševima u mrtvačnicama.

82 | KAKO SMO DOŠLI DOVDE

THE APPEARANCE AFTER DEATH OF A VICTIM TO THE INDIAN CHOLERA WHO DIED AT JOURNAL.

Između toga prali su se malo ili topče ne.

Semmelweis je postavio hipotezu da se neka vrsta zarazne čestice prenosi rukama s leševa na roditelje. Naložio je bolničkom osoblju da ruke i instrumente čiste klarinom vapnom kako bi zaustavio zarazu. Semmelweisovi kolege liječnici nisu bili otvarani, niti im je svjedlo da ih se optužuje za prenoseno bolesti. (Zapravo nije im se svjedao ni Semmelweis, koji je znao biti prav.) Medicinski establishment rujao se toj ideji o antisetičkom čišćenju, kritizirao je i nije se na nju obazario, što je bila smrtonosna pogreška za mnoge pacijente, ali i za Semmelweisa, kojeg su isjerali iz bolnice, pa je na kraju umro u psihijatrijskoj ustanovi.

Neshvaćanje odnosa između klica i bolesti značilo je da se bolesti poput kolere nekontrolirano šire osobito u prenapučenim urbanim sredistima loših higijen-

Ona grafika iz 1832. pokazuje delovanje bakterije. U 18. stoljeću bilo je pet pandemija kolere i milijuni su ljudi diljem svijeta umrli u mukama od te bolesti, koja i u današnjim vrijeme svake godine ubija gotovo sto hiljada ljudi.

ČISTOĆA | 83

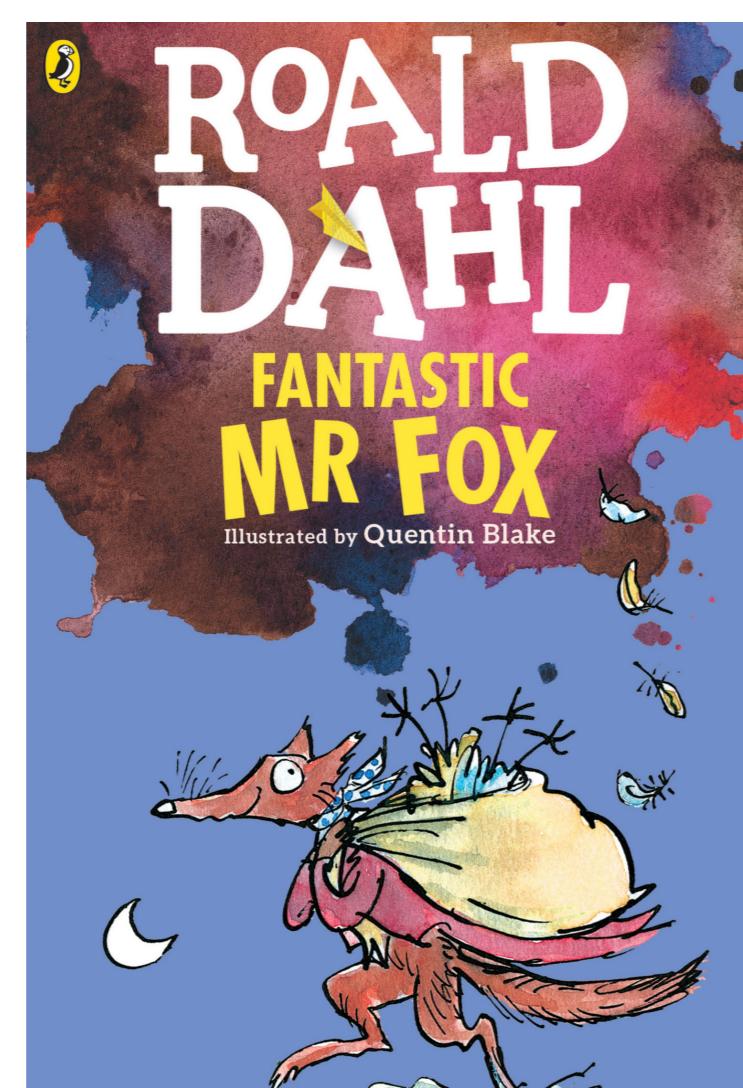
Wash Your Hands

In 1847, a Hungarian physician, Ignaz Semmelweis, tried to connect the dots between behavior and disease. Semmelweis worked in the Vienna General Hospital in Austria, which had two maternity wards: one for well-to-do pregnant women who were attended by physicians and medical students, the other for working-class women who were cared for by midwives. Semmelweis noted that far fewer of the poorer women died from childbed fever after giving birth. He studied the practices in both maternity wards and made a

82 | HOW WE GOT TO NOW

Roald Dahl: *Fantastični gospodin Lisac*, Znanje, 2020.

Oprezno se još malo pomaknuo naprijed. Sad mu je prednja polovica tijela bila na otvorenom.

Crni nos trzao mu se s jedne strane na drugu, njušći i njušći no bi li osjetio miris opasnosti. Nije ga nanjušio i upravo se spremao krenuti dalje u šumu kad je zacuo, ili mislio da čuje, neki sitni zvuk, neko blago šuštanje, kao da je netko vrlo nježno pomaknuo stopalo na sloju suhogha lišća.

Gospodin Lisac spustio se tijelom uz tlo i ležao vrlo mirono, načuljenih usiju. Dugo je čekao, ali više ništa nije čuo.

„Zaciđelo je bio poljski miš“, rekao je sam sebi, „ili neka druga životinja.“

Malo je dalje ispuzao iz rupe... pa još malo. Sad je već gotovo bio sasma na otvorenome. Jos jednom pozorno pogleda oko sebe. Šuma je bila mrkla i vrlo tiba. Negdje na nebnu sijao je Mjesec.

I upravo tada, njegov oštiri noćni vid uhvati odsjaj nečega blistavog iza stabla nedaleko od sebe. Bila je to srebrna mrljica mjesecine što se sjajila na ulaštenoj površini. Gospodin Lisac ležao je mirono i promatrao je. Što je to, zaime svijeta? Sada se pak kreće. Dizje se sve više... *Tako mi nebesa! Pa to je puščana cijev!* Brz kao munja, gospodin Lisac uskoči u rupu, a istoga časa cijela šuma kada se rasprsnula oko njega. *Taf-taf! Taf-taf! Taf-taf!*

Dim triju pušaka lebdio je uvis na noćnom zraku.

Muljić, Mješina i Mahuna izašli su iza stabala i krenuli prema rupi.

„Jeste ga?“ upita Mahuna.

Jedan od njih osvijetljuje rupu djeđnom svjetlikom a onđe na tlu, u krugu svjetlosti, napola u rupi, napola izvan nje, ležali su jadni, rastrgani, okrvavljeni ostaci... lisicnjeg repa. Mahuna ga podigne. „Okinuli smo u rep, ali smo promašili liscu“, reče on i odbaci rep.

12

13

explorearoundhim.Bang-bang!Bang-bang!Bang-bang!

The smoke from the three guns floated upward in the night air. Boggs and Bunce and Bean came out from behind the trees and walked toward the hole.

‘Did we get him?’ said Bean.

One of them shone a flashlight on the hole, and there on the ground, in the circle of light, half in and half out of the hole, lay the poor tattered bloodstained remains of... a fox’s tail. Bean picked it up. ‘We got the tail but we missed the fox,’ he said, tossing the thing away.

Društvo hrvatskih književnih prevodilaca

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

SNJEŽANA HUSIĆ

Snježana Husić rođena je 1969. u Zagrebu, gdje je diplomirala komparativnu književnost i talijanistiku. Nakon poslijediplomskog usavršavanja na Scuola Normale Superiore u Pisi, magistrirala je i doktorirala na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje danas predaje talijansku književnost i književno prevodenje. Prevela je više od četadeset knjiga, s engleskog i s talijanskog. Dvostruka je dobitnica godišnje Nagrade Josip Tabak koju

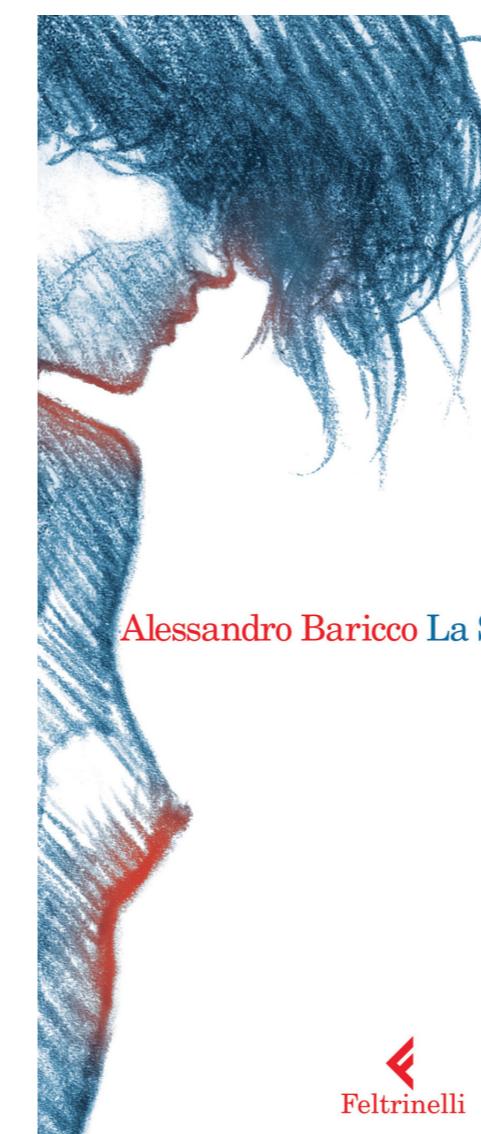
dodjeljuje Društvo hrvatskih književnih prevodilaca. Hobi joj je pisanje priča za djecu i objavila je dvije slikovnice, u suradnji s ilustratoricom Marijanom Jelić. Članica je Atletskog kluba Jastreb '99 iz Jastrebarskog i dosad je istražala sedam maratona.

Alessandro Baricco: *Mlada nevješta*, V.B.Z., 2020.

Bariccova *Mlada nevješta* trčnuta je priča o požudi, ljubavi, odrastanju i smrti, dakle o sveumu o čemu dobre priče inače jesu. Užitak likova prelijeva se u užitak pripovijedanja, a zapravo iz njega izvire i bez njega ne postoji – kao što to u dobrim pričama inače jest. Baricco je literarni šmeker koji piše za šmekere i zato ne bi trebalo iznenaditi što su ključne riječi ovog romana "gesta" i "elegancija". Rezultat je elegantna i inteligentna književna gesta.

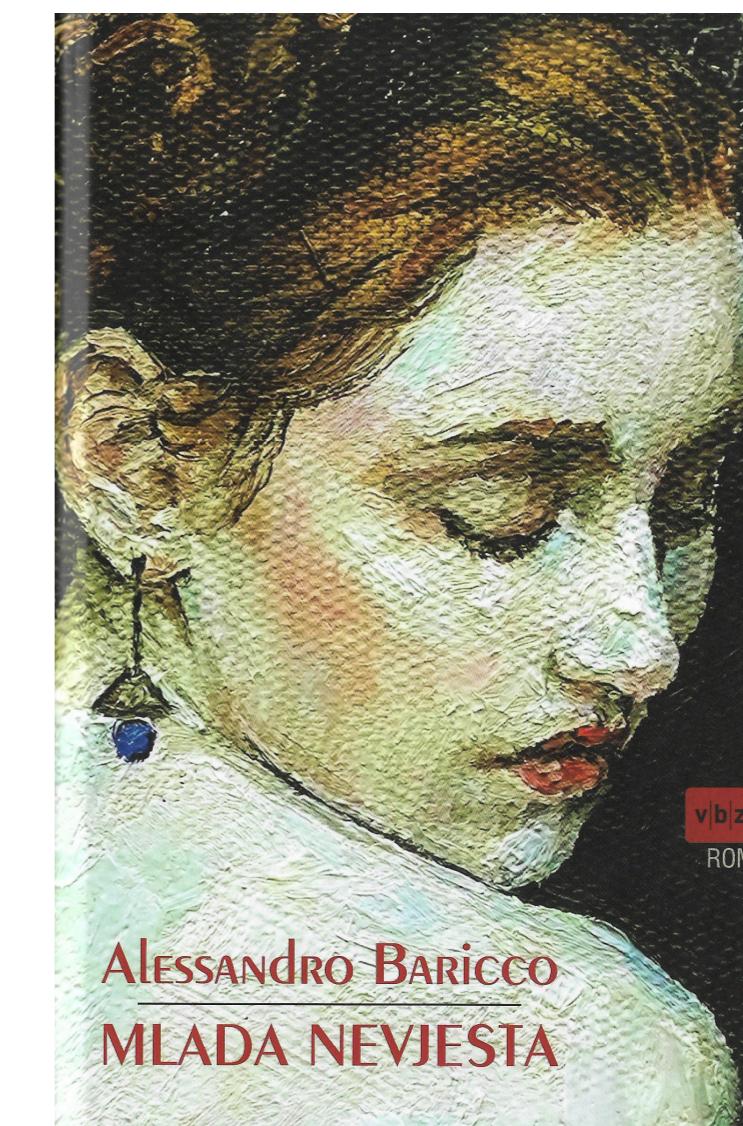
Niccolò Ammaniti: *Anna*, Vorto Palabra, 2020.

Nitko u suvremenoj književnosti ne zna s likovima djece i životinja kao Niccolò Ammaniti. Zavuku se čitatelu pod kožu i priрастi mu srcu, onako čudljivi, divlji, puni mana i slabosti, a opet snažni i plemeniti. U romanu Anna dječa se suočava sa svjetom u kojem je virus neobične bolesti pobjio sve odrasle, a dvoje djece, brata i sestru, Astora i Annu, u tome prati maremansi ovčar Maza, poznat i kao Šepertija u Mansoni.

Alessandro Baricco *La Sposa giovane*

Feltrinelli

ALESSANDRO BARICCO
MLADA NEVIESTA

Alessandro Baricco: *Mlada nevješta*, V.B.Z., 2020.

Tango? Argentina? Zar uz onaku klimu? upita Majka, no nije bilo jasno koga.

Uvjerenjem vas da je tango nedovjerno argentinskog podrijetla, zatinato se bilježnik.

Tad se začu Nevezin glas.

Tri sam godine živjela u pampi. Prvi susjed živio je dva dana jahanja od nas. Svećenik nas je dolazio pribijet jednom mjesecu. Jednom godišnje putovali smo u Buenos Aires s namjerom da prisutujemo početku operne sezone. No nikad nismo stigli, svaki put bilo je dalje nego što smo misili.

Nimalo praktično, primjeti Majka. Kako ti je otac mislio način, u tim uvjetima?

Nerkto je upozori da je ruka *Mlade nevještice* občana Sinu.

Naravno, zar mislite da ja to ne znam? Bila je to općenita primjedba.

Ali točno, reče *Mlada nevješta*, ondje se pleše tango. Predavan je.

Zamjećeno je tajanstveno podrhtavanja prostora kakvo je uviđaj naijavljivalo nepredvidljiva Stričeva budjenja.

Tango podaruje prošlosti onmu tko je ne posjedi i budućnost onmu tko joj se neda. Pa opet zaspava.

Dok je Kći, sa svoje stolice pored Oca, surke promatrala.

Bila je iste dobi kao *Mlada nevješta*, dobi u kojoj ja, usput rečeno, nisam već godinama. (A sada kad je priječam, vidim samo vlasti zbrku, ali, što mi je zanimljivo, također užaludno rasipanje nećuvene i neiskoristene ljestve. Što me ostalom vraća priči koju mi je namjera ispriječiti, ali ne zbog čega drugog da si spasim život, ali sigurno i zbog jednostavnog razloga što mi je to posao). Kći, rekoh. Od Majke je nashijedla ljestvu koja je u tim krajevima djelovala aristokratski: s obzirom na to da su ženama s tog područja bili namjenjeni proplamšaj ograničenog sjaja – oblik očiju, zgodna noge, kao noć crna kosa – ali nikad ona

17

Dovete aver molto ballato, signorina, laggù. Me ne compiacio.

Poi beve un sorso di champagne e si riaddormenta.

La figura dello Zio era figura grata, in famiglia, e insostituibile. Una misteriosa sindrome, di cui era l'unico sofferente conosciuto, lo teneva acquerellato in un sonno perenne da cui usciva, per brevissimi intervalli, al solo scopo di partecipare alla conversazione con una puntualità che tutti ci eravamo ormai abituati a considerare ovvia e che invece era, evidentemente, illogica. Qualcosa in lui era in grado di registrare, pur nel sonno, qualsiasi accadimento e ogni parola. Anzi, quel provenire da altre sembra spesso dargli una tale lucidità, o un occhio talmente singolare sulle cose, da dotare i suoi risvegli e le relative esternazioni di una risonanza quasi oracolare, profetica. La cosa ci rassicurava molto, perché sapevamo di poter contare in ogni momento sulla riserva di una mente a tal punto riposata da poter scigolare d'incanto qualsiasi nodo si presentasse nel ragionare domestico o nel quotidiano vivere. Non ci dispiaceva, inoltre, lo stupore degli estrami di fronte a quelle singolari prodezze, dettaglio che dava alla nostra casa una ragione in più di attrattiva. Tornando alle loro famiglie, non di rado gli ospiti portavano con sé la leggendaria memoria di quest'uomo che poteva, dormendo, ristare in gesti anche complessi, di cui il reggere un calice di champagne colmo fino all'orlo non era che un pallido esempio. Poteva, nel sonno, farsi la barba, e non di rado lo si era visto dormire suonando il pianoforte, benché staccando tempi leggermente rallentati. Non mancava chi sosteneva di averlo visto giocare a tennis completamente addormentato; pare si ridestasse solo ai cambi di campo. Lo riferisco per dovere di cronaca, ma anche perché oggi mi è parso di intravedere una coerenza in tutto ciò che mi sta accadendo, e dunque da un po' di ore mi è semplice sentire suoni che altrimenti, nella morsa dello smarrimento, diventano inauditi.

21

bili: ad esempio il tintinnare della vita, spesso, sul tavolo di marmo del tempo, come di perle lasciate cadere. L'esser buffi dei viventi – questa occorrenza particolare.

Ecco, sì, dovete aver molto ballato, confermò la Madre, non saprei dirlo meglio, e d'altronde non ho mai amato le torte alla frutta (molti dei suoi sillogismi erano infatti imperscrutabili).

Tanghi?, chiese turbato il notaio Bertini, per il quale provocare la parola *Tango* costituiva già di per sé qualcosa di sessuale.

Tanghi? Argentina? Con quel clima?, chiese la Madre, ma non si capì a chi.

Le posso assicurare che il tango è di origine chiaramente argentina, si impuntò il notaio.

Allora si udi la voce della Sposa giovane.

Ho vissuto tre anni nella pampa. Il nostro vicino di casa era a due giorni di cavallo. Un prete ci portava una volta al mese l'Eucarista. Una volta all'anno ci mettevamo in viaggio per Buenos Aires, con l'idea di presentare alla Prima della Stagioni dell'Opera. Ma non siamo mai arrivati in tempo. Era sempre molto lontano di quanto pensassimo.

Decisamente poco pratico, osservò la Madre. Come pensava tuo padre di trovare un marito, in quel modo?

Qualcuno le fece osservare che la Sposa giovane era promessa al Figlio.

È ovvio, volrete che non lo sappia? Facevo un'osservazione generale.

Ma è vero, disse la Sposa giovane, ballano il tango, laggiù. È bellissimo, disse.

Sì percepì la misteriosa oscillazione dello spazio che annunciava sempre gli imponderabili risvegli dello Zio.

Il tango dà un passato a chi non ce l'ha e un futuro a chi non lo spera. Poi si riaddormentò.

22

Il cane era nato in uno sfasciacarrozze alla periferia di Trapani, sotto la carcassa di una Alfa Romeo. La madre, un pastore maremmano chiamato Lisa, lo aveva allattato per un paio di mesi insieme ai cinque fratelli. Nella dura lotta per i capezzoli, il più gracile non ce l'aveva fatta. Gli altri, appena svezzati, erano stati dati via per pochi spicci e solo lui, il più vorace e sveglio, aveva avuto il privilegio di restare.

Danièle Oddo, il padrone dello sfascio, era un uomo attento ai soldi. E siccome il 13 ottobre era il compleanno di sua moglie ebbe una pensata, perché non regalarle il cucciolo con il bel fiocco rosso al petto?

La signora Rosita, che si aspettava la nuova asciugabiancheria Ariston, non fu entusiasta di quel bustuffolo di pelo bianco. Era un denonio scatenato che cagava e pisciava sui tappeti e rosicchiava i piedi della credenza del salotto.

La donna, senza sforzarsi troppo, gli trovò un nome: Salame.

Ma in casa c'era chi si seccò ancora di più della nuova presenza. Colonnello, un vecchio bassotto a pelo ruvido, scorbuto e mordace, che aveva come habitat naturale il letto, sul quale saliva grazie a una scaletta fatta apposta per lui, e una borsa di Vuitton da cui ringhiaava a qualsiasi organismo dotato di quattro zampe.

Tra le sue doti Colonnello non possedeva la misericordia. Azzannava il cucciolo appena si spostava dalla angolo in cui lo aveva segregato.

La signora Rosita decise di chiudere Salame sul terrazzino della cucina. Ma quello era cocciuto, piangeva e grida-

ANNA

Niccolò Ammaniti

EINAUDI STILE LIBERO

23

IL PODERE DEL GELSO

PARTE PRIMA

IL CANE CON TRE NOMI

Il cane era nato in uno sfasciacarrozze alla periferia di Trapani, sotto la carcassa di una Alfa Romeo. La madre, un pastore maremmano chiamato Lisa, lo aveva allattato per un paio di mesi insieme ai cinque fratelli. Nella dura lotta per i capezzoli, il più gracile non ce l'aveva fatta. Gli altri, appena svezzati, erano stati dati via per pochi spicci e solo lui, il più vorace e sveglio, aveva avuto il privilegio di restare.

Salamane se tornò per direttissima allo sfasciacarrozze, e ancora con i denti da latte e la voglia di giocare gli fu messa una catena al collo. Lisa, la madre, dall'altra parte dello spiazzo, oltre due muri di carcasse, abbaiava a ogni macchina che entrava dal cancello.

La dieta del cucciolo passò da scatoline di bocconcini di cervo alla cucina cinese. Involtini primavera, pollo al balsamico e maiale in agrodolce, i resti del *China Garden*, un fido ristorante lì di fronte.

Allo sfascio ci lavorava Christian, il figlio del signor Oddo. Forse lavorare non è la parola giusta, bivaccava di fronte al computer guardando video porno dentro un container trasformato in ufficio. Era un ragazzo smilzo e nervoso, con la testa piena di capelli e un mento appuntito che enfatizzava con una barbetta caprina. Aveva anche un secondo lavoro, spacciava pilole svariate davanti ai flici. Il suo sogno però era diventare un rapper. Amava come si vestivano, come gesticolavano, le donne che avevano e i loro cani assassini. Ma non era facile rapportare con la / moscia.

Osservando Salame se dietro gli occhiali da sole grandi come schermi televisivi intuì che quel cane, che cresceva veloce e robusto, nascondeva delle potenzialità.

Una sera, chiuso in macchina davanti a un centro commerciale, confidò a Samuel, il suo migliore amico, che avrebbe reso Salame «una maledetta macchina di morte».

– Certo con quel nome, Salame... – Samuel, che stu-

peva la porta e i vicini cominciarono a lamentarsi. Il suo precario destino di cane d'appartamento cambiò il giorno in cui riuscì a intrufolarsi dentro e, inseguito dalla padrona, sciovò sul parquet cerato e s'attorcigliò nel filo di una lampada che esplose sopra la collezione di panda di ceramica allineata sul mobile bar.

Salame se ne tornò per direttissima allo sfasciacarrozze, e ancora con i denti da latte e la voglia di giocare gli fu messa una catena al collo. Lisa, la madre, dall'altra parte dello spiazzo, oltre due muri di carcasse, abbaiava a ogni macchina che entrava dal cancello.

La dieta del cucciolo passò da scatoline di bocconcini di cervo alla cucina cinese. Involtini primavera, pollo al balsamico e maiale in agrodolce, i resti del *China Garden*, un fido ristorante lì di fronte.

Allo sfascio ci lavorava Christian, il figlio del signor Oddo. Forse lavorare non è la parola giusta, bivaccava di fronte al computer guardando video porno dentro un container trasformato in ufficio. Era un ragazzo smilzo e nervoso, con la testa piena di capelli e un mento appuntito che enfatizzava con una barbetta caprina. Aveva anche un secondo lavoro, spacciava pilole svariate davanti ai flici. Il suo sogno però era diventare un rapper. Amava come si vestivano, come gesticolavano, le donne che avevano e i loro cani assassini. Ma non era facile rapportare con la / moscia.

Osservando Salame se dietro gli occhiali da sole grandi come schermi televisivi intuì che quel cane, che cresceva veloce e robusto, nascondeva delle potenzialità.

Una sera, chiuso in macchina davanti a un centro commerciale, confidò a Samuel, il suo migliore amico, che avrebbe reso Salame «una maledetta macchina di morte».

– Certo con quel nome, Salame... – Samuel, che stu-

peva la porta e i vicini cominciarono a lamentarsi. Il suo precario destino di cane d'appartamento cambiò il giorno in cui riuscì a intrufolarsi dentro e, inseguito dalla padrona, sciovò sul parquet cerato e s'attorcigliò nel filo di una lampada che esplose sopra la collezione di panda di ceramica allineata sul mobile bar.

Salame se ne tornò per direttissima allo sfasciacarrozze, e ancora con i denti da latte e la voglia di giocare gli fu messa una catena al collo. Lisa, la madre, dall'altra parte dello spiazzo, oltre due muri di carcasse, abbaiava a ogni macchina che entrava dal cancello.

La dieta del cucciolo passò da scatoline di bocconcini di cervo alla cucina cinese. Involtini primavera, pollo al balsamico e maiale in agrodolce, i resti del *China Garden*, un fido ristorante lì di fronte.

Allo sfascio ci lavorava Christian, il figlio del signor Oddo. Forse lavorare non è la parola giusta, bivaccava di fronte al computer guardando video porno dentro un container trasformato in ufficio. Era un ragazzo smilzo e nervoso, con la testa piena di capelli e un mento appuntito che enfatizzava con una barbetta caprina. Aveva anche un secondo lavoro, spacciava pilole svariate davanti ai flicci. Il suo sogno però era diventare un rapper. Amava come si vestivano, come gesticolavano, le donne che avevano e i loro cani assassini. Ma non era facile rapportare con la / moscia.

Osservando Salame se dietro gli occhiali da sole grandi come schermi televisivi intuì che quel cane, che cresceva veloce e robusto, nascondeva delle potenzialità.

Una sera, chiuso in macchina davanti a un centro commerciale, confidò a Samuel, il suo migliore amico, che avrebbe reso Salame «una maledetta macchina di morte».

– Certo con quel nome, Salame... – Samuel, che stu-

peva la porta e i vicini cominciarono a lamentarsi. Il suo precario destino di cane d'appartamento cambiò il giorno in cui riuscì a intrufolarsi dentro e, inseguito dalla padrona, sciovò sul parquet cerato e s'attorcigliò nel filo di una lampada che esplose sopra la collezione di panda di ceramica allineata sul mobile bar.

Salame se ne tornò per direttissima allo sfasciacarrozze, e ancora con i denti da latte e la voglia di giocare gli fu messa una catena al collo. Lisa, la madre, dall'altra parte dello spiazzo, oltre due muri di carcasse, abbaiava a ogni macchina che entrava dal cancello.

La dieta del cucciolo passò da scatoline di bocconcini di cervo alla cucina cinese. Involtini primavera, pollo al balsamico e maiale in agrodolce, i resti del *China Garden*, un fido ristorante lì di fronte.

Allo sfascio ci lavorava Christian, il figlio del signor Oddo. Forse lavorare non è la parola giusta, bivaccava di fronte al computer guardando video porno dentro un container trasformato in ufficio. Era un ragazzo smilzo e nervoso, con la testa piena di cap

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA
15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTVA
HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

SANDRA LJUBAS

Sandra Ljubas diplomirala je prevoditeljstvo na germanistici i skandinavistički na FFFG-u. Trenutačno završava Poslijediplomski doktorski studij Humanističkih znanosti na Sveučilištu u Zadru. Radi kao samostalna prevoditeljica sa švedskog, norveškog, danskog i njemačkog, bila je suradnica na *Hrvatsko-švedskom razgovornom priručniku*, suautorica je Švedsko-hrvatskog rječnika *leksičkih inovacija*, autorka nekoliko znan-

stvenih radova iz područja lingvistike te je sudjelovala na brojnim jezičnim seminarima u Švedskoj, Njemačkoj, Danskoj, istraživačkim programima i radionicama književnog prevođenja.

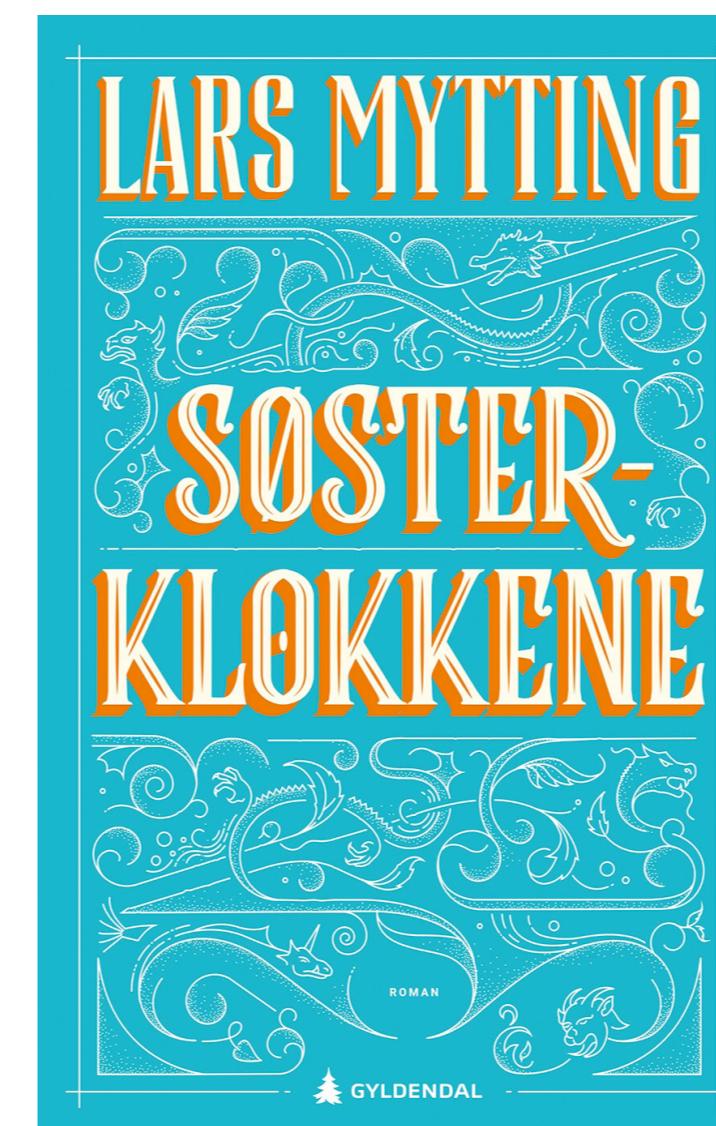
Lars Mytting: *Sestrinska zvona*, Hena com, 2021.

Sestrinska zvona, prvi dio trilogije koju potpisuje Lars Mytting, vodi nas u norveško seoce prepuno tradicija – nordijska mitološka baština prepoznaće se u običajima i svakodnevici seljana, u oronuloj drvenoj crkvi čije planirano rušenje postaje okosnicom romana te nejzinim dvama zvonoma koja zvone u sama od sebe, ali samo kada je situacija jaka ozbiljna! Roman razlikuje jezičnim registrima koji će čitatelju pričinjavati radost – iako načelno jest pisan *teškim norveškim*, to ne zvuči isto iz usta

seljanke Astrid s velikim snovima, obrazovanog pastora nagle naravi i mladog njemačkog studenta koji doputuje iz Dresdene!

Olaug Nilssen: *Priča o teškim vremenima*, Antipod, 2021.

Sestrinska zvona, prvi dio trilogije koju potpisuje Lars Mytting, vodi nas u norveško seoce prepuno tradicija – nordijska mitološka baština prepoznaće se u običajima i svakodnevici seljana, u oronuloj drvenoj crkvi čije planirano rušenje postaje okosnicom romana te nejzinim dvama zvonoma koja zvone u sama od sebe, ali samo kada je situacija jaka ozbiljna! Roman razlikuje jezičnim registrima koji će čitatelju pričinjavati radost – iako načelno jest pisan *teškim norveškim*, to ne zvuči isto iz usta

Lars Mytting: *Sestrinska zvona*, Hena com, 2021.

Sestrinska zvona

Lars Mytting

Nebu je bilo 'tica s ljudskim licima koje su rigale vratu. Ljudi su izlazili iz velikih, čudnih kuća. U katu su sestre Hekne ukrale same sebe.'

„Jesu li te 'tice prestavile?“ pitala je Astrid.

„Zapravo ne. Mislim da me plasio to što sam znao kako je tapiserija nastala. Znás, te su djevojke bili srastene, sta znaci da su mogle dječje neka osjetila. Osjećale su sve ono isto sti i druga. Ako bi jedna nešta vidjela, vidjela je to i druga. Sigurno su se taka zavljale, jedna bi prekrila oči, a druga zagledala u nešta strašno, sve dok druga ne bi zadrala od straha. Jednom sam pitao 'je ličnike je li moguće i rek' mi ja da jest. Vjerovatno i to bio i razlog zašto su bile u stanju praviti tako divne tapiserije. Iako su bile dječje, oper su isto tako bile jedno. Ali nisam se zato boj' gledat' ravno u njihovu tapiseriju.“

„Steta što ih više nemamo“, rekla je Astrid jednom. „Sve te tapiserije, mislim.“

„Bilo je to davno, znaš. Svude su ih prodavali. Mnogi su ih stavljali iznad koljevki novorođenčadi jer se privlačilo da ljeće bolesnu djecu. Neki su te njihove tapiserije nazivali flamskim. Pravile su i jastučnice, al' s godinama su se izizdale. A'l možda postoji još po koja tapiserija. Čuo sam da gore tamno uimanju iznad Domžala imaju jednu nijahljiku ukrašenu njihovom tapiserijom, i da n'ko ne smije sedjeti na njoj.“

„A mi nemamo nijednu tapiseriju?“ pitala je Astrid učinkom mjesna u kući na kojima su se nalazili ostaci rušnog rada mnogih narataja prije nih: cvjetni vezovi, izrezbeni ukrašeni predmeti i zidni tepisi.

„Djed je odmahno glavom i ispričao joj da je on u svom životu video samo jednu tapiseriju za koju je bio siguran da su je napravile sestre Hekne jer su je poklonile crkvi i bila je izložena kraj kriptoline. „To je bila ona tapiserija koja je pokazivala Skrđapānata“, rekao je djed. „Znas što je Skrđapānata, pričak Sudnjeg dana?“

Astrid je kinnula.

„To je bila zadnja koju su napravile“, rekao je. „Kada ljudi spominju njihove tapiserije, obično prvo pomisli na tu. Vidio sam je kada sam bio mali i sjedam se kako me prestrašila. Posljede je nestala, n'ko ne zna kako.“

Astrid ga je zamolila da je opisce.

„Tapiserija je bila duguljasta i strašno velika. Bila je napravljena od jasnih i jarkih boja i pokazivala je ljude koji od nečega bježe.“

129

„Nego?“
 „Nego zato što sam čuo priču o danu kada je ta tapiserija napravljena. Djevojke su znale da će umrijeti, i kake su sve dok jedna nije umrla. Al' druga je živela još neko'ko sat!“

„I kala je iako joj je sestra bila mrtva?“

Djed je kinnuo. „A kako su se mogle služiti svim osjetilima one druge, tako i vidom, ona je mogla vidjet' u carstvu smrti, a možda i budućnost?“

Djed je počeo govoriti o snazi Sestrinskih zvonova. „Ne zvone za gluposti. Neće ona upozoravati na razbojnike ili neke male odbrane. Upozoravaju kada se ljudi moraju probuditi i pametno donjeći odlake. Ili zvone kada se dogada neka katastrofa, k'šta je bilo hiljadu osamsto četrnaest.“

Rekao je da su zvona tada zavonila sama od sebe, petog kolovoza te godine, i da je jedna po jedna obitelj istračavala van zato što su čuli zvon. Izvršene su pripreme, postavljenja je straža, ljudi su ostali po puške te napuljili i njih i rogove baruti, oni ostra pogleda popeli su se na planinu, mlade su djevojke bile spremne zaputiti u rogovce kako bi upozorile selo, svi su bili budni. Ali ništa se

130

„Ja sjuke unger friske igjen. Noen kale det flamskeve, det de lagde. De gjorde putver også. Med årene vart det meste slitt til filler. Noen få finnes kanskje. Jeg horte at en gyngestol på en gard oppved Dombås var pyntet med en heknevev, og den stolen fikk len av sti i sette i.“

„Så oss har ingen her?“ sa Astrid og pekte omkring i stua, der det var rester etter håndarbeidet til mange generasjoner før dem: Rosemaling, utskarne pyntegeistar, åkler og pyrsdøm.

Bestefaren ristet på hode og fortalte at han selv bare hadde sett en venvand som han var sikker på at Hekne-søstrene hadde lagd, fordi den var gitt til kirken og hang ved dopefonten. „Det var den som viste Skrđapānattā,“ sa bestefaren. „Du husker hva Skrđapānattā var?“

Astrid nikket.

„Det var den siste de lagde,“ sa han. „Folk kalte den bare Heknevev. Jeg så den da jeg var liten og husker jeg var skremt av den. Senere forsvarer den uten at noen visste åsæssen.“

Astrid spurtet hva den forestilte.

„Veven var avlang og abralskig stor. Den var i klare, sterke farver og syntet mennesker som romte fra noe. På himmelen var fugler med menneskeansikt som spyttet ild. Folkene kom ut av store, rare hus. Et hjørne hadde Heknejentene vevd inn seg selv.“

„Var det fuglene som gjorde deg redd?“ sa Astrid.

„Ikke egentlig. Det var mest det at jeg visste åsæssen venn til til. Du skjønnet, det var slik at fordi jente var sammenvokste, så kunne de dele på noen sanser. Det en av dem tok på, kjente den andre. Det en av dem så, kunne den andre også se. De hadde visst moro med at én hold seg for øynene mens den andre stirret på noe nifst som fikk den

139

andre til å skvette. En gang spurtet jeg doktoren om dette var mulig, og fikk ja til svært. Det var vel dette som gjorde dem til å legge så fine venvender. At de var ett menneske like mye som de var to. Men det var ikke derfor jeg vart redd for å se rett på Hekneveven.“

„Nei?“

„Det er fordi jeg fikk vite om dagen den vart vevd. Jentene visste at de skulle dø, og de vov fram til den ene døde. Men den andre levde i flere timer etterpå.“

„Og vov mens sestera var død?“

Bestefaren nikket. „Fordi de kunne bruke den andres sanser, deriblant synet, kunne hun se inn til daddriket og kanskje også framtidta.“

Bestefaren begynte å fortelle om Sosterkløkkenes evner. „De ringer ikke for smitieri. Varsler ikke om skoggangsmenn eller små jordras. De varsler når folk må vækne og velge riktig. Eller de kan ringe for en katastrofe, slik de gjorde i 1814.“

Han fortalte at klokkene hadde ringt av seg selv 5. august det året, og folk gikk ut på gårdsplassene, én etter én, fordi de hørte dem ringe. Forberedelsene ble gjort, vakter satt ut, munnladningsrifle ble hentet og krutnøtter fylt, skarp-synte menn gikk opp i fjellsidene, ungjenter sto klar til å blåse i horn for å varsele, resten lå vækne. Men ingenting skjedde. Ikke de første dagene og ikke de neste. Stivhetens losnet fra bygda, og forstaseggpårene var nedve ved grunnen til kirken og påsto at den var seget litt ut i et hjørne, et sideveis kast som forplantet seg opp til spret og fikk klokkene til å ringe.

Seks uker etterpå kom lensmannen med bud. Femten menn fra bygda var før på året blitt utkommandert til krig mot Sverige, og det hadde stått et slag nær Matrand

139

Då vi skal heim igjen fra leikeplassen, er det motbakke, og du vil ikkje gå. Eg gir klare beskjedar, men du set deg ned etter dei förste meterane, velta deg ned i grofta mellom gangstien og bilvegen og blir liggande. Eg gidd ikkje meir. Eg tar fram sjokoladeplatta og brekker av ein ertesterbit som eg lokkar deg opp på stående fot med og vidare inn på gangstien. Eg går baklengs med sjokoladebiten i handa, for å strekke ut effekten av lokkematen, men då du har bykst nærmare og tatt meg igjen, får du sjokoladebiten. Eg held på ryggen din, og dyttar ikkje, men gi motstand når du lener deg bakover. Så blir det for tungt, og i staden for å løfte deg hjelper eg deg ned i liggande stilling, du ligg rett ned på asfalten. Eg må vente til du har ete opp sjokoladebiten, før eg gjentar prosedyren. Det er berre 500 meter å gå, men vi bruker ein halv time. Inne i huset ropar eg at faren din måta over. Han kjem opp trappa og seier at då må eg rett ned og overta stelllet av veslebrøne dine, som er på veg i seng. Eg legg meg ned på golvet i gangen, med beina strekte oppover veggen, rekk å telje til hundre før ungane ropar utolmodig, reiser meg så fort at det svimlar, men støttar meg i veggen heilt til eg er klar i hovudet og kan gå ned trappa og inn på badet.

47

I dag er veslebror fem år og kan forklare andre foreldre i garderoben i barnehagen at han har en storebror som «gjør mye rart», det rykker til.

– Det gjør Petter sin storebror også.

Men det godtar ikkje veslebror, for han har mykje på lager som kan bretta ut, slik som er heilt utan samanlikning for andre, SIGARETTSNEIPAR I MUNNEN, og eg tenkjer at eg kan ikkje gripe inn, BÆSJ PÅ GOLDET, eg kan ikkje gjøre dette til ei skam, verken for deg eller veslebror. Eg lar han fortelle ROPAR IIIIIIIIIIII IIIIIIIIIIII, mens dei andre foreldra blir ordlause og rommer inn i lukka ansikt.

– Men det er fordi han har noe som heter autisme.

«tar pusten fra lesoren»

GURI BJELTNES, yg

Olaug Nilssen

Priča o teškim vremenima

antipod

Olaug Nilssen: *Priča o teškim vremenima*, Antipod, 2021.

Danas je mlađem bratu već pet godina i zna drugim roditeljima u garderobi u vrtiću objasniti da ima starog brata koji „čini puno čudnih stvari“, a oni na sljepu ramenima. „Tako i Petterov starji brat isto.“

Ali mlađi brat to ne prihvaća, ima oni mnogo toga što može ispričati, stvari koje se ne mogu usporediti ni s čim drugim, OPUŠCI CIGARETA U USTIMA, a ja razmišljam kako se ne smijem suda umiještati, GOVNA NA PODU, ne smijem od toga napraviti sramotu, ni tebi ni mlađem bratu. Pustim ga da prepravičava, VIČE IIIIIIIIIIII IIIIIIIIII, a svr roditelji utišnu i posve se zatvore u sebe.

„Ali to je zato što ona ma nešto što se zove autizam.“

Kada se s igrališta vraćamo kući, moramo ići uzbrdo, a to se ne svida. Dajem ti jasne upute, ali ti već nakon prvih nekoliko metara sjedneš na to, otkorčaš se u zlijeb između poločnika i kolnika i ostaneš tako ležati. Nemanj više snage. Izvadim čokolade i odlomim zamamno velik komad koji te najpre da ipak ustaneš i podeš za mnom poločnikom. Hodam unutrašće s komadom čokolade u ruci kako bih produljila djelovanje mamca, ali kada pojuriš i ulvatiš se za mene, dajem ti čokoladu. Držim ti ruku na ledima, ne guram te, ali pružam neki otpor kada se staneš naslanjati unatrag. Postaneš mi pretežak, i umjesto da te podignem, pomognem ti da lijepe legneš, ležiš nased našred asfalta. Moram čekati dok ne pojedeš komad čokolade, a onda ponavljam postupak. Do kuće je samo petnaest metara, ali treba naša pola sata. U kući dozovem rovg oca da te odmah preuze. On se uspone stubama i kaže mi da se ja onda moram spusniti i preuzeti tvoruju mladu braću, taman ih je spremao na spavanje. Legnem na pod u hodniku, ispuštim noge na zid, uspijem izbrojiti do sto prije nego što djeca dolje nestreljivo počnu vikati, tako brzo ustanem da mi se zavrti, ali se oslanjam o zid sve dok mi se u glavi ne razbistri, pa se mogu spusniti niza stube i otici u kupaonicu.

46

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

Mahir Guven
Grand frère

Byung-Chul Han: *Društvo umora*,
Mizantrop, 2020.

Mahir Guven: *Dva brata*, Sandorf, 2020.

NATAŠA MEDVED

Nataša Medved rođena je 1976. u Rijeci. Diplomirala je francuski i njemački jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Članica je Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika i Društva hrvatskih književnih prevodilaca. Od 2019. urednica je u Nakladi OceanMore. Prevodi s francuskog i njemačkog jezika.

„Müdigkeitsgesellschaft“ korejsko-njemačkog kulturologa i filozofa Byung-Chula Hana, analitička je knjiga međusobno povezanih znanstvenih eseja s temom osjećaja „dubokog zamora“ i potrebe za „značajnim usporavanjem“ u zapadnjačkim društвima. Smještajući vlastitu, spisateljski vrlo prepoznatljivu, interpretaciju na razmјede analize tekstova autora koji su o srodnim temama kroz 19. i 20. stoljeće već pisali i suvremene, mahom masmediji, ali i antropološke empirijske grade, autoru polazi za rukom očrtati genealogiju nedostatnosti suvremenosti i života u post-moderno vrijeme. Iako su u humanističkim znanostima u posljednje vrijeme, sukladno afektivnom intenzitetu vremena u kojem živimo, stanja „duboke dosade“, „sagorijevanja“, „manje aktivnosti“ pa i „otudjenja“ ponovo artikulirani kao dominantne interpretacijske alatke svakodnevice, Byung-Chul Han ih podastire na sasvim nov način.“

iz znanstvene recenzije Andree Matoševića

Imao je i svoj mali sklopivi bicikl. Kupio ga je na buvljaku u Montreuilu. Kad nije padala kiša, vozio se samo biciklom. Smatrao je da je motor haram. Staram je to išlo na jetra, ali nije njurgao. Bio sam već dovoljno star da shvatim kako se tata boji da brat ne zabradi. Mislio je da je prolazno i da će jednoga dana mladeničko ludilo minuti i da će se sedeti kao i svi drugi. I on sam bio je komunist hipo roker sedamdesetih i osamdesetih u Siriji. A sada je takši i ima dva sina.

Moj otac je radio neverovatne ustupke. Za starog je obitelji bila sve. Moramo biti zajedno, to je najvažnije. Za većere petkom privratio je da sve bude halal. Premda je jao svinjetinu a musliman je bio isto koliko i par najkica. Brat mu začudo je prigovarao. Pred svima drugima bio je glavni moralizator.

Kao i svakog petka, stari je ranije završio s poslom. Tada je nisan radio. Taman sam razvaljen od marlice buljio u neki reality-show na telki kad je isao. Promrmljao je prijezimi pozdrav na arapskom. Pobozno je odložio svoju kožnu jaknu na stolicu u dnevnom boravku. Zatim je izuze cipele s oteklih nogu pa skinuo košulju i remen te otkopao jedno dugme hlača da dole do zraka. Tada je kao i uvijek skinuo vještina na laptopu koji sam mu kupio za lov na droge. Naravno da to nije znao.

Svake večeri počeo bi čitati *Le monde*, *Orient-Le Jour*, libanonske novine, pa završio s dva sirijska lista. Nakon toga se spajao na Facebook da poprat i razvoj sukoba. Alep je za sada bio pošten. Baka je još uvijek tamio. Rat je pomislio tatinu planove. Zamisljao je da će penziju provesti u svoje gradu. Zamisljao je da će penziju provesti u svoje gradu. Kao i u Latakiji, uz more, nasuprot Cipru, točati noge u moru, pijučati pivo iigrati dame sa starim prijateljima iz svoga kraja. „Asadova obitelj je prejaka. Da su mene pitali, ja ču nijima reći, nemoguće dobiti rat protiv Asada.“

Kako je rat napredovao, malom je rasla brada. Neprestano je višio u svojoj udruzi koja je dijelila obroke beskućnicima. Stari je sizio što je to muslimanska udruga. „Sta nisi

Mahir Guven: *Dva brata*, Sandorf, 2020.

mogao ići u neku ‘normalnu’ udrugu? Baš mora muslimanska? Glupost! Vážno čovjek!“ Gotovo svakoga tjedna riječ ‘normal’ bila je okidač. Za starog je ‘normalno’ značilo ‘seksualno’. A kako je moj brat bio pametniji od tate, on se snazio na filozofskom terenu. Govorio je o izboru, o zajedničima, o vjerama. Stari bi krenuo imunitati sebi u brudu. Onda bi se bacio na jelo samo da izbjegne svadu.

Baka je došla kod nas kada je rat zahvatilo Alep. Kad je stigla, već je bila potpuno propulpa. Tata je sredio mjesto u starčiću domu. Svaki u svome kutu. Jedan u taksiju, drugi u kvartu, treći između džamije i bolnice, a stara prikovana za krevet u isčekivanju da netko voli. Brat je dodjeljivao starome da izvadi baku iz doma. Tati je to bilo smiješno, znao je da se nitko neće brinuti za nju.

U Siriji ili nekome drugdje. Baka se zakopala u šutnju. Usne joj se nisu pomicala. Komunicirala je jedino očima i rukama. Brat ju je zapitivao o Siriji, o obitelji, o njezinoj majci, o ocu, o religiji, o sebi i o ratu. Ona bi nam stisnula prste na rukama i odgovorila blagim pogledom ili nameštanim čelom. Za svakog posjeta na glavi je imao svoju vjersku kapiću. To ju je rastuživalo. Uzdužnula bi i dugo držala oči zatvorene, potom bi ih otvorila da ga posluša. Sve više je milovala bratovu ruku. Kao da ga zeli zadrzati. A on je neprestano ponavljao kao robot. Starica nije djeđovala kao da razumje sve što govori. Nisam mi ja. To je bio neki cudan arapski, s mnoštvom nepoznatih religijskih riječi.

I jednoga dana otisao je od kuće. Isao je živjeti kod prijatelja. Petkom navečer samo smo dvijeća bili za stolom. Samo je još jedan put došao večerati. Bio je ozbiljan, nije ništa pojeo. Atmosfera je bila ledena. Tri dana poslije telefon mu je bio trajno isključen. Nakon nekoliko tjedana bez ikakvih vijesti primili smo email. Otisao je u humanitarnu misiju u Mali na godinu dana. Sve se odigralo brzo, otisao je u žurbi.

DVA BRATA

GRAND FRÈRE

GRAND FRÈRE

était pour le moment épargné. Ma grand-mère y vivait encore. La guerre avait bouillé les plans du daron. Lui, il se voyait passer sa retraite au bord de la mer, en face de Chypre, à tremper ses doigts de pied dans l'eau, à descendre des bâtres et à jouer aux dames avec ses vieux copains du pays. « Famille el-Assad trop forte. S'ils demandé à moi, je dirai eux, c'est pas possible de gagner guerre contre el-Assad ».

Au fur et à mesure que la guerre avançait, la barbe du petit poussait. Il était bancal non-stop sur son association qui distribuait des repas aux SDF. Le daron ciblait sur le fait qu'elle soit musulmane. « Pourquoi tu vas pas dans une association ‘normale’ ? Où ligé avec musulmane ? N'importe quoi ! Important c'est humain ! ». Presque toutes les semaines, le most « normal » faisait tomber la foudre. Le daron, la famille, les semaines, ça voulait dire « làtique ». Comme mon frère était plus intelligent que mon père, il glissait sur le terrain philosophique. Il parlait de choix, de communautés, de croyances. Le vieux se mettait à marmonner dans sa moustache. Puis équivaut en débarassant un plat.

Ma grand-mère nous a rejoignis quand le conflit a gagné Alep. Elle est arrivée complètement sonnée. Le père s'est débrouillé pour la placer dans une maison de retraite. Chacun dans son coin. L'un dans le taxi, un autre dans le quartier, le troisième entre mosquées et hôpitaux, et la vieille ferrée dans un lit à attendre qu'on l'aime. Mon frère cassait la tête de mon père pour qu'on sorte la grand-mère de la maison de retraite. Ça faisait presque rire mon père, il savait que personne s'en occuperait.

En Syrie, certains membres de la famille avaient disparu. On savait pas s'ils étaient en Turquie ou ailleurs. Ma grand-mère s'était murée dans le silence. Ses lèvres bougeaient pas. Seuls ses yeux et ses mains communiquaient. Petit frère posait des questions sur la Syrie, sur la famille, sur sa mère, sur son père, sur la religion, sur le village et sur la guerre. Elle serrait nos doigts et répondait avec un regard doux ou en fronçant légèrement les sourcils.

123

123

était pour le moment épargné. Ma grand-mère y vivait encore. La guerre avait bouillé les plans du daron. Lui, il se voyait passer sa retraite au bord de la mer, en face de Chypre, à tremper ses doigts de pied dans l'eau, à descendre des bâtres et à jouer aux dames avec ses vieux copains du pays. « Famille el-Assad trop forte. S'ils demandé à moi, je dirai eux, c'est pas possible de gagner guerre contre el-Assad ».

Au fur et à mesure que la guerre avançait, la barbe du petit poussait. Il était bancal non-stop sur son association qui distribuait des repas aux SDF. Le daron ciblait sur le fait qu'elle soit musulmane. « Pourquoi tu vas pas dans une association ‘normale’ ? Où ligé avec musulmane ? N'importe quoi ! Important c'est humain ! ». Presque toutes les semaines, le most « normal » faisait tomber la foudre. Le daron, la famille, les semaines, ça voulait dire « làtique ». Comme mon frère était plus intelligent que mon père, il glissait sur le terrain philosophique. Il parlait de choix, de communautés, de croyances. Le vieux se mettait à marmonner dans sa moustache. Puis équivaut en débarassant un plat.

Ma grand-mère nous a rejoignis quand le conflit a gagné Alep. Elle est arrivée complètement sonnée. Le père s'est débrouillé pour la placer dans une maison de retraite. Chacun dans son coin. L'un dans le taxi, un autre dans le quartier, le troisième entre mosquées et hôpitaux, et la vieille ferrée dans un lit à attendre qu'on l'aime. Mon frère cassait la tête de mon père pour qu'on sorte la grand-mère de la maison de retraite. Ça faisait presque rire mon père, il savait que personne s'en occupera.

En Syrie, certains membres de la famille avaient disparu. On savait pas s'ils étaient en Turquie ou ailleurs. Ma grand-mère s'était murée dans le silence. Ses lèvres bougeaient pas. Seuls ses yeux et ses mains communiquaient. Petit frère posait des questions sur la Syrie, sur la famille, sur sa mère, sur son père, sur la religion, sur le village et sur la guerre. Elle serrait nos doigts et répondait avec un regard doux ou en fronçant légèrement les sourcils.

DIE TIEFE LANGWEILE

Das Übermaß an Positivität äußert sich auch als Übermaß an Reizen, Informationen und Impulsen. Es verändert radikal die Struktur und Ökonomie der Aufmerksamkeit. Dadurch wird die Wahrnehmung fragmentiert und zerstreut. Auch die wachsende Arbeitsbelastung macht eine besondere Zeit- und Aufmerksamkeitstechnik notwendig, die sich wiederum auf die Aufmerksamkeitsstruktur auswirkt. Die Zeit- und Aufmerksamkeitstechnik Multitasking stellt keinen zivilisatorischen Fortschritt dar. Das Multitasking ist keine Fähigkeit, zu der allein der Mensch in der spätmodernen Arbeits- und Informationsgesellschaft fähig wäre. Es handelt sich vielmehr um einen Regress. Das Multitasking ist gerade bei den Tieren in der freien Wildbahn weit verbreitet. Es ist eine Aufmerksamkeitstechnik, die unerlässlich ist für das Überleben in der Wildnis.

Ein Tier, das mit dem Fressen beschäftigt ist, muss sich gleichzeitig anderen Aufgaben zuwen-

den. Es muss z.B. seine Fressfeinde von der Beute fernhalten. Es muss ständig aufpassen, damit es beim Fressen nicht selbst gefressen wird. Gleichzeitig muss es seinen Nachwuchs bewachen und seine Geschlechtspartner im Auge behalten. In der freien Wildbahn ist das Tier dazu gezwungen, seine Aufmerksamkeit auf diverse Tätigkeiten zu verteilen. Sie ist es zu keiner kontemplativen Versenkung fähig – weder beim Fressen noch beim Kopulieren. Das Tier kann sich nicht kontemplativ in sein Gegenüber versenken, weil es gleichzeitig den Hintergrund bearbeiten muss. Nicht nur das Multitasking, sondern auch Aktivitäten wie Computerspiele erzeugen eine breite, aber flache Aufmerksamkeit, die der Wachsamkeit eines wilden Tieres ähnlich ist. Die jüngsten gesellschaftlichen Entwicklungen und der Strukturwandel der Aufmerksamkeit nähern die menschliche Gesellschaft immer mehr der freien Wildbahn an. Inzwischen erreicht z.B. das Mobbing ein pandemisches Ausmaß. Die Sorge um das gute Leben, zu dem auch das gelingende Zusammenleben gehört, weicht immer mehr der Sorge ums Überleben.

Die kulturellen Leistungen der Menschheit, zu denen auch die Philosophie gehört, verdanken wir einer tiefen, kontemplativen Aufmerksamkeit. Die Kultur setzt eine Umwelt voraus, in der

26

27

Duboka dosada

23

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

24

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

25

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

26

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

27

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

28

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

29

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

30

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

31

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

32

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

33

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

34

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

35

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

36

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

37

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

38

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

39

BYUNG-CHUL HAN
DRUŠTVO UMORA

MATTHES & SEITZ BERLIN

40

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

VANDA MIKŠIĆ

Vanda Mikšić prevoditeljica, pjesnikinja, znanstvenica, predaje na Odjelu za francuske i frankofonske studije Sveučilišta u Zadru. Članica je uredništva časopisa *Tema te suvremena biblioteke Domaine croate/Poésie* pri francuskoj izdavačkoj kući L'Ollave. Dosad je s francuskog, talijanskog i engleskog prevela šezdesetak djela (proza, poezija, književna teorija, filozofija, publicistika,

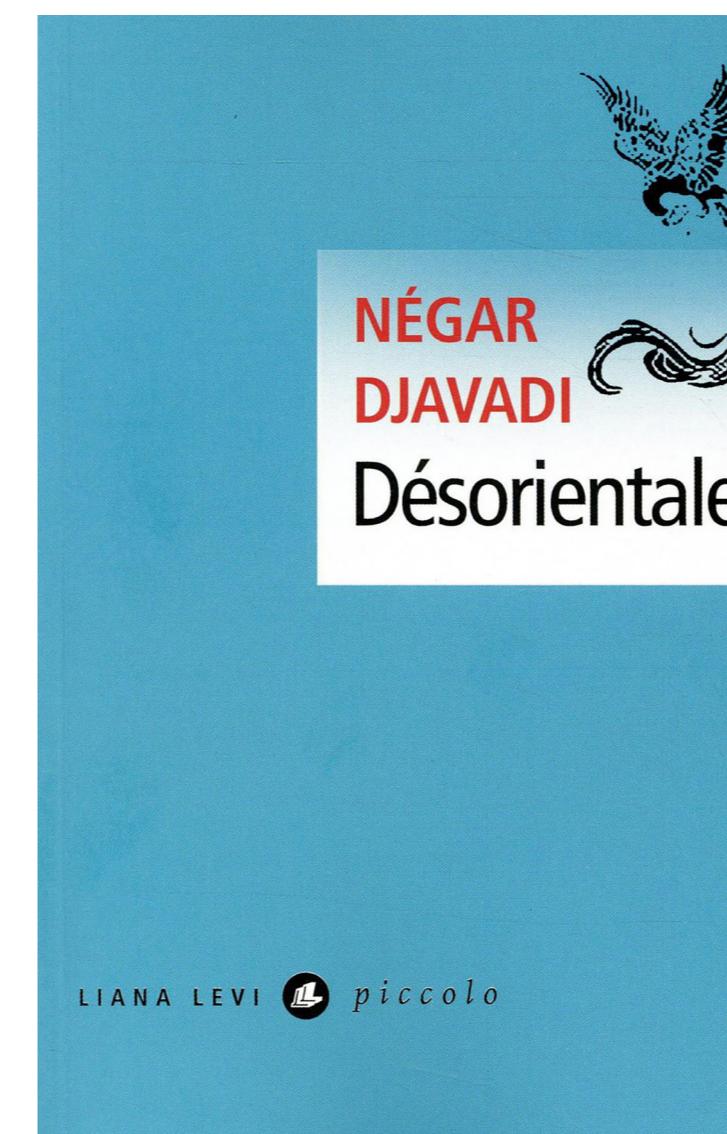
knjige za djecu), a prevodi i hrvatsku suvremenu poeziju na francuski. Višestruko je nagradjivana za svoj prevodilački rad.

Négar Djavadi: *Dezorientalna*, Meandar Media, 2020.

Roman *Dezorientalna* franko-iranske spisateljice Négar Djavadi vodi nas na putovanje od Irana iz razdoblja harema pa sve do moderne Francuske i klinike za umjetnu oplodnju. Iako se autorica u svom privijencu služi autobiografskim elementima, roman je vrlo vješto konstruiran nelinearnim pri-povijedanjem u mnoštvo digresija, gotovo filmskim postupcima montaže, što ne čudi imajući u vidu da je Négar Djavadi i redateljica te scenaristica. Roman je u Francuskoj dobio cijeli niz nagrada, a i kod nas je izvrsno primljen.

Aimé Césaire: *Bilježnica povratka u zavičaj*, Fotopoetika, 2020.

Glasovita poema martinikanskog pjesnika i političara Aiméa Césairea, *Bilježnica povratka u zavičaj*, začeta davne 1935. u Šibenskom, gdje je Césaire boravio na poziv prijatelja Petra Guberine, i prvi put objavljena 1939., doživjela je brojna izdanja i prijevode. Mnogi je smatrali crnačkom himnom (Césaire je kao veliki borac protiv kolonijalizma skovao pojam *négritude*, tj. crnačtvo), a na hrvatski je integralno prevedena tek 2020. zahvaljujući inicijativi šibenske udruge Fotopoetika. Ovo važno i iznimno kompleksno djelo bio je pravi prevoditeljski izazov, kako zbog ritma poeme u kojoj se izmjenjuju prozni dijelovi i stihovi, tako i zbog kulturno-ističkog obilježenog leksika i otklona od francuske jezične norme na razini sintakse i interpunkcije!

Négar Djavadi: *Dezorientalna*, Meandar Media, 2020.

Trois jours plus tard, nous allâmes déjeuner chez eux et Sara interrogua longuement madame Djavan sur les écoles.

Ce jour-là, je prenais le métro pour la première fois. Impressionnée, ne sachant comment faire, j'observais Darius et initiait ses gestes. Comme il évitait systématiquement les escaliers mécaniques, c'est à ce que je lui ai demandé : «Pourquoi tu ne prends jamais l'escalator ?»

Durant des mois, nous étions, et surtout Sara, restèrent persuadés, par ce curieux optimisme que seuls éprouvent les désespérés, que la situation s'améliorait en Iran et que nous allions réparir. De fait, pour n'avoir rien à acheter d'autre que des draps, Sara loua un deux-pièces vieillot et meublé, dans un immeuble gris sur l'avenue de Choisy. Nos parents prirent la chambre qui donnait sur le salon, presque entièrement occupée par un grand lit. Leïli et Mina dormaient sur le canapé-lit défoncé et velours beige qu'ils dépliaient chaque soir, et moi par terre, dans sac de couchage prêté par monsieur Djavan.

Au milieu de l'été, quand le propriétaire voulut récupérer son appartement pour l'un de ses enfants, Sara décida qu'elle n'avait plus envie de vivre dans les meubles des autres et loua un trois-pièces dans un immeuble de construction récente de l'autre côté de la place d'Italie. L'appartement possédait déjà une machine à laver et une table rectangulaire dans la cuisine laissée par les anciens locataires. Sara le remplit du strict minimum. Cinq assiettes, cinq fourchettes et cinq couverts. Deux casseroles et une poêle. Des matelas dans les deux chambres et des planches sur des tréteaux. Quelques semaines plus tard, un téléviseur et un percolateur rejoignirent cet ameublement spartiate.

Le père fin et l'autome arriva. L'appartement devint le reflet du processus de deuil dans lequel, malgré elle, Sara s'était engagée. Plus la perspective d'un éventuel retour en Iran s'éloignait, plus elle entrait dans l'acceptation fataliste

de cette situation. Et plus elle remplissait tiroirs et commodes. Rien d'extraordinaire, aucune fantaisie. Néanmoins, l'esquisse se muait en un dessin aux contours précis. Le provisoire devenait définitif. Elle jetait l'ancre.

La vie elle-même se déroulait à l'image de l'appartement, avec parcimonie. Nos parents n'allaitaient jamais au cinéma, au théâtre, au musée, au restaurant. Ils ne nous emmenaient jamais dans la partie. Le manque d'argent, bien que réel, n'expliquait pas entièrement leur comportement. Il y avait l'hébétude dans laquelle les avait plongés l'exil ; la solitude, le gris étale des journées parisiennes, la pesanteur du silence dans un pays où personne ne se regarde, personne ne se parle, où les sentiments sont contenus comme des pets malodorants. Mais aussi une compassion poussée à outrance à l'égard de l'Iran. Comme si injecter une dose de bain-de-terre dans le quotidien signifiait à la fois désintéret et oubli. S'amuser alors que les proches et le peuple, étranglés par la répression et massacrés par les bombes de Saddam Hussein*, sombraient.

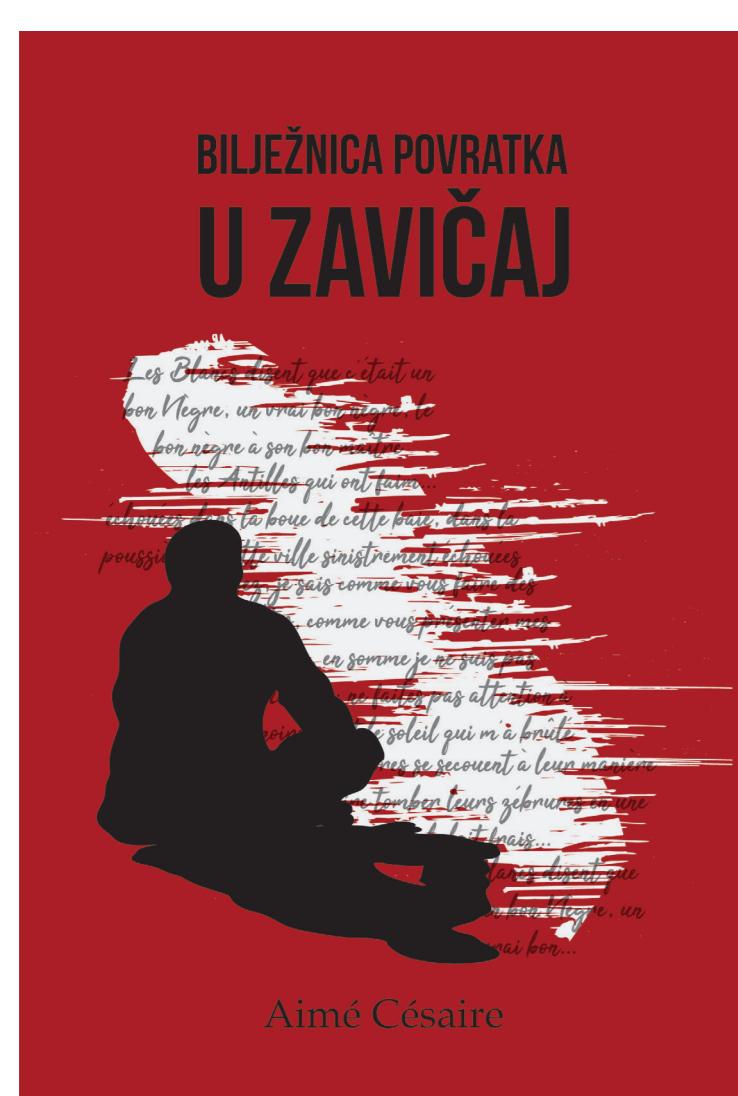
Nous passions les vacances scolaires à tourner en rond, nous laisser abrûter par les séries américaines. Le para-

* Difficile de passer à côté de la guerre la plus longue du XXe siècle ! Huit ans qui changèrent à jamais la face du Moyen-Orient depuis la période dépourvue de conflit qui suivit la Première Guerre mondiale. Saddam Hussein déclara la guerre à la province du Khouzistan, riche en pétrole. Il y a plusieurs manières de voir cette terrible guerre. Celle, historique, des Arabes contre les Perses. Celle d'un dirigeant hépique et sanguinaire, un dirigeant idéaliste qui appela régulièrement les jeunes irakiens, massacrés par le pays, à la résistance. Celle des deux dictateurs qui voulaient imposer leur puissance dans la région. Après avoir accueilli Khomeiny, la France se rangea sans état d'âme du côté de Saddam, qui commanda un énorme arsenal de guerre. De même les Soviétiques. Les États-Unis, souvent préoccupés par la sécurité armée de l'Iran (affaire connue sous le nom d'Irangate). Tous fermenteront les yeux sur l'utilisation par Saddam Hussein de gaz chimiques contre les Kurdes irakiens et l'armée irakienne. Isolé et radicalisé, l'Iran se rapprocha de la Syrie. Et c'est sans doute à la fin de cette guerre, aussi meurtrière et crue que initiale, que l'Idée jaillit dans la tête des mollahs d'accéder eux aussi à l'arme nucléaire.

Cahier d'un retour au pays natal

AIMÉ CÉSAIRE

PRÉSENCE AFRICAINE poésie

Aimé Césaire: *Bilježnica povratka u zavičaj*, Fotopoetika, 2020.

da stablo vadi kestene iz vatre
da si nebo gladi bradu
i tako daje i tako daje...

Tko smo i koji smo? Divna li pitanja!

Promatrajući drevće postao sam drovo i moja duga drvena stopala
u tlu, a nekogdala živila vredje žuci visoke gradove kostiju
razmisljavajući o Kongu
postao sam Kongo što šumori šumama i rijejkama
gdje biću poput velika banjaka
barjaka protokova
gdje voda teče
likouala-likouala²⁴
gdje munja briesa bacu svoju zelenkastu sjekiru i tjeru veprove
truleži na kresan i žestok rub nosnica.

Na izmaku svitanja sunce što kašljcu i riga svoja pluća

prijavljujem svoje zločine kao i da nemam što reći u svoju obranu.
Plesovi. Idoli. Nevjernici. Ja

Ubio sam Boga svojom lijenoštu svojim riječima svojim gestama
svojim bestidnim pjesmama.

Nosio sam pera papiga oderane kože cibetke²⁵

²⁴ Likouala je mješa u Kongu, ali i departman, u ovom kontekstu vjerojatno označavajući vodenog toka.

²⁵ Mačka je divja životinja, malena, kratkih nogu i velika repa, te točkasta

Isprijavlja sam strpljivost misjonara
vrijedao dobročinstvo čovječanstva.
Prkosio Tiru. Prkosio Sidonu²⁶.
Obožavao Zambeziju.
Širina moje izopćenosti zbujuje me!

Ali čemu neprohodna šikaro još skriviti živa nula mog prošajftva
i iz načinu plemenitošti ne uzveličati užasni skok moje puhinske
ružnico?

vuum rooh oh

vuum rooh oh

začarati zmje zaklinjati mrteve

vuum rooh oh

natjerati kišu osujetiti plime

vuum rooh oh

sprječiti sjenu da se okrene

vuum rooh oh

da mi se moja nebesa otvore

— ja na cesti, još dijete, žvacem korijen šećerne trske

— vučen muškarac cestom krvavom s užetom oko vrata

— stojin usred golema cirkusa, na crnome mi čelu kruna od

daturu²⁷

vuum rooh oh

da se vrati vrijeme obećana

i ptica što mi je ime znala

i žena s tisuću imena

fontane sunca i plaća

i njezina kosa od mladi

i njezini koraci moja podneblja

ili prugasta krima

— i Sider je drevni ferudi graderci.

— Dobar da kuznak biljka je podrijetlom iz Amerike, lijepog bijelog zvonastog

cvjetja, vilo crvena i halucinogena.

Au bout du petit matin
un grand galop de pollen
un grand galop d'un petit train de petites filles
un grand galop de colibris
un grand galop de dagues pour défoncer la poitrine
de la terre

douaniers anges qui montez aux portes de l'écume la garde des prohibitions

je déclare mes crimes et qu'il n'y a rien à dire pour ma défense.
Dances. Idoles. Relaps. Moi aussi

J'ai assassiné Dieu de ma paresse de mes paroles de mes gestes de mes chansons obscènes

J'ai porté des plumes de perroquet des dépouilles de chat musqué

J'ai laissé la patience des missionnaires insulté les bienfaiteurs de l'humanité.

Défié Tyr. Défié Sidon.

Adoré le Zambèze.

L'étendue de ma perversité me confond !

Mais pourquoi brousse impénétrable encore cacher le vif zéro de ma mendicité et par un souci de

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

ŽELJKA SOMUN

—

Željka Somun diplomirala je 1992. francuski i španjolski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu gdje živi i radi. Članica je Društva hrvatskih književnih prevodilaca od 2005. Članica je francuskog i španjolskog Translaba. Prevodi beletristiku, grafičke novele i poeziju, uz nekoliko prevenih igranih i dokumentarnih filmova.

Jezik oduvijek smatra prostorom igre i kreativnosti, humora i drame. Prevodenje doživljava kao uvijek neizvjesno i krajnje uzbudljivo putovanje koje nužno donosi nove spoznaje, tjeru na učenje i širi vidike. Prevoditelje izuzetno cjeni i prepoznaće se u svim temama koje iznose kad govore o svom poslu, koji je

ustvari čisti užitak, ako nije noćna mora, a na taj se posao, u oba slučaja, baca s ljubavlju i zanosom koji se temelje na dubokom uvjerenju da je književno prevodenje istinski smislena djelatnost koja doprinosi razmjeni iskustava, razumijevanju među ljudima, te time svakoga oplemenjuje.

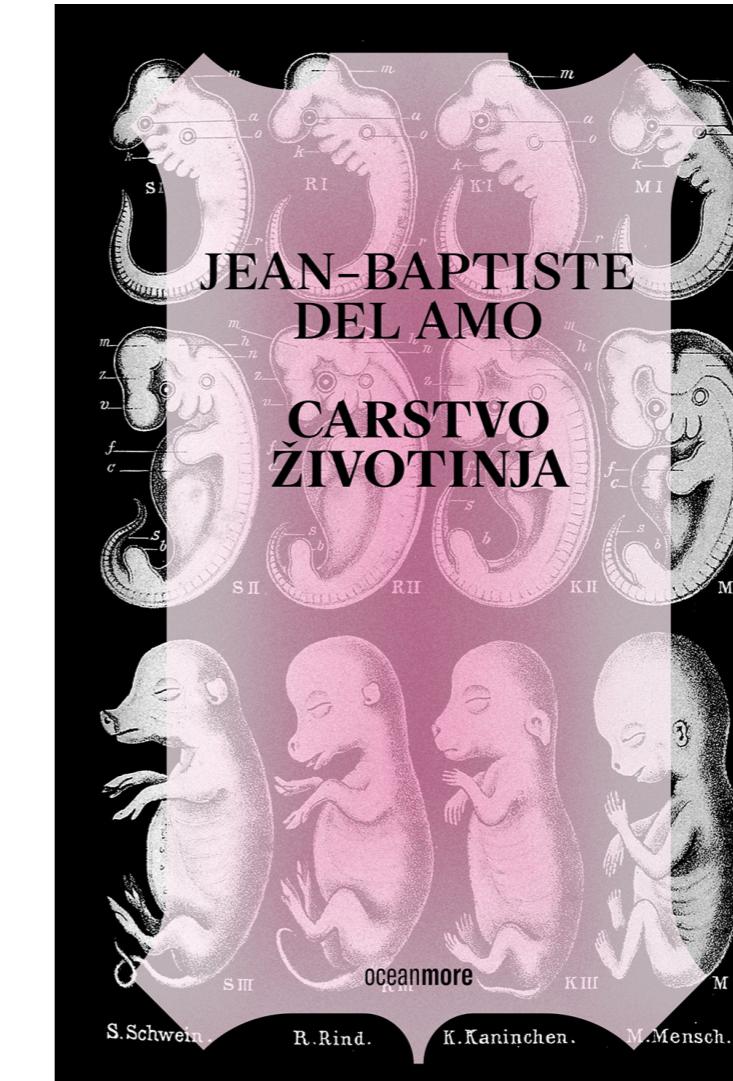
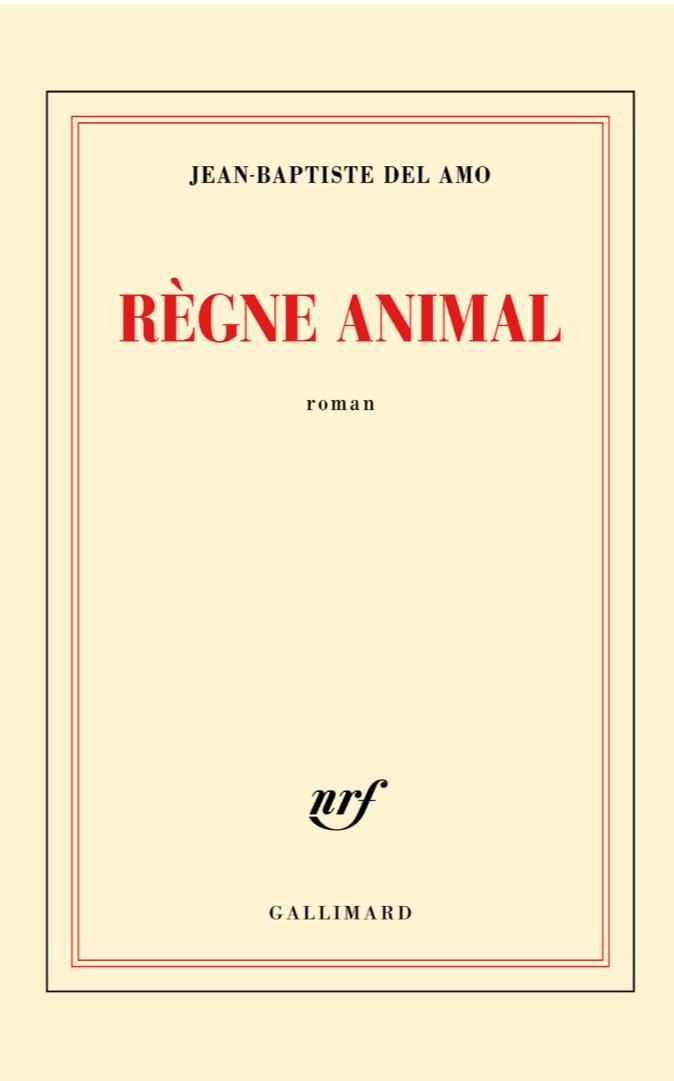
Jean-Baptiste Del Amo: *Carstvo životinja*, OceanMore, 2020.

Jean-Baptiste Del Amo nagradjivan je francuski pisac rođen 1981. u Toulousu. Majstor istančanog stila, vjeruje da književni tekst mora uznenimiti te kaže da i sām pri pisanju osjeća vrtoglavicu stvaranja, užitak i uzne-mirenost. *Carstvo životinja* četvrti je autorov roman. Prati pet generacija obitelji kroz stoljeće obilježeno s dva svjetska rata. Krajem 19. st. obitelj živi na malom gazdinstvu, u zabačenom kraju na jugozapadu Francuske. Imaju nešto zemlje i tek nekoliko životinja. Odjeci dva svjetskih rata, smjena generacija, prerastanje gazdinstva u farmu koja se s vremenom okreće isključivo industrijskom uzgoju svinja. Životinje i ljudi žive usko povezani, usmjereni jedni na druge, u istim nezamislivim uvjetima i borbi, teško je ponakad reći tko živi gore i kome je teže. Prikaz njihova života osvaja zbg nevjerojatnog umijeća priopovijedanja. Koliko je stvarnost tvrda, suha, štura, nemilosrdna, toliko je prije početku, profinjeno, raskošno, nježno. Zahvaljujući autoru iz vlastitog sam jezika izvukla ono već pomalo zapretano. Uvjerite se u to!

Isabel Allende: *Duga latica mora*, Vuković & Runjić, 2020.

Isabel Allende u svom romanu *Duga latica mora* toplo i puno osjeća za malog čovjeka izgubljenog u vrtlogu vremena i događaja, pričom obuhvaća razdoblje od 1938. do 1994. godine. Od mukotrnog bijega iz Španjolske, do neizvjesne plovidbe u daleki Čile pokazat će se da čovjek ne može pobjeći od vlastite sudbine koju mnogi drugi za njega kreće. Ljubav, prijateljstvo, čežnja i strast, nepravda i tajne, hrabrost i ustrajnost pokreću taj mehanizam života, gdje u nesmiljenu žrnju topla ljudska uspisiva odnijeti poneku malu pobedu. Ova će vas priča prismožljiti s izuzetno dojmljivo opisanim likovima i vjerno dočaranim okolnostima njihova života. Podsetit će vas kako svaka odluka koju donosimo nužno ima dalekosežne posljedice, prepričujući niti i tudih sudbina. Isabel Allende zna kako s krajnjom lačicom iznijeti najteže teme u neodoljivoj tečnosti priopovijedanja. Otisnite se iz predratne Europe, zaplovite Winnipegom u Čile!

Foto: Élisabeth Roger / ALCA Nouvelle-Aquitaine

Jean-Baptiste Del Amo: *Carstvo životinja*, OceanMore, 2020.

la ilustre, pero empobrecida por generaciones de señoritos indolentes, que derrocharon fortuna y tueras. Pasaba su último años retirado en su finca en un descampado de cerros y piedras, pero lleno de recuerdos sentimentales. Se mantenía activo, aunque tenía mucha edad, dado que ya era catedrático de historia de la Universidad Central en tiempos del rey Alfonso XII. Salía a diario, bajo el sol inclemente de agosto o el viento gélido de enero, a caminar durante horas con su bastón de peregrino, su gabardina sombre de cuero y su perro de caza. Su mujer estaba atrapada en los laberintos de la demencia y pasaba sus días vigilada dentro de la casa, creyendo monas desdadas con pajaros pincel.

El médico determinó que la chiquilla tenía gripe y estaba seriamente desnutrida. También tenía sarna y piojos.

Como nadie llegó a la propiedad de Guzmán a preguntar por ella ni ese día ni en los siguientes, dieron por supuesto que era huérfana hasta que se les ocurrió preguntárselo y ella explicó que tenía familia al otro lado del cerro. A pesar de su esqueleto de perdió, la niña se repuso rápidamente, porque resultó ser más fuerte de lo que parecía. Se dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el último sirviente se prendaron de ella. Nunca habían tenido una niña en esa sombría mansión de piedra, donde deambulaban gatos medio salvajes y fantasmas de otras épocas.

El médico

dejó afeitar la cabeza por los piojos y soportó el tratamiento de azufre para la sarna sin oponer resistencia, como con voracidad y dura muestra de tener un temperamento injustificadamente exúmine, dadas sus tristes circunstancias. En las semanas que pasó en esa casa, desde la señora delirante hasta el

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

TANJA TARBUK

Online vrijeme – vrijeme bez čežnje

Tanja Tarbuk rođena je u Zagrebu 1961. Diplomirala je komparativnu književnost, španjolski jezik i književnost, te završila slobodni studij portugalskog jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Portugalske studije nastavila je na Filozofskom fakultetu u Lisabonu, gdje je zatim ostala još deset godina radeći svakojake poslove, ali ponajviše

uživajući u lizantinskim krajolicima, dobrom društvu i vinu. Dosađ je objavila oko stotinjak knjiga u prijevodu s portugalskog i španjolskog. Među njima svakako treba istaknuti Antologiju suvremenoga portugalskog pjesništva i Antologiju suvremene portugalske pripovijetke, Pessooinu Knjigu nemira, te ostala Pessoina prozna djela, kao i cijeli niz značajnih suvremenih pisaca i pjesnika portugalskog i španjolskog govornog područja.

Objavljuje prijevode poezije i proze, kao i eseje o portugalskoj i španjolskoj književnosti u časopisima. Sudjeluje u radio-emisijama i u televizijskim programima u okviru tema vezanih za Portugal. Objavila je prijevode u nekim hrvatskim pjesnikima i pisaca na portugalski (Škunka, Biletić, Mićanović, Mujičić Perišić, i dr.), te grafičku mapu Causa Portuguesa, autora Tahira Mujičića i Hrvoga Šercara. Godine 2016., kao glavna selektorka na Sajmu knjiga u Puli, promovirala je brojne luzofone autore i uredila Književnu smotru posvećenu brazilskoj književnosti. Predložila je i organizirala posjetu mnogih luzofonih književnika i filozofskim pitanjima. Pokušaj dokučivanja onoga ne-ljudskog, ali stvarnog. Napuštanje granica svog identiteta i ljudskosti da bi se zašlo na nepojmljivo područje opisano kao prvotna tišina.

António Lobo Antunes: *O prirodi bogova*, Sandorf, 2020.

António Lobo Antunes trenutno je najveći živući portugalski pisac koji u ovom romanu

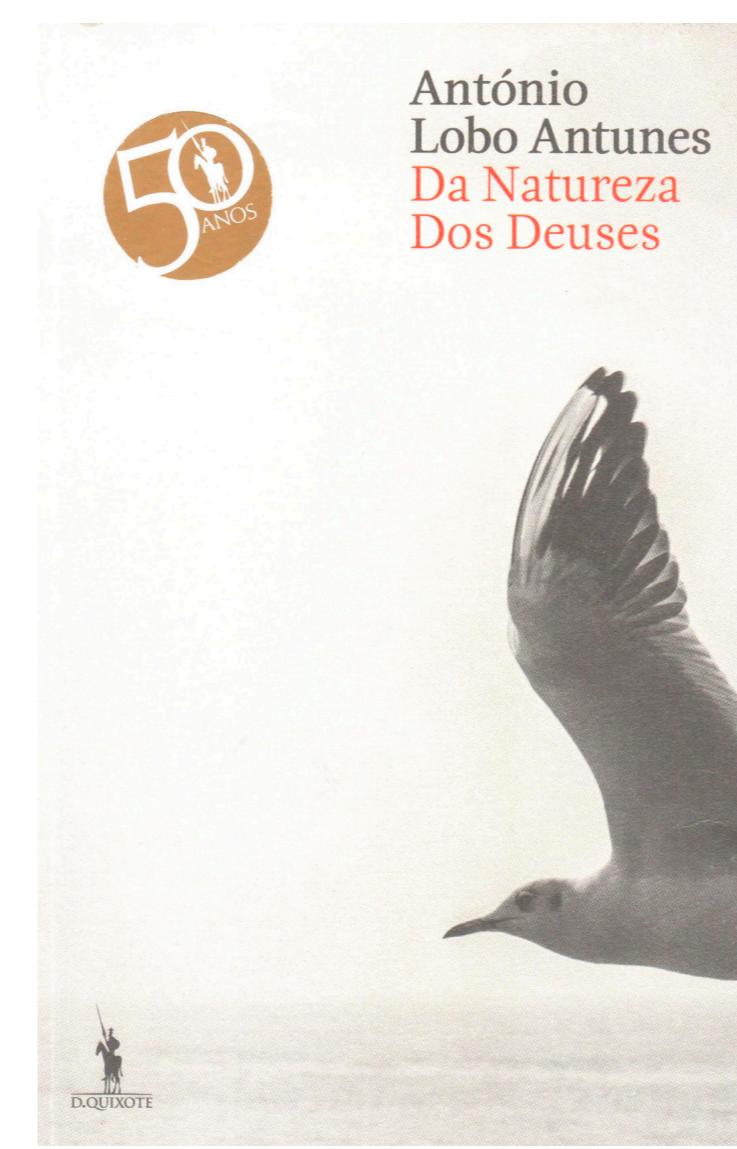
ponovo prelazi mračnim hodnicima moći, propituje identitet i suočava se s duhovima kolonijalne prošlosti Portugala. Najbolje štovo za upoznavanje današnjeg stanja portugalskog duha – kroničnog čeznuka (*saudade*) za prošlim, ali i budućim vremenima. Ovo je roman o sjećanju, o prolaznosti, o starenju, o seksualnosti, o kolonijalizmu i o postkolonijalnom stanju umu:

„Otac je običavao objašnjavati da u Afriku nismo došli tražiti novac ni moć, nego crnce bez novca i moći koji bi nam dali iluziju da imamo novac i moć...“

Clarice Lispector: *Muke po G. H., Vuković & Runjić, 2020.*

Čitam na internetu da nije samo Kafka pišao o žoharima nego i ova brazilska spisateljica, te da je ovaj roman mogao gлатко nastati „da su se jedne sparne večeri pred nevjrijeme u Riju srelj Kafka, Woolf, Sartre i Proust...“. Doista, ovo je egzistencijalni horor koji se bavi psihološkim i filozofskim pitanjima. Pokušaj dokučivanja onoga ne-ljudskog, ali stvarnog. Napuštanje granica svog identiteta i ljudskosti da bi se zašlo na nepojmljivo područje opisano kao prvotna tišina.

António
Lobo Antunes
Da Natureza
Dos Deuses

António Lobo Antunes: *O prirodi bogova*, Sandorf, 2020.

PRVO POGLAVLJE

Prvi su me put poslali u Gospodinu kuću otpriklike u vrijeme kad sam našla na beskućniku kako spava na stubi ispred knjižare, primjetila sam ga tek kad sam iz torbice počela vaditi ključ da otvorim vrata, ili sam možda vadila dva ključa na kolatu s platnenim medvjedićem kojem je nedostajalo desno oko, jedan je pravi, a onaj drugi, ne znam šta otvara, odmala me ključevi zaokupljaju, tajanstveni su, zagötreti, kad ih gurnemo u bravu, što li otvaraju, da ih pitam – Što otvarate?

zaciđelo bi me odgovor uznenjivo, koliko je soba iz ovih soba koje pozajem, koliko šumara crnih voda, u mojoj se knjižari ne čuje more s plaža u Cascaisu, ostaje ležati potrubiske na pjesku zibačući se, zibačući

– Što je tobom?

da spavam sa spuštenim rebrenicama, bez žarulja i svjetiljaka i prozora okolnih zgrada, bilo bi mi strah, Gospodina kuća golema, vrtlar zalijeva gredice s cvjećem, sjene vrebaju kroz prozorske okvirke, što li hoće, beskućnik u nekavoj vreći za spavanje, kažem mu dobar dan, on se skupi da prodrem, uskoro će složiti vreću za spavanje, staviti je u naprtnjac i otici se tuširati na plažu dok ja vani släzen klapice s knjigama, kolegica mi pomaze, povremeno poneki galeb na krovu ispred nas, u intervalu između galebova ništa,

O PRIRODI BOGOVA

ANTÓNIO LOBO ANTUNES

9

golubovi, sladoledarnica počinje s radom u svibnju, zatvara se u listopadu, rodila sam se u Africi, došla u Portugal kao dijete, živim sa sinom u zaledu Cascaisa jer je onđe stanina jeftinija, pa ipak, kad je platin ostane mi vrlo malo, ne mogu se privrnuti na hladnoci, Gospodina kuća, desetak mramornih stuba do ulaza, balkoni, terase, bazen ne leži potrbuske kao more, nego na ledima, vozač me šutke prati, beskućnik se vraća s tuševu na plaži mokre kose, nikad ga nisam vidjela da se smije, nikad ga nisam vidjela ni s kim, sjedi na malom trgu pokraj restorana koji prodaje hambugere, kad prodrem pokraj njega, ako ne jedem u knjižari, prevaram se da ga ne vidim, noseći knjige Gospodi njezin služba

– Udi

– Udi

bijeli sak, srebrna metalna dugmad, možda istih godina kao moj otac, ali elegantniji, vitkiji, nije radio na brani s crncima, sjećam se baobaba, korita

– Udi

sjećam se koliba, nejasna slika majke koja leži u krevetu, Bubrežni kamenici

beskućnik vidi leptice iz aparniće i bacu ih u zrak, kao u cirkusu, nijedna ne pada, u Gospodinoj kući jedna služavka s krestom na glavi traži

– Knjige

ne s gospodice, nego isto s ti, kuća je izvan Cascaisa, gotovo u Guinchu, onđe gdje vjetar počinje, gdje se dine raspršuju i skupljaju, travu bodljikava, mjesto gdje sin i ja živimo u sjećnji podrhtava, sluga u bijelom sakou

– Šta cekas?

u predvorju sa stupovima glamazno pokućstvo, goleme slike, vrlo visok strop, oko cijele kuće terasa na kojoj neki piši laje a na terasi još pokućstva, još slika, slutnja da me stara žena kromice promatra, ali nisam sigurna, ja slugi, ne s ti, nego s gospodine

— Što otvarate?

zaciđelo bi me odgovor uznenjivo, koliko je soba iz ovih

soba koje pozajem, koliko šumara crnih voda, u mojoj se knjižari ne čuje more s plaža u Cascaisu, ostaje ležati potrubiske na pjesku zibačući se, zibačući

— Što je tobom?

da spavam sa spuštenim rebrenicama, bez žarulja i svjetiljaka i prozora okolnih zgrada, bilo bi mi strah, Gospodina kuća golema, vrtlar zalijeva gredice s cvjećem, sjene vrebaju kroz prozorske okvirke, što li hoće, beskućnik u nekavoj vreći za spavanje, kažem mu dobar dan, on se skupi da prodrem, uskoro će složiti vreću za spavanje, staviti je u naprtnjac i otici se tuširati na plažu dok ja vani släzen klapice s knjigama, kolegica mi pomaze, povremeno poneki galeb na krovu ispred nas, u intervalu između galebova ništa,

— Udi

– Udi

bijeli sak, srebrna metalna dugmad, možda istih godina

kao moj otac, ali elegantniji, vitkiji, nije radio na brani

s crncima, sjećam se baobaba, korita

— Udi

sjećam se koliba, nejasna slika majke koja leži u krevetu

Bubrežni kamenici

beskućnik vidi leptice iz aparniće i bacu ih u zrak, kao u cirkusu, nijedna ne pada, u Gospodinoj kući jedna

služavka s krestom na glavi traži

— Knjige

ne s gospodice, nego isto s ti, kuća je izvan Cascaisa,

gotovo u Guinchu, onđe gdje vjetar počinje, gdje se dine

raspršuju i skupljaju, travu bodljikava, mjesto gdje sin i ja

živimo u sjećnji podrhtava, sluga u bijelom sakou

— Šta cekas?

u predvorju sa stupovima glamazno pokućstvo, goleme

slike, vrlo visok strop, oko cijele kuće terasa na kojoj neki

piši laje a na terasi još pokućstva, još slika, slutnja da me

stara žena kromice promatra, ali nisam sigurna, ja slugi,

ne s ti, nego s gospodine

que posso caminhar. Mas a ausência inítil da terceira

me faz falta e me assusta, era ela que fazia de mim uma

coisa encontrável por mim mesma, e sem sequer pre-

cisar me procurar.

Estou desorganizada porque perdi o que não preciso

sava? Nesta minha nova covardia — a covardia é o que de mais novo já me aconteceu, é a minha maior aventura,

essa minha covardia é um campo tão amplo que só a

grande coragem me leva a aceitá-la — na minha nova

covardia, que é como acordar de manhã na casa de um

estrangeiro, não sei se terei coragem de simplesmente ir. É difícil perder-se. É tão difícil que provavelmente

arrumarei depressa um modo de me achar, mesmo que

achar-me seja de novo a mentira de que vivo. Até agora

achar-me era já ter uma ideia de pessoa e nela me en-

gastar: nessa pessoa organizada eu me encarnava, e nem

mesmo sentia o grande esforço de construção que era

viver. A ideia que em fazia de pessoa vinha de minha ter-

ceira perna, daquela que me plantava no chão. Mas e

agora? estarei mais livre?

Não. Sei que ainda não estou sentindo livremente,

que de novo penso porque tenho por objetivo achar — e

que por segurança chamarei de achar o momento em que

encontrar um meio de saída. Por que não tenho coragem

de apenas achar um meio de entrada? Oh, sei que entrei,

sim. Mas assistei-me porque não sei para onde dá essa

entrada. E nunca antes eu me havia deixado levar, a me-

nos que soubesse para o quê.

Ontem no entanto perdi durante horas e horas a mi-

nhia montagem humana. Se tiver coragem, eu me deixa-

rei continuar perdida. Mas tenho medo de que é novo e

tenho medo de viver o que não entendo — quero sempre

estou procurando, estou procurando.

Estou tentando entender. Tentando dar a alguém o que

vivi e não sei a quem, mas não quer ficar com o que

vivi. Não sei o que fazer do que vivi, tenho medo dessa

desorganização profunda. Não confio no que aconteceu.

Aconteceu-me alguma coisa que eu, pelo fato de não

a saber como viver, vivi uma outra? A isso quereria cha-

mar desorganização, e teria a segurança de me aventurar,

porque saberia depois para onde voltar: para a orga-

nização anterior. A isso prefiro chamar desorganiza-

ção pois não quer me confirmar no que vivi — na confor-

mização de mim eu perderia o mundo como eu o tí-

nia, e sei que não tenho capacidade para ouvir.

Sou eu me confirmar e me considerar verdadeira,

estarei perdida porque não saberei onde engastar meu

novo modo de ser — se eu for adianta nas minhas vi-ſões

fragmentárias, o mundo inteiro terá que se transformar

para eu caber nelas.

Perdi alguma coisa que me era essencial, e que já

não me é mais. Não me é necessária, assim como se eu

tivesse perdido uma terceira perna que até então me im-

possibilitava de andar mas que fazia de mim um tripé

estável. Essa terceira perna eu perdi. E voltei a ser uma

pessoa que nunca fui. Voltei a ter o que nunca tive: ape-

nas as duas pernas. Sei que sómente

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

DEAN TRDAK

Književnim prevodenjem bavim se od 2000., a član sam Društva hrvatskih književnih prevodilaca od 2007. Dosad sam objavio pedesetak knjiga prijevoda s engleskog, talijanskog i portugalskog jezika, među kojima se ističu autori као što su Tom McCarthy, Antonio Tabucchi, José Saramago, Jorge Amado, Clarice Lispector i Afonso Cruz, a 2013. za svoj prijevod romana britanskog književnika Toma McCarthyja C. (u hrvatskom prijevodu K.) dobio sam nagradu Josip Tabak Društva hrvatskih književnih prevodilaca. S redateljicom i lutkaricom Moranom Dolenc dosad sam surađivao kao dramaturg na predstavama *Femme Fatale. San o Arnaldiju Rodrigues u slikama kazališta sjena* (2012., autorska dramaturgija) i *Manola* (2013., prema istoimenoj priči viške književnice Anele Borčić). Od 2009. pomažem pjevačici Jeleni Radan u njezinu potrazi za fadom. Osim što sam joj pokušao približiti portugalski jezik i kulturu te povijest fado glazbe, preveo sam s portugalskog jezika pjesme koje je Jelena otpjevala na svom albumu *Fado na Peristilu*. Na njezinom albumu *Voyage* napisao sam dva originalna teksta na portugalskom jeziku za pjesme *O canto de Iemanjá i À Florberla*. Od 2015. povremeni sam suradnik književnog portalata *Moderna vremena* na kojem objavljujem kritike i razgovore s autorima. Jedan sam od mentorâ na talijanskom Transslabu i suočivač portugalskog Translaba.

skom prijevodu K.) dobio sam nagradu Josip Tabak Društva hrvatskih književnih prevodilaca. S redateljicom i lutkaricom Moranom Dolenc dosad sam surađivao kao dramaturg na predstavama *Femme Fatale. San o Arnaldiju Rodrigues u slikama kazališta sjena* (2012., autorska dramaturgija) i *Manola* (2013., prema istoimenoj priči viške književnice Anele Borčić). Od 2009. pomažem pjevačici Jeleni Radan u njezinu potrazi za fadom. Osim što sam joj pokušao približiti portugalski jezik i kulturu te povijest fado glazbe, preveo sam s portugalskog jezika pjesme koje je Jelena otpjevala na svom albumu *Fado na Peristilu*. Na njezinom albumu *Voyage* napisao sam dva originalna teksta na portugalskom jeziku za pjesme *O canto de Iemanjá i À Florberla*. Od 2015. povremeni sam suradnik književnog portalata *Moderna vremena* na kojem objavljujem kritike i razgovore s autorima. Jedan sam od mentorâ na talijanskom Transslabu i suočivač portugalskog Translaba.

Lubi Prates: Crno tijelo, Druga priča, 2020.

Lubi Prates autorica je triju knjiga poezije, urednica u izdavačkoj kući koju je osnovala, urednica književnog časopisa *Parênteses*, prevoditeljica sabranih pjesama Maye Angelou, osnivačica pjesničkih festivala i doktorandica na studiju razvojne psihologije u São Paulo. Pjesme su joj prevedene na engleski, španjolski, francuski i hrvatski.

Unatoč svemu, u brazilskoj svakodnevici tek je jedno od mnogih crnih tijela.

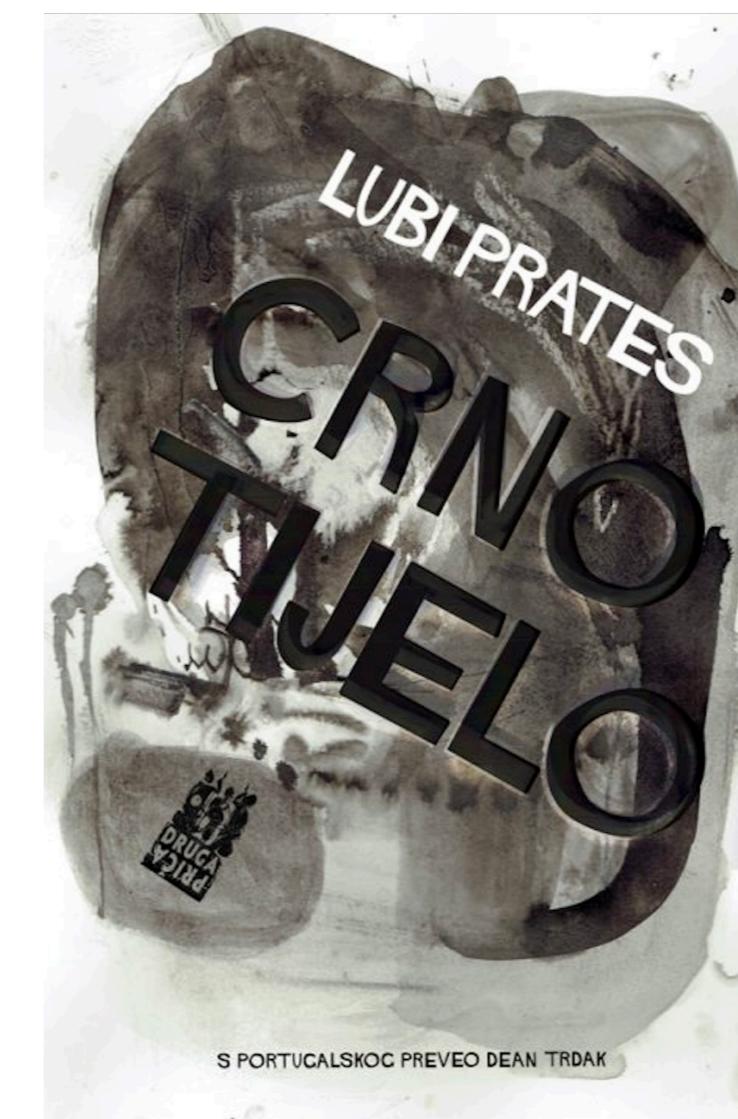
Afonso Cruz: Ni svi kitovi ne lete, Naklada Ljevak, 2020.

Ni svi kitovi ne lete roman je o džez pijanistu koji vidi glazbu, o njegovu sinu, dječaku koji tude osjećaje vidi u obliku ljudi i o starici koja se ni trenutka ne odvaja od dječaka i prati ga kamo god on išao.

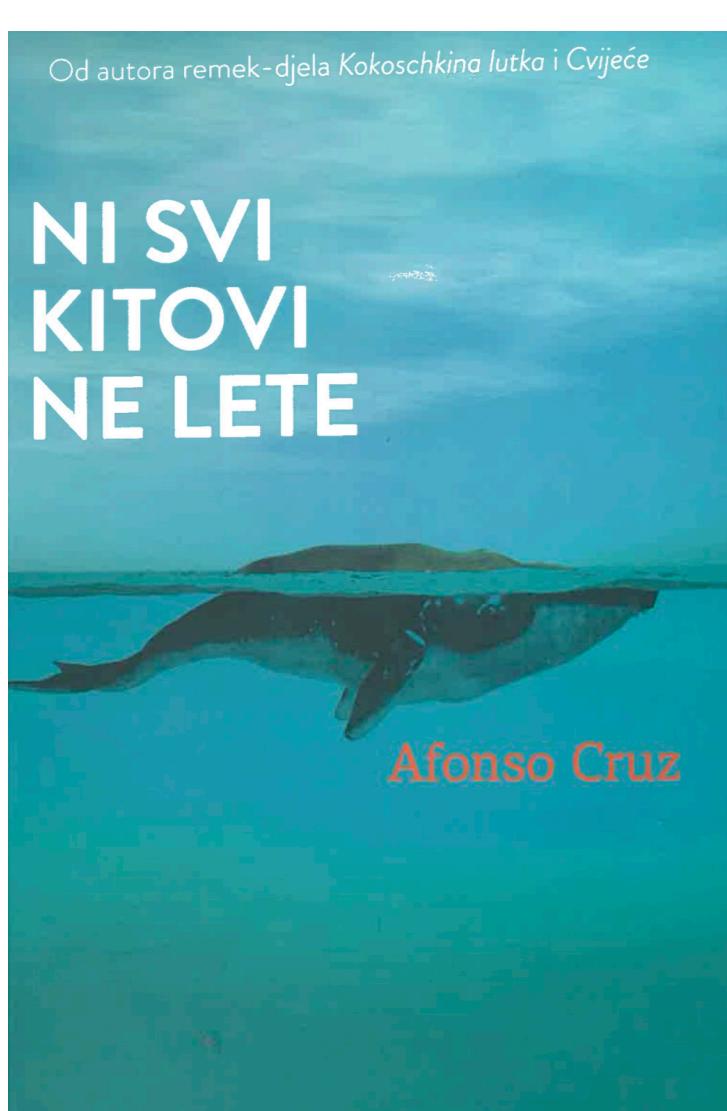
O čemu god pisao, Afonso Cruz u svakoj svojoj knjizi zapravo piše o umjetnosti. U redu, piše i o životu i smrti, ali umjetnost i nije ništa drugo nego pokusaj da se život (jer smrt je tek jedna od mogućih percepcija života) sagleda iz svih mogućih kuteva. A da bi se to postiglo, treba ga sagledati iz kuta svake umjetnosti istodobno. Ta se pojava naziva sinestezija, miješanje i prožimanje onoga što primamo putem različitih osjeta. I ako ste se zapitali u čemu je tajna zamama privlačnosti Cruzove proze (ako niste, dovoljno je da otvorite bilo koju od njegovih knjiga), evo je: Cruz istodobno udara u sva naša osjetila.

Ni svi kitovi ne lete roman je o ljubavi, bluesu i pokušaju da se svijet sagleda iz svih mogućih kuteva.

Ah, da. U romanu se još pojavljuje nekoliko agenata CIA-e, simpatična prostitutka i naš stari znanac iz *Kokoschkin lutke* Isaac Dresner.

Lubi Prates: Crno tijelo, Druga priča, 2020.

Afonso Cruz: Ni svi kitovi ne lete, Naklada Ljevak, 2020.

u ovu zemlju

u ovu zemlju
donijela bih

isprave koje me pretvaraju u čovjeka
isprave koje dokazuju: ja postojim
zvuči kao glupost, ali ovđe
jos uvijek nisam sigurna u to: postojim.

u ovu zemlju
donijela bih

svoju diplomu knjige koje sam pročitala
svoju kutiju s fotografijama
svoje elektroničke uređaje
svoje najbolje gacice

u ovu zemlju
donijela bih
svoje tijelo

u ovu zemlju
donijela bih sve to
& još više, ali

nisu mi dopustili prtljagu:
bilo je premalo prostora

onaj brod mogao je potonuti
onaj avion mogao se raspasti

pod teretom jednog života.
u ovu zemlju
donijela sam

boju svoje kože
sviju krvavu kosu
svoj materinski jezik
svuja omiljena jela
u pamćenju svoga jezika

u ovu zemlju
donijela sam

svoja božanstva
nad glavom
cijelo svoje genealoško stablo
pretke, korijene

u ovu zemlju
donijela sam sve to
& još više

: nitko nije primijetio,
ali moja je prtljaga veoma teška.

27

28

aquele navio poderia afundar
aquele avião poderia partir-se

com o peso que tem uma vida.

para este país
eu trouxe

a cor da minha pele
meu cabelo crespo
meu idioma materno
minhas comidas preferidas
na memória da minha língua

para este país
eu trouxe

meus orixás
sobre a minha cabeça
toda minha árvore genealógica
antepassados, as raízes

para este país
eu trouxe todas essas coisas
& mais

: ninguém notou,
mas minha bagagem pesa tanto.

Društvo hrvatskih
književnih prevodilaca

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

Ela Varošanec Krsnik

Ela Varošanec Krsnik rodila se i odrasla u Zagrebu gdje je na Filozofskom fakultetu završila studij komparativne književnosti te španjolskog jezika i književnosti. Tijekom studija bila je na studijskom boravku u Meksiku Cityju, a pola godina usavršavala se i na Sveučilištu Complutense u Madridu. Prevodi s engleskog i španjolskog, ponajviše preko suvremenih latinoameričkih autora, među njima roman *Spaljeni*, meksičkog auto-

ra Antonia Ortua, knjigu *Duel Gvatemalca* Eduarda Halfona, roman *Sezona kentukija* i zbirku priča *Sedam praznih kuća* argentinske autorice Samante Schweblin, dvaput nominirana za nagradu Man Booker, zbirku priča *Što smo izgubili u vatri* Mariane Enríquez, još jedne glasovite argentinske spisateljice. Prevodi za Festival europske kratke priče.

Mariana Enríquez: *Što smo izgubili u vatri*, Hena com, 2021.

Enríquezina zbirka priča predstavlja nam mraka viziju argentinske svakodnevice. Putem horor priča progovara o ozbilnjim društvenim problemima poput feminicida, borbi s mentalnim bolestima, ekstremnog siromaštva. Poseban izazov predstavljalo je u prijevodu prenijeti izraze i navade iz argentinskog života tako da se hrvatskom

čitatelju ne čine egzotični i strani, nego bliski, svakodnevni. Posebno sam ponosna na prijevod poznate španjolske brzalice koju možete vidjeti u ulomku.

Samanta Schweblin: *Sedam praznih kuća*, Fraktura, 2021.

Schweblin, majstorica kratke proze, u ovoj nas zbirici priča uvlači u sedam kuća, sedam domova svojih likova, usamljenih, izmiještenih, ekscentričnih, čudnih koji kao da oko sebe imaju neko magnetično polje koje u njihovo čudaštvo malo-pomalo uvlači i u njihovu okolinu. Zakoračite u taj neobičan svijet i pokušajte izići neokrznuti.

Mariana Enríquez: *Što smo izgubili u vatri*, Hena com, 2021.

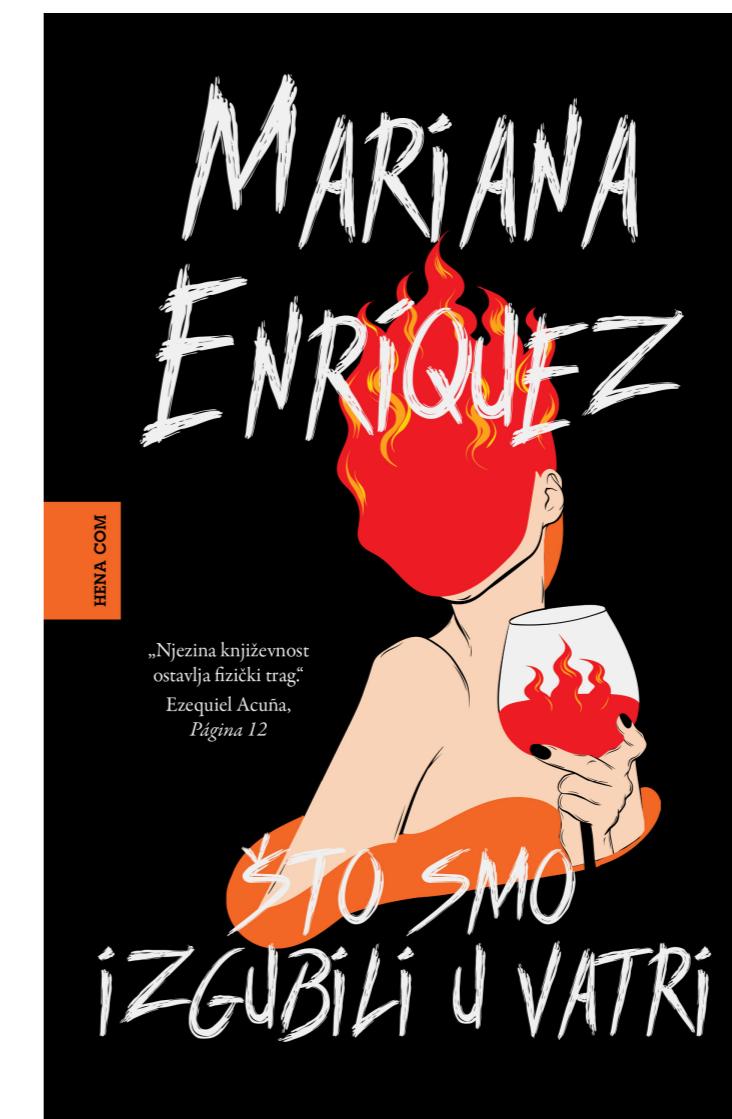
Enríquezina zbirka priča predstavlja nam mraka viziju argentinske svakodnevice. Putem horor priča progovara o ozbilnjim društvenim problemima poput feminicida, borbi s mentalnim bolestima, ekstremnog siromaštva. Poseban izazov predstavljalo je u prijevodu prenijeti izraze i navade iz argentinskog života tako da se hrvatskom

MARIANA ENRÍQUEZ

Las cosas que perdimos en el fuego

ANAGRAMA
Narrativas hispánicas

Mariana Enríquez: *Što smo izgubili u vatri*, Hena com, 2021.

Što smo izgubili u vatri

Mariana Enríquez

sobijem: proviro je kroz vrata. Njegova žena i sin spavali su u krevetu, zajedno. Osjetio je da ih ne poznaće.

Pablo je otišao do sobe koju je sam uređio prije nego što mu se sin rodio. Bila je tako prazna da ga je uhvatila zebra. Nepomični dječji krevetić bio je mračan. Izgledala je kao soba mrtvog djeteta, koju je obitelj u koroti ostavila netaknutom. Pablo se pitao šta bi se dogodilo da dječak umre, kao što je strahovala njegova žena. Znao je odgovor.

Naslonio se na prazan zid, na koji je prije nekoliko mjeseci, prije nego što se dijete rodilo, prije nego što mu se žena pretvorila u drugu osobu, planirao postaviti vrtuljak, svemirski koji bi se vrtio iznad dječjeg krevetića da ga zabavlja noću. Mjesec, Sunce, Jupiter, Mars i Saturn, planeti i sateliti i zvijezde svjetleću u mraku. Ali nikada ga nije obijesio jer žena nije htjela da beba tamo spava i nikako je nije mogao uvjeriti. Dotaknuo je zid i pronašao čavlić, koji je u dalje čekao. Snažno je povukao i sprave ga isčupao, pa ga je stavio u čep. Pominio je da će poslužiti kao odličan specijalni efekt za priču. Izvadit će ga iz džepa kada priča o zločinu nad Jesualdom Giordanom, točno u trenutku kada se Malac vraca i zakucava ga u glavu mrtvog dječjaka. Možda, ljubazno je odgovorio Pablo dok je gledao kako avetenjski Malac isčezava. Ali nikada nećemo sazнатi, zar ne? Turist s Kariba počeo se po bradi.

Pablo se vratio kući razmišljajući i o čavliću i brzalicu koju ga majka naučila kada je bio dječak: „Pavao čavao čekićem čekićao.“ Kakav čavao čekićao Pavao? / Čekićao čekićem čavlić!“ Otvorio je vrata stana i našao na prizor uobičajen posljednjih mjeseci: upaljen televizor, tanjur na Ben 10 ostacima tirkve, poluprazna bočica i upaljen svjetlo u

SAMANTHA SCHWEBLIN

Siete casas vacías

la escucho; y quiero ver esa azucarera cuando salga del baño, no se ocurría hacer ninguna locura.

—¿Qué azucarera? —pregunta la mujer del otro lado de la puerta. Toca la puerta tres veces pero no se anima a entrar— ¿Mi azucarera? Por favor, que eso era de mi mamá.

En el baño se escucha la canilla de la bañera. Mi madre regresa hacia la puerta y por un segundo creo que va a abrirle a la mujer, pero la cierre y me indica que baje la voz, que la canilla es para que no nos escuchen. Esta es mi madre, me digo, mientras abro los bajones de la cómoda y reviso el fondo entre la ropa, para confirmar que la madera de los interiores del mueble también sea de cedro. Desde que tengo memoria hemos salido a mirar casas, hemos sacado de estos jardines flores y mactacas inapropiadas. Cambiado regadores de lugar, enderezado buzones de correo, recolectado adornos demasiado pesados para el césped. En cuanto mis pies llegaron a los pedales empecé a encargarme del coche. Esto le dio a mi madre más libertad. Una vez movió sola un banco blanco de madera y lo puso en el jardín de la casa de enfrente. Descolgó hamacas. Quite yuyos malígnos. Tres veces arrancó el nombre Marilú 2 de un cartel groseramente cursi. Mi padre se enteró de algún que otro evento pero no creo que haya dejado a mi madre por eso. Cuando yo fui, mi padre se llevó todas sus cosas menos la llave del coche, que dejó sobre uno de los pilones de revisas de hogares y decoración de mi madre, y por unos años ella prácticamente no se bajó del coche en ningún paseo. Desde el asiento del acompañante decía: «es quicay», «ese Bow-Window no es americano», «las flores de hiedra francesa no pueden ir junto a los duraznillos negros», «si alguna vez elijo ese tipo de rosa nacardado para el frente de la casa, por favor, contrálat a alguien que me sacrifique».

| 23 |

| 24 |

Samanta Schweblin: *Sedam praznih kuća*, Fraktura, 2021.

vidjela da bi netko drugi tako složio prekrivač. Ispod kreveta, skupljena u zavežljaj, leži platha s ružičastim i žutim zvjezdama i tucet jastučića.

“Mama, zaboga, što si to napravila s ovom sobom?” “Ne spominji mi te jastučiće”, kaže, a potom proviruje ižu vrata da bude sigurna da je slušam. “I želim vidjeti tu posudu za šećer kada izadem iz kupaonice, da ti nije pala na pamet neka glupost.”

“Koja posuda za šećer?” pita žena s druge strane vrata. Kuca tri puta, ali se ne usudiše ući. “Moja posuda za šećer? Molim vas, to mi je mamina.”

U kupaonici se začuje odvrtanje slavine. Mama se vraća u sobu i idu prema vratima, na trepmislim da će otvoriti ženi, ali zaključava vrata i daje mi znak da se stišam, da je odvrnula slavinu da nas ne čuju. To je moja mama, kažem si dok otvara ladice i razmijeće rublje da pregleda dno, da provjeri je li unutrašnjost komode takoder od cedra. Otkad pamtim, išle smo gledati kuće, uklanjale smo iz tih vrtova neprilikno cvijeće i tegle. Premještale kanticice za zalijevanje, ispravljale postanske sandučiće, pomicale ukrase pretežke za travnjak. Kada su mi noge narasle dovoljno da mogu doći do pedala, ja sam postala zadužena za auto. Jednom je sasvim sama pomaknula bijelu drvenu klupu i odnijela je u dvorište kuće koja se nalazila preko puta. Otkvačivala je viseće ležaljke. Plijevila korov. Tri je puta strgnula ime Marilú

2 s grotesknim neukusne ploče. Otac je za ponešto od toga doznao, ali ne vjerujem da je zato napustio mamu. Kada je otišao, otac je odnio sve svoje stvari osim ključa za auto, koji je ostavio na hrpi maminih časopisa o uređenju interijera, a ona nekoliko godina tijekom tih naših izleta praktički nije izlazila iz auta. Sa suvozačkog sjedala govorila je: “Do je kikuyu trava” / “Ovaj Bow-Window nije američki”, “Briljanasti žeravac nikako ne ide s čileanskim jasminom”, “Ako ikada izaberem ovu ni-jansu biserno ružičaste za fasadu, molim te, unajmi ne-kog da me ubije.” Ali dugo joj je trebalо da ponovno izade iz auta. Danas postoji podne je pak napravila veliki iskorak. Ustrajala je da ona vozi. Našla je način da uđe u ovu kuću, da se dokopa spače sobe, a upravo je izšla iz kupaonice, u kojoj je u kadu ubacila dvije staklenke soli, i sada bacu u kantu za smeće bočice s to-letnog stolica. Čujeći motor auta i provirujem kroz prozor koji gleda na stražnje dvorište. Već se skoro posve smrčilo, ali vidim ih. On izlazi iz auta, a žena već ide prema njemu. Desna ruka drži dječaku, lijeva je stoga dvostruko uposlena mahanjem i gestikuliranjem. On uznenimireno kima, pogleda prema prvom katu. Ugleđa me, a kada me pogleda, shvaćam da brzo moramo nestati.

“Idemo, mama.”
Otkvačuje kukice zavjesa za katu, ali iščupam joj ih

| 19 |

OD IZVORNIKA DO PRIJEVODA

15. GODIŠNJA IZLOŽBA DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIH PREVODILACA

MARKO KOVACICH

Poslje fakulteta prevodenje mi je bilo jedno od zanimanja pa sam 2000. godine za Znanje preveo knjigu *Feniks na kineskoj svilji* u rednicu Vjeru Balen, zatim i *Knealeove Engleske putnike*, a ubrzo sam i za Anu Lederc preveo zadnji dva Durrellovog *Aleksandrijskog kvarteta*. Znanju ču se poslje vratiti prijevodom romana Harper Lee. Počeo sam zatim prevoditi za Zlatka Crnkovića u Algoritmu (Marilynn Robinson, Naipaul, Hosseini, Saviano), za Tanju Tarbuk preveo sam dva Chatwinova romana, za Gordana Farkaša Speci prevodim od osnutka Ocean-Mora (Fischer, Udall, Abrams, Vann, Donovan, Pollock, Postorino), a za Andreu Zlatar i druge do kraja postojanja Algoritma (Stef Penney, Andrea Levy, Gruber, Willocks). Prevodim talijanske pisece za Sandorf (Covacich) i Vuković & Runjić (Saviano), a za Lumen Philip Pullmana za čiju sam *Divlu* (jepotički dobio diplomu časne liste IBY). Prošao sam i prolazim puni jezični ciklus: prevodio sam beletristiku, publicistiku i filmove, lektorirom, redigiram, kritiziram, recenziram i odborujem, pišem za Vjenjac i *Jezik*, a dvije jezikoslovne knjige objavio sam u Matici hrvatskoj, za koju sam uzgred preveo i biografiju Ivana Meštrovića.

Roberto Saviano: *Sitne ribe*,
Vuković & Runjić, 2020.

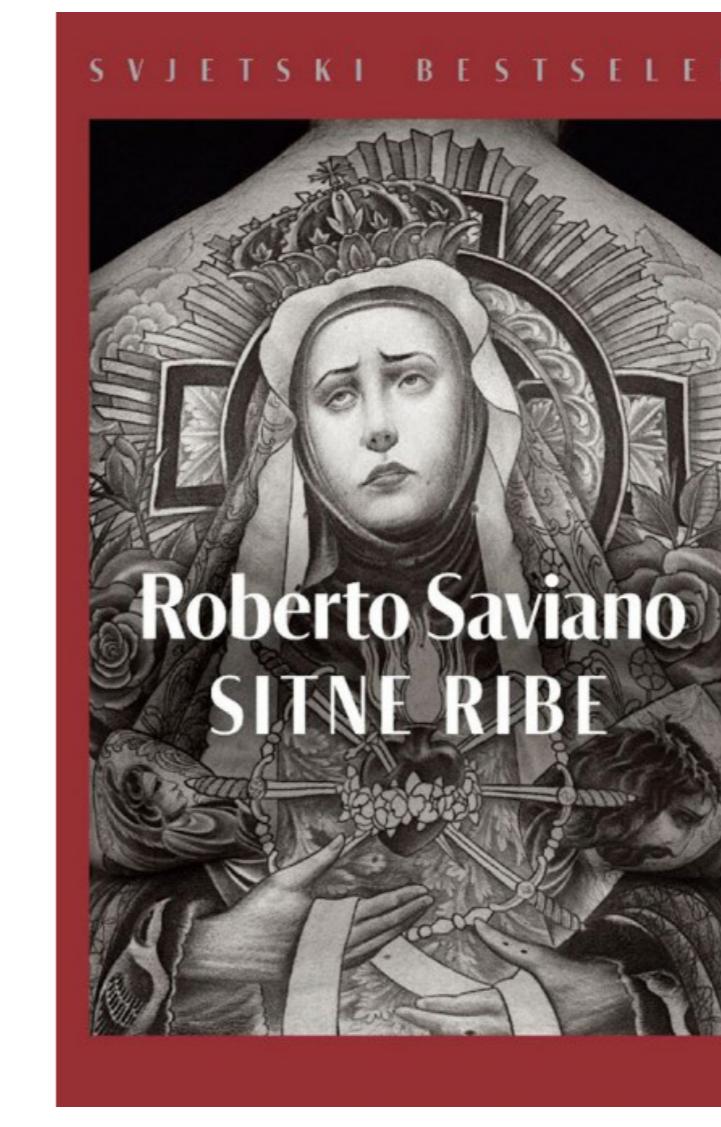
Prije nego što je postao pisac, Roberto Saviano bio je istraživački novinar, publicist i aktivist, a tema njegovih publicističkih i beletrističkih djela tradicionalne su kriminali-

stičke mreže u njegovom rodnom Napulju i širem području. Njegov interes postao je otpor prema mafiji, koji je 2006. pretčuo u publicističko djelo *Gomora*. Već je tom knjigom Saviano stekao popularnost i laskave usporede sa Salmanom Rushdiejem jer nakon njezine objave zbog prijetnji kamorističkog klanja Casalesi živi pod stalnom policijskom zaštitom. Njegova je proza proraz u kriminalistički svijet i ključ za upućenost u nešto tako sveprisutno, nametljivo i negativno kao što je mafija. Tema je šokantna pa je takva i njegova proza, njegovi su likovi beskrupulozni i čitatelju jedva ostavljaju prostora za psihološki odmak i razumijevanje mladih ljudi koji se od malih nogu upuštaju u kriminal. Čitatelj je opravdano uvjeren da su njegovi likovi stvarni ili bi to mogli biti. Savianov rad zaslženo je priznat, dodijeljene su mu mnoge prestižne društvene i književne nagrade.

Mauro Covacich: *Anomalije*, Sandorf, 2020.

Oba djela imaju neke nehotične dodirne točke, naime to da su njihovi autori Talijani koji svojom prozom umiju šokirati. Covacich drži čitatelja u neizvjesnosti jer su njegove jezične priče moguće, ali ostavljaju dojam nevjericu bilo da je riječ o učenicima koji umjesto u školu idu na igralisteigrati košarku, gdje među njih padne granata, o kćerki koja zove očevu ljubavnici da očiste tijelo netom umrloga, neugomogni sjećanjima na mučenje Afrikanaca s benzinske pumpne, o promiskuitetnoj učiteljici, učitelju koji je prelijepo vlastite oči u želji da bude slijep, oštrostrijelcu koji iz prve ruke pripovijeda o ubijanju ljudi, socijalnoj radnici koja se upušta u spolni odnos s maloumnim pacijentom, predradniku kojem nadređeni izazovu tešku ozljedu na radu kako bi ga premjestili drugamo, golemoj ljubavnici koja je prema svojem ljubavniku poput biljke mesožderke prema kukci, sijamskim blizancima i njihovim ljubavima i mržnjama ili o zadnjoj priči koja se nadovezuju na krvoproljeće iz prve i na slavensko podrijetlo autora. *Anomalije* su zbirka od jedanaest sablažnjivih kratkih priča koje nisu povezane narativno nego rubrnom ljudskom psihom. Svaka je prikaz nekog anomalnog pošašanja ili pojave, a kad takve pojave postanu pravilnost i prevaraju nad onim neanomnalnim, tada normalno i devijantno zamjenjuju položaj i uloge. Za novo izdanje *Anomalije* autor je napisao novi predgovor, a djelo je postavljeno i na kazališne daske.

Na početku priče članovi parance imaju petnaestak godina, iz dobitnih su obitelji, no žive same za trenutak pa ne misle ni na zatvor ni na opasnosti nego samo na novac, mo-pedi i moć. Predvodi ih Nicolas zvan Maradža koji posjeduje nadarenost vojskovođe i diplomata, kao i hrabrost teško odjeljivu od ludosti. Nicolas i njegova paranca polako preuzimaju napuljske četvrti i potiskuju druge i milom i silom. Nicolas pregovara sa starim mafijašima i organizira atentate. Šalje 10-godišnjeg Biscottina da ubije izvjesnog Rojnopolu koji mu kaže: *Mislis da ču se uplašiti djeteta kao što si ti?* na što Biscottino odgovara: *Trebalo mi je deset godina da postanem dijete, dovoljna mi je jedna sekunda da te ustrijelim u glavu.*

Roberto Saviano: *Sitne ribe*,
Vuković & Runjić, 2020.

Agostino la Vespa che aveva appoggiato alla balaustra ed era già partito. Iniziò a correre, precedeva le curve "a recchia 'n terra", flava come se non ci fosse un traffico reso ancora più pazzo dalla pioggia. Prese corso Umberto. Le automobili erano un ammasso compatto e immobile, i clacson litigavano con altri clacson, i tergilampi svangavano al ritmo più veloce e buttavano acqua a destra e a sinistra. Questa è pioggia dei tropici, penso Nicolas, è la pioggia della Battaglia di Helm. Ma lui si sentiva un Uruk-hai, il giubiloso trito su come un'armatura imperiale. La gente sui marciapiedi se ne stava incollata ai muri nella speranza che i balconi sopra la proteggessero. Aucelluzzo alzava onde a ogni pozanghera e quando intravedeva uno spazio tra due auto lui ci si infilava, si passava una mano sulla faccia a mo' di acciappacime e sgassava sempre un po' di più. Nicolas faceva fatica a stare dietro, gli urlava: « Tu voglio niente, l'aggie' a solo parti », ma Aucelluzzo continuava a dare gas, i giornetti sempre più larghi a sfiorare gli specchietti, e comunque con quel bordello che sembrava di stare in guerra non lo avrebbe mai sentito. Ed andò avanti con le sue prese, senza mai frenare. Guidava la Vespa e si stendeva affrontando un campo minato, ma invece di evitare le mine ci si sposta per aggredirle.

In un vicolo di Nicolas non riconoscibile perché ormai guidava alla cieca e cercava solo di tenere gli occhi agli stop dei fuggitivi, Aucelluzzo entrò in una zona alta almeno 138 cinquanta centimetri. Le rote spariavano quasi affondate e Nicolas pensò che mo' aveva fatto una curva e si sarebbe bloccato, ma quello accelerò di nuovo e la Vespa rispose, stando in aria scricchiolando di acqua marcia. Nicolas procedeva a scatti, rallentava quando sentiva che la gomma dietro stava perdendo aderenza e più di una volta andò a sbattere contro i paraurti delle macchine davanti. Bestemmia, minacciava le persone che volevano che si fermasse e tirasse fuori i documenti. Circumagnava le voragini che a ogni alluvione si aprivano in città e ormai non si sentiva più le mani che erano diventate un tutt'uno con la manopola del Beverly. Non doveva perdere la presa sull'acceleratore e non doveva perdere il contatto visivo con la Vespa che procedeva in quella che sembrava essere il suo elemento naturale. Sguazzava anche sui marciapiedi deserti perché la pioggia tropicale adesso, se possibile, era aumentata di intensità e aveva anche preso a grandinare. Aucelluzzo si pigliava il ghiaccio sul cappuccio e continuava a dari dentro. Nicolas continuava a bestemmiare, ma non poteva mollare, quando cazzo l'avrebbe riacciappato?

Questa volta Maraja non seppe governare il rinculo. Si era totalmente raccolto sul calcio, come tutti i suoi fidati credeva che bastasse gestire per reggere l'intera armata e tutti i suoi muscoli e la sua concentrazione erano lì. Invece quel facile, come una bestia, gli saltò davanti: la canna andò a battergli contro la faccia, il naso cominciò a sanguinare e lo zigomo si aprì, graffiato dall'otturatore. E siccome il colpo sparato lo stava facendo cadere, per non sbilanciarsi leccò le gambe sul tettuccio, se si sfondò di colpo.

Maraja cadde ingiunto dallo sgabuzzino, atterrando su scope, deterrivi, masse di antenne arrugginite, cassette degli attrezzi e dissuasori per i colombi. La caduta fece rideare tutti, come istinto impone, ma non durò che qualche secondo. L'ultimo proiettile esploso era rimbalzato sulla ringhiera del balcone e aveva centrato la veranda, polverizzandola. Uscì fuori spaventatissimo un vecchio e subito dietro sua moglie, che intravide le teste dei ragazzi sul tetto del palazzo di fronte.

In un vicolo di Nicolas non riconoscibile perché ormai guidava alla cieca e cercava solo di tenere gli occhi agli stop dei fuggitivi, Aucelluzzo entrò in una zona alta almeno 138 cinquanta centimetri. Le rote spariavano quasi affondate e Nicolas pensò che mo' aveva fatto una curva e si sarebbe bloccato, ma quello accelerò di nuovo e la Vespa rispose, stando in aria scricchiolando di acqua marcia. Nicolas procedeva a scatti, rallentava quando sentiva che la gomma dietro stava perdendo aderenza e più di una volta andò a sbattere contro i paraurti delle macchine davanti. Bestemmia, minacciava le persone che volevano che si fermasse e tirasse fuori i documenti. Circumagnava le voragini che a ogni alluvione si aprivano in città e ormai non si sentiva più le mani che erano diventate un tutt'uno con la manopola del Beverly. Non doveva perdere la presa sull'acceleratore e non doveva perdere il contatto visivo con la Vespa che procedeva in quella che sembrava essere il suo elemento naturale. Sguazzava anche sui marciapiedi deserti perché la pioggia tropicale adesso, se possibile, era aumentata di intensità e aveva anche preso a grandinare. Aucelluzzo si pigliava il ghiaccio sul cappuccio e continuava a dari dentro. Nicolas continuava a bestemmiare, ma non poteva mollare, quando cazzo l'avrebbe riacciappato?

Ora put Maradža ne uspije salvadri trai. Posve se oslonio na kundak misle, kao i svi novajlige, da je dovoljno držati ga čvrsto da bi se ovatdalo cijelim komadom oružja te je sve misle i koncentraciju usmjerio na to. No puška skočila na njega poput dville zvijeri, cijev ga oline po licu, nos mu prokrvila, a obraz mu ostane razdarren od zatvarača. Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod njim. Maradža padne, ono spremište ga prugata te sleti na metle, detergent, hrpe zahvalnih antena, kutije s alatom i šiljke protiv golubeva. Svi se nasmijaju zglob poda, koko nagon malaze, ali smijeh potraje samo koju sekundi. Zadnji metak koji je ispalio odboio se od ograde balkona i pogodio prozor po sredini, smršavši ga. Izade neki ispredani starac, a za njim i njegova žena koja nazre glave dječaka na krovu zgrade nasuprot.

Aucelluzzo dobragi Vespu koju je nastonio na balustradi e klisne. Pojuri, zalijeću se a krivne "uhom struži tlo", probujao se kao da nema ornometra, još neurednjeg zborg kise. Udarci Umbertovim štetilistem. Automobili su bili zbijena nepokretna masa, trube su se medusobno svrdale, brisali su vitali najvećim brojnim u bacali vuču čas na jednu, čas na drugu stranu. Ovo je tropiska kisa, pomisi Nicolas kisa iz Bitke za Helvemu klinusu, a on se osećao kao Uruk-hai, sa zatvorenom jaknom, poput neprobojnog oklopa. Ljudi na pleču bili su prijavljeni uza zidove, a u radi da se bi balkoni zaštiti. Aucelluzzo je na svakoj lokvi drzao valove, a kad bi učio put između dve kuće, uguran bi se u nega. Prelazio je rukom preko lica umjesto ručnikom i davao veće vase. Gasila je s mukom uspijevao slijediti, vikao je na njega: - Nevi ti niti, samo hoću razgovarat - ali Aucelluzzo je i dalje jurio i sve više Širo kaktose, toliko da je njima okružnu pokole ogledao, a ionako nije ništa čuo o onoj gunguli koja je ostavljala dojam ratista. Prešli su tako dobar komad puta. Aucelluzzo je nagle skretao, zalažio u jednosmjernu ulice i izvodio savršene krivulje bez kočenja. Vozio je Vespu kao da se kreće minskim poljem, osim što, umjesto da izbjegava mine, natjerao natječe na njihove radiodiodice.

U jednoj ulici koju Nicolas nije prepoznao jer je već vožio nasiđejo i nastojao je same sadržati pogled na zaustavom svjetlu bijegunci.

Aucelluzzo zade u lokvu duboku barem petnaest centimetara. Kotati mu gotovo posve urone i nestanu pa Nicolas pomosi kakužu je glupost napravio i kako će onda zapeti, no ovaj ubrza, Vespa ga posluša i podigne uvise cijele kante blatajive vode. Nicolas nastavi dalje u tražnjima. Usporavao je kad bi čuo da mu stražnja guma gubi trenaže i više nego jedanput udario je o blatoobraň automobilu ispred sebe. Povratio se i prijetio ljudima koji su od njega tražili da stane i pokaže dokumente. Obilazio je precpje i rupe koji se u gradovima pojave pri svakom povodnu. Više nije osjećao rupe koje su se

stopile s guvernalom Beverlyja.

Nije smio popustiti stiskak na gasu niti izgubiti vizualni kontakt s Vespm koja je samo isla dalje u svojem možda prirodnod elementu. Jurio je i praznimi pličnicima jer, ako je to i bilo moguće, tropaska kisa sejda padala još žešće, a počela je i tuba. Aucelluzzo su padale ledene grude na kopljajući doček do nastavlja sam dole, Nicolas nije prestatao provati, ali nije smio odustati. Kad će ga, zaboga, optuhati?

Ora put Maradža ne uspije salvadri trai. Posve se oslonio na kundak misle, kao i svi novajlige, da je dovoljno držati ga čvrsto da bi se ovatdalo cijelim komadom oružja te je sve misle i koncentraciju usmjerio na to.

No puška skočila na njega poput dville zvijeri, cijev ga oline po licu, nos mu prokrvila, a obraz mu ostane razdarren od zatvarača. Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom popusti i propade pod zatvaračem.

Kako ga je ispaljeni metak obroris s nogu, on se, da ne izgubi ravnotežu, ukopa nogama o krovic koji odjednom